

**ACTA
ACADEMIAE PAEDAGOGICAE AGRIENSIS
NOVA SERIES TOM. XXII**

AZ ESZTERHÁZY KÁROLY TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA

TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEI

**REDIGIT – SZERKESZTI
PÓCS TAMÁS, V. RAISZ RÓZSA**

SECTIO POLITOLÓGIA

DIKTATÚRÁBÓL A DEMOKRÁCIÁBA

A politikai rendszerváltozás Heves megyében

**REDIGIT – SZERKESZTI
KOVÁCS ERNŐ**

EGER

1994

ACTA
ACADEMIAE PAEDAGOGICAE AGRIENSIS
NOVA SERIES TOM. XXII

AZ ESZTERHÁZY KÁROLY TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA

TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEI

REDIGIT – SZERKESZTI
PÓCS TAMÁS, V. RAISZ RÓZSA

SECTIO POLITOLÓGIA

DIKTATÚRÁBÓL A DEMOKRÁCIÁBA

A politikai rendszerváltozás Heves megyében

REDIGIT – SZERKESZTI
KOVÁCS ERNŐ

EGER

1994

ISSN 1216-5999

Felelős kiadó: dr. Orbán Sándor
főiskolai főigazgató

Készült az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola
nyomdaüzemében

SZERZŐK

Kovács Ernő tanszékvezető főiskolai docens
Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola
Politikatudományi Tanszék

Kiss László főiskolai adjunktus
Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola
Politikatudományi Tanszék

Hacsi Lajos főiskolai adjunktus
Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola
Politikatudományi Tanszék

Suba István főiskolai tanársegéd
Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola
Politikatudományi Tanszék

TARTALOM

Előszó	7
I. Politikai pártok és szervezetek Heves megyében (Hacsi Lajos)	11
II. Politikusok és képviselők Heves megyében (Hacsi Lajos)	27
III. Az 1990. évi országgyűlési választások (Dr. Kiss László)	37
IV. Az 1990. évi önkormányzati választások (Dr. Kiss László)	65
V. A politikai szervezetek adatai (1988–1991) (Dr. Kovács Ernő–Hacsi Lajos)	99
VI. Életrajzok (Dr. Kovács Ernő–Hacsi Lajos)	133
VII. A rendszerváltozás kronológiája (1988–1990) (Suba István)	167
VIII. Táblázatok az országgyűlési és önkormányzati változásokról (Összeállította: Dr. Kiss László)	187
IX. Névmutató (Összeállította: Suba István)	211
X. Helységnévmutató (Összeállította: Suba István)	221
XI. Rövidítések	227
Resüme	233

ELŐSZÓ

Munkánk olyan politikai almanachnak készült, amely a politikai rendszerváltozás Heves megyei szervezeti és személyi változásainak vizsgálatával, elemzésével foglalkozik. Úgy ítéljük meg, hogy ezeket a mozgásfolyamatokat fel kell tárni addig, amíg a véges emberi emlékezet ezt lehetővé teszi, miután a jelenlegi politikai erőknek a figyelme nem az események írásos rögzítésére, hanem magára az eseményekre irányult elsősorban.

Az anyagunkban sokoldalú politológiai-szociológiai elemzések készültek a szervezetek megalakulásáról, tagságának összetételéről, működéséről, a politikusok életéről, amelyben megkíséreltük a rendszerváltozás társadalmi-politikai folyamatát feltárni, bemutatva azokat a történéseket, amelyek a diktatúrából a demokráciába való átmenet fontos fejezeteit jelentik.

Az 1990-ben lezajlott országgyűlési és önkormányzati választások elemzése során a politikai küzdelmekre, a választási mechanizmus működésére, a társadalmi aktivitásra igyekeztünk elsősorban a figyelmet irányítani. Mindemellet elvégeztük a választási eredmények számbavételét is. A két választás bemutatását sokszínű táblázatokkal kívántuk színesíteni és egyértelművé tenni.

Külön fejezetben tártuk fel a pártok és egyéb politikai szervezetek helyzetét, tevékenységét a megalakulásuktól kezdve. Felvázoltuk az új vezető politikai személyiségek életútját is. A rendszerváltozás főbb eseményeit kronologikus sorrendbe szedtük, amely

1988 elejétől 1990 végéig kíséri figyelemmel a hírértékű politikai mozgásokat. A kronológia összeállításában elsősorban a helyi sajtó híryanagát használtuk, de feldolgoztuk a pártok által közölt eseményeket is.

A könyv utolsó fejezeteiben – a választási táblázatok mellett – a könyvben szereplő személyekről és helységekről teljeskörű mutatót készítettünk.

Kutatásaink során felhasználtuk a helyi sajtó híreit; a különböző országos kiadványokat, mint a Magyarország Politikai Évkönyvét (az 1988., 1989., 1990. évi köteteit) és a Parlamenti Választások 1990-ben c. kötetet; a választási dokumentumokat, propaganda anyagokat, valamint a politikusok életrajzi adatait. Jelentős segítséget kaptunk a megyei önkormányzattól, továbbá a Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megyei Köztársasági Megbízott Területi Hivatalától.

Munkánkhoz inspirációt kaptunk az MTA Regionális Kutatási Központ Észak-magyarországi Osztálya által kiadott "Beosztottak forradalma" c. kiadványtól, amely a Borsod megyei rendszerváltás folyamatait igyekszik bemutatni. Úgy véljük, hogy ez a kiadvány, valamint a kollektívánk által készített anyag kellő alapot adhat a politikai élet mozgásfolyamatainak további kutatásaihoz, feltárásához, elemzéséhez régióinkra, Észak-Magyarországra vonatkozóan.

Munkánk szerkezetileg három részre tagolódik. Az I–IV. fejezet a politikai szervezetek, politikusok és képviselők társadalmi, politikai, szociológiai összetételét; valamint az 1990. évi választások politikai küzdelmeit, eredményeit elemzik. Az V–VIII. fejezet a szervezetek adatait, a politikusok életrajzát, valamint a rendszerváltás megyei kronológiáját tartalmazza. Végül a VIII–XI. fejezet a táblázatokat, név- és helységnévmutatókat, valamint a rövidítéseket tartalmazza – az anyag mellékleteként.

Ezúton mondunk köszönetet a könyvünkben szereplő szervezetek vezetőinek, munkatársainak, a politikusoknak, a megyei ön-

kormányzat dolgozóinak, a köztársasági megbízotti hivatal apparátusának munkánkat segítő közreműködésükért, remélve a további segítő támogatásukat.

Eger, 1991. október 23.

a Szerzők

I.

POLITIKAI PÁRTOK ÉS SZERVEZETEK HEVES MEGYÉBEN

Az egypártrendszerből a többpártrendszerbe történő békés átmenet során Heves megyében létrejött politikai vagy politikai jellegű szervezetek közül **harminckettőt** sikerült regisztrálnunk. A szervezetek listájából nyomban kitűnik, hogy a „politikai” jelzõt tágabb értelemben használtuk, hiszen szerepelnek a regiszterben nem kifejezetten politikai tevékenységet folytató társadalmi egyesületek is. A szervezetek közül 21 minősíthető politikai pártnak. Van-
nak közöttük régiek, amelyek újjászerveződtek és újak, közöttük olyanok, amelyek már megszűntek vagy átalakultak, illetve a politikai mozgásoknak megfelelően nevet váltottak.

Összeállításunk csak azokat a szervezeteket tartalmazza, amelyek létezésükről dokumentálható nyomot hagytak. Nem szerepelnek a szervezeti kataszterben azok az általunk politikai jellegűnek vélt társadalmi szervezetek, amelyek tevékenységüket nem minősítették politikainak, ezért nem kívánták magukat a listánkon szerepeltetni.

A politikai elemző számtalan szempont, ismérv alapján csoportosíthatja a politikai szervezeteket. Az árnyaltabb elemzés nem egy, hanem többoldalú megközelítést kíván.

Célszerű a vizsgálódást a történelmi előzményekkel, kötődésekkel rendelkező pártokkal kezdeni.

Az 1944–1947 között működő történelmi pártok közül valamennyi volt koalíciós párt: az FKGP, az SZDP, az NPP, mai nevén MNP-NPP, a kommunista párt, amely örökösének az újjászerveződött MSZMP vallja magát. Az 1947-es választások ellenzéki pártjai közül a megyében a DNP, mai nevén KDNP, valamint az MRP éledt fel.

A Független Kisgazda-, földmunkás és Polgári Párt szervezetei behálózzák a megye egész területét, jelezve ezzel falusi bázisát. A párt egri megyei központtal és megyei választmánnyal rendelkezik. A vezetők közül **Román István**, a volt megyei elnök jóformán az egyetlen, aki tevékenységével kötődik a párt előéletéhez. Ő 1941-

ben lépett először kapcsolatba az FKGP-vel, majd 1945-ben került a párt Heves megyei szervezetébe, ahol 1949-ig tevékenykedett szervezőként. 1956-ban több társával együtt megkísérelte a megyei Kiszgazdapártot újjászervezni. 1989 novemberétől 1990 júniusáig volt a megyei választmány elnöke. **Dr. Somodi Miklós**, a jelenlegi megyei elnök, bár alig fiatalabb elődjénél, csak 1989-ben kapcsolódott be az FKGP munkájába. **Pető Imrét** a családi örökség vitte végül a Kiszgazdapártba. Ő először az MDF gyöngyösi szervezetének alapító tagja volt, s csak később lett az FKGP gyöngyösi ügyvivője és megyei szervezőtitkára, valamint az országos nagyválasztmány tagja. A párt az országgyűlési választásokon nem tudott a megyéből képviselőt juttatni a Parlamentbe.

Mint **Pető Imre** példája mutatja, az egyes pártok tagsága körében jelentős mozgások indultak meg, de nemcsak az MDF-ből az FKGP irányába. Az FKGP-ben 1990 januárjában pártszakadás történt. A gyöngyösi alapszervezetből kilépett 4 fő és megalakította a **Nemzeti Kiszgazda- és Polgári Párt** helyi szervezetét. A politikusok „helyváltztatására” jó példa **Fazekas Gyula**, aki először MDF alapító tagja volt, majd az FKGP, s végül a NKGK tagja lett. Az NKGK-nek 6 helyi szervezete van Heves megyében, de megyei szervezettel nem rendelkezik, az egyes szervezetek a központtal tartják a kapcsolatot.

A feléledt SZDP újjászervezésében a régi szociáldemokrata vezető **dr. Korompai János** meghatározó szerepet játszott. Az egri pártalakulás után a megyében is megjelentek a **Magyarországi Szociáldemokrata Párt** szervezetei. Az országgyűlési választás kudarca válságot idézett elő Hevesben is. A pártegység felbomlott, megalakult a **Független Szociáldemokrata Párt**. A párt mindkét választási eredménytelenségét vezetőségváltás követte. Így a megyei szervezetet már a harmadik vezetőség irányítja.

Itt kell szólnunk a **Független Szociáldemokrata Pártról**, melynek először **Makláron** alakult szervezete. Az ő elszakadásukat

Bán László vezetésével az országos vezetőségen belüli vitákkal magyarázhatjuk. A belső viták, a széthúzás természetesen a megyei szociáldemokrata tagságot is megosztotta. A Magyarországi Cigányok Szociáldemokrata Pártja és az MSZP megjelenése tovább gyengítette a szociáldemokrácia helyi erőit is.

A **Magyar Néppártot**, mely a Nemzeti Parasztpárt és a Petőfi Párt utódjának tartja magát, zömében olyan tagok hívták életre újra, akik (mint pl. Győri László, Puchi Béla, Kovács Gyula, Denke Gergely és Fekete István) tagjai voltak a Nemzeti Parasztpártnak egészen működésének beszüntetéséig. A párt három jelöltet indított a megyében az országgyűlési választásokon, sikertelenül. Főleg a szövetkezeti parasztság köréből vont el potenciális híveket és párttagokat az MNP-NPP-től a Gyöngyösön megalakult Magyarországi Szövetkezeti és Agrárpárt.

A volt koalíciós párt az **MKP** örökösének az újjászerveződött **Magyar Szocialista Munkáspárt** tartja magát. Alapszervezeteinek munkáját megyei koordinációs bizottság irányítja. Ennek lett az elnöke **Tajcs Ferenc**. A korábbi megyei vezetés háttérbe szorult. Az egykori megyei és városi pártélet egyik meghatározó személyiségét, dr. Vasas Joachimot azonban az MSZMP KB területi titkárának választották. A pártot nagymértékben meggyengítette a pártszakadás, az MSZP megalakulása.

A volt koalíciós pártok ellenzéki szervezetei közül a **DNP** sikeresen újult meg a megyében. A szervezők kiválasztása részben a régi DNP tagok ajánlásával történt. A **Kereszténydemokrata Néppártnak** 1990 októberében már 23 szervezete működött. A helyi szervezetek a megyei szervezet megalakulása után is megőrizték autonómiájukat, mert az csak koordinációs szerepkörre vállalkozott. A pártnak **dr. Lukács Tamás** személyében – egyedül a történelmi pártok közül – sikerült a Parlamentbe képviselőt juttatni. Dr. Lukács Tamás egy ideig a párt társelnöki funkcióját is betöl-

tötte, és tagja lett a párt országos intézőbizottságának. A KDNP jelöltjei sikeresen szerepeltek az önkormányzati választásokon is.

A megyében is létrejött **Magyar Radikális Párt**ról keveset tudunk. Nem sikerült kideríteni, milyen kötődése van az 1944 decemberében alakult és az 1947-es választásokon ellenzéki pártként indult MRP-hez. (Feltűnt viszont az országos és a megyei elnök **Rózsa Mihály** és **Rózsa György** neve.) A búvópatakként létező párt az országgyűlési választások előtt hallatott magáról, azóta eltűnt a megye politikai közéletéből.

A történelmi pártok közül csak kevesen tudták pártjuk régi, ismert vezetőit újból a párt élére állítani. Sikeres visszatérésről csak a KDNP esetében beszélhetünk, ami Eger és Heves megye területén nem meglepő, hiszen a régió katolikus egyházi centruma itt található. A többi párt kevésbé eredményes visszatérését a politikai életbe ezen pártok szervezeti megosztottságával, vagy a régi és új vezetés közötti egymásratalálás hiányával magyarázhatjuk. A régi tagok mellé új tagok toborzása, vagyis a pártok megfiatalítása, korszerű programok, célkitűzések megfogalmazása sem sikerülhetett jól, ezt a feltevést igazolják a választási kudarcok. A jelek szerint sem az FKGP sem az MNP nem találta meg az új paraszti bázist, amelynek érdekképviselőre hivatott. Az önkormányzati választások után szinte alig hallatják szavukat.

Az új pártok sorát kezdjük a Parlamentbe bejutott pártokkal.

A **Magyar Demokrata Fórum** mint kormányzó párt súlyának megfelelően van jelen a megye politikai életében. Heves megyében 1990 júniusáig 25 MDF szervezet alakult. Az alapszervezetek autonómok, választókerületenként 4 főt delegálnak a megyei választmányba. A választmány élén elnökség áll, mellette etikai bizottság és egyeztető tanács is működik. A megyét 12 fő képviseli az országos választmányban. Dr. Farkas Gabriella az MDF egyik országos alelnöke. 1990 márciusától tevékenykedik Egerben az Ifjúsági Demokrata Fórum, valamint 1991 márciusától működik az MDF me-

gyei irodája. A párt a megyéből magasan a legtöbb képviselőt juttatta be az Országgyűlésbe. Az MDF sokszínű, különféle politikai áramlatot magába foglaló mozgalommá alakult. Párttá szerveződése és később kormánypárttá válása után többször változott a megyei elnökség összetétele, de a párt taglétszáma is. Voltak kilépők és belépők egyaránt. Az MDF-et néhány alapító tag időközben elhagyta. Így pl. – mint már utaltunk rá – Fazekas Gyula előbb az FKGP-be majd a NKGP-be, Keresztes György a KDNP-be, Pető Imre az FKGP-be és Komenczi Bertalan az SZDSZ-hez igazolt át. 1991 szeptember elején az MDF-nek mintegy 900 tagja volt a megyében.¹

A parlamenti ellenzéki pártok közül az SZDSZ-nek és a FIDESZ-nek (az SZDSZ-szel közösen) sikerült a megyéből képviselőt küldeni az Országgyűlésbe.

A Szabad Demokraták Szövetségének Heves megyei szervezetei két régióra oszlanak. Az egri és a gyöngyösi régióban területi iroda létesült koordinációs és szervezeti funkcióval. A helyi csoportok élén ügyvivők állnak, akik egymással csak laza kapcsolatot tartanak. A szervezetek munkáját mindössze a területi egyeztető tanács fogja össze, melyben minden csoport képviselteti magát. Mindkét régiót egy-egy fő képviseli az országos tanácsban. Egerben Liberális Klub, Gyöngyösön Regionális Klub működik. Mindkettőnek az a célja, hogy találkozási és vitalehetőséget biztosítson a városi és vidéki értelmiségnek, segítse a civil társadalom szerveződését. Az alapító tagok sorában – főként Egerben – feltűnően sok a főiskolai és egyetemi hallgató, amelyből a tagság kedvező életkori összetételére következtethetünk.

Nevéhez méltóan ifjabbok áll a Fiatal Demokraták Szövetségének a tagsága. Egri csoportjának fő bázisát a tanárképző főiskolások alkották, ifj. Révész Tamás vezetésével. A helyi csoportok ugyancsak autonómok, köztük a kapcsolatot a területi koordinációs tanács biztosítja, ide minden szervezet 1 főt delegál. Az országos

tanácsnak két megyei tagja van. A FIDESZ képviselői jól szerepeltek a helyhatósági választásokon.

A FIDESZ kapcsán kell szót ejtenünk az **Agria Körről**, hiszen a FIDESZ egri szervezete az Agria Körből nőtt ki. Ez az öntevékeny hallgatói csoport – a KISZ vetélytársaként – Daróczi Attila vezetésével sokat tett a főiskolai élet demokratizálódásáért. Az „Ördög-szekér” c. kiadványa főiskolai hallgatók érdekképviselési-érdekvédelmi szócsöve lett. Egyébként az egri tanárképző főiskola – hallgatóinak és oktatóinak egy része által – a politikai rendszerváltás kezdetén Heves megye és Eger egyik fontos politikai centruma volt. Jó néhány, a rendszerváltást sürgető ellenzéki szervezet bölcsője ringott itt. Az SZDSZ, a FIDESZ, az Agria Kör létrejöttében betöltött szerepéről már szoltunk. Ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a főiskolai oktatók egy csoportja hozta létre a megye egyik legütőképesebb MSZMP reformkörét is.

Az **MSZMP reformköröknek** a rendszerváltásban betöltött szerepéről a közvélemény hajlamos megfeledkezni, de még a politikai elemzők is igyekeznek jelentőségüket csökkenteni. Anélkül, hogy fontosságukat eltiloznánk, megállapíthatjuk: pótolhatatlan, mással nem helyettesíthető funkciót töltöttek be az állampárt belső lebontásában. Nélkülük az MSZMP meggyengülése majd szétesése, valamint a politikai átmenet sem következett volna be ilyen gyorsan és fájdalommentesen, mint ahogyan néhány szomszédos ország – Románia, Bulgária, Jugoszlávia – példája is mutatja.

Az egri, gyöngyösi, hatvani, hevesi reformkörök egy része alapító tagja lett a **Magyar Szocialista Pártnak**. Az alakuló kongresszus óta a párt többször átalakította megyei szervezetét. Először **koordinációs tanácsot** hoztak létre, ezt követően a pártszervezetek elnökeiből alakult **ügyvezető testület**. Majd létrehozták a **pártszervezetek megyei szövetségét** és a pártszervezetek delegáltjaiból a **szövetségi tanácsot**. A szövetségi tanács elnöke Kalmár Péter. A pártszervezetekhez pártközösségek tartoznak. A pártszervezetek

szuverének, a szövetségi tanács csupán konzultatív, koordinációs feladatot lát el. Az országos irodával az operatív kapcsolatot a megyei iroda tartja. A fenti szervezeti átalakulásból arra következtethetünk, hogy az MSZP keresi saját arculatát. Mindenképpen szakítani akar jogelődje, az MSZMP centralizmusra épülő bürokratikus szervezeti felépítésével. Az országgyűlési választásokon nem volt sikeres a párt, az önkormányzati választásokat – meglehetősen éppen az átszervezéseknek is köszönhetően – már sokkal jobb eredménnyel zárta.

A parlamenten kívüli pártok közül kiemelkedik két országos szerveződésű, de inkább regionális jelentőséggel bíró párt. Az egyik a Gyöngyösön alakult **Magyarországi Szövetkezeti és Agrárpárt**, a másik az egri alapítású **Demokrata Nyugdíjasok Pártja**. Mindkét párt elsősorban a régióban élők rétegérdekeit fejezi ki. Az MSZAP a szövetkezeti parasztságot és agrárérdekeket, a DNYP a nyugdíjasokat képviseli és egy igazságos nyugdíjrendszerért küzd.

Parádsasváron alakult, de Parád vonzáskörzetén túl nem talált bázisra a köztársasági eszméket hirdető **Republikánus Nemzeti Párt**.

Nem sikerült az áttörés a környezetvédőknek sem. A **bioszféra Párt** és a **Magyarországi Zöld Párt** kevés támogatóra talált.

Úgy látszik mind a republikánus ideológia, mind a politikai ökológia távol áll még a megye lakosságától. Pedig a megye területét sem kíméli a környezet pusztulása és rombolása. Számos környezetvédelmi szempontból vitatott létesítmény található nálunk is. Az érintettség tehát bizonyos körzetekben adott. Talán az a felismerés hiányzik még, hogy az ökológiai problémák megoldásáért nemcsak szakmai, hanem politikai eszközökkel is kell harcolni.

Jelentős rétegérdekeket képvisel a **Vállalkozók Pártja**. A választásokon elsősorban a vállalkozók, iparosok, kereskedők egyre erősödő csoportjának gazdasági, szakmai érdekeit fogalmazta meg politikai eszközökkel. Ez a társadalmi bázis azonban

szűknek bizonyult arra, hogy képviselőket juttathasson a Parlamentbe.

A megyében élő cigányságnak négy szervezete is létre jött a rendszerváltás időszakában. A már említett **Magyarországi Cigányok Szociáldemokrata Pártján** kívül a **Magyar Cigányok Igazság Pártja**, a **Magyarországi Cigányok Demokratikus Szövetsége Heves Megyei Tagszövetsége** és a **Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetsége**. Bár a két párt illetve két szövetség más-más céllal alakult, ennek ellenére közülük három indított képviselőjelöltet: egy az országgyűlési, kettő a helyhatósági választásokon. Érdekvédelmi szervezetből nincs hiány, a választások után mégis azt mondhatjuk, hogy a megyében élő cigányság **politikai** érdekképviselése még megoldatlan.

Lényegében ezzel már át is tértünk a megyénkben működő **politikai jellegű társadalmi szervezetek, egyesülések és mozgalmak** tárgyalására.

Közülük kétségtelenül a legtöbb társadalmi szervezetet tömöríti és a legnagyobb taglétszámmal rendelkezik a **Társadalmi Egyesülések Szövetsége**. A neve után ítélve nem politikai szövetségről van szó. Hogy mégis foglalkozunk vele, annak két oka van. Az egyik az előtörténete. Köztudott, hogy elődszervezete a **Hazafias Népfront** volt. Az országgyűlési választások idején a HNF és a köréje tömörülő társadalmi szervezetek hozták létre a **Hazafias Választási Koalíciót**. Ez tulajdonképpen egy választási pártszövetséggént működött, és a megyében is indított képviselőket, de a választások után felbomlott. A HNF feloszlása után hozta létre a megyében működő társadalmi szervezetek egy jelentős csoportja a TESZ-t.

A TESZ-nek, mint a HNF utódszervezetének 42 tagszervezete van a megyében. Ezek jórésze valóban kifejezetten politikamentes baráti kör, nyugdíjas klub, vagy művészi alkotókör. De találunk köztük politikai színezetű polgári, liberális köröket és faluszövetségeket is. Ez a másik oka, hogy szólunk róla.

Külön említést érdemelnek a megyénkben gombamód szaporodó **faluszövetségek**. Ilyen vagy hasonló névvel bejegyzett közösség kilenc működik a megyében. Valamennyien a helyi, falusi társadalom megszervezésének igényével jöttek létre.

A TESZ-nek mintegy rivális szervezete a Gyöngyösön 8 tag-szervezettel alakult **Heves Megyei Egyesületek Szövetsége**. Ők elhatárolódva a HNF örökségétől, nyomatékkal hangsúlyozzák, hogy szövetségüket **autonóm, önszerveződő egyesületek hozták létre**. Céljuk hasonló: segíteni a társadalom önszerveződését.

Mindkét szövetség megjelenése örömdetes, mert túl az egészséges versengésen, tagszervezeteik előhírnökei az autonóm helyi társadalmaknak.

Egyedülálló a szervezetek sorában az **Egri Szociális Unió**. Mint politikai és kulturális jellegű szervezet nyilvános fórumként kezdte meg működését. Célja a szociálisan hátrányos helyzetben lévő egri polgárok és közösségek, valamint lakóterületek képviselése. Ezen csoportok érdekeit a helyi társadalompolitikában és szociálpolitikában kívánja érvényre juttatni. Sikerként könyvelhetik el, hogy ügyvivő testületük egyik tagját **Farkas Zsuzsannát** – igaz az SZDSZ támogatásával – az egri közgyűlés tagjának, majd a közgyűlés szociális bizottsága elnökének választották.

Rejtély marad számunkra az **Egyesült Magyarok Szövetsége**. Nyilvántartásba vételükön túl a nyilvánosság előtt nem jelentkeztek, s a kapcsolatot sem sikerült velük felvennünk.

Hasonlóan visszafogott a **Münnich Ferenc Társaság**, új nevén a **Május Elseje Társaság** szereplése is a nyilvánosság előtt. A rendszerváltás kezdetén, azt ellenezve mutattak aktivitást. Mint ahogyan a reformkörök az MSZP-hez, a Münnich Ferenc Társaság az MSZMP-hez kapcsolódott. A névváltoztatásuk Május Elseje Társaságra jelzés értékű lehet.

Szintén politikai, de ellenkező jellegű a **Magyar Politikai Foglyok Szövetsége Heves Megyei Szervezete**. Ők az 1956-os for-

radalom és szabadságharc igazságának érvényesítéséért küzdenek. Tagjai a rendszerváltás teljes véghezvitelének élharcosai. Véleményük szerint még mindig nem történt meg maradéktalanul sem az 1956-os bűnösök felelősségrevonása, sem az áldozatok rehabilitálása és anyagi kárpótlása. A POFOSZ tagjai sem szívesen nyilatkoznak önmagukról, így nem található egyetlen politikusuk sem életrajzi összeállításunkban.

Végezetül még egy jelentős korosztályt átfogó rétegszervezetről a Heves Megyei Ifjúsági Szervezetek Szövetségéről kell említést tennünk. A HEMISZ Heves Megyei Bizottsága jogutódjaként alakult meg. Tagsága elsősorban a városokban dolgozó és tanuló ifjúság köréből verbuválódott. Tagszervezetei megtalálhatók Egerben, Gyöngyösön, Hatvanban, Hevesen és Füzesabonyban. Taglétszáma meghaladja az ezer főt, mely a mai politikai viszonyok között nem csekély, de meg sem közelíti a hajdanvolt KISZ tömegméreteit.

A politikai pártok és szervezetek listáján még egyszer végigtekintve megállapíthatjuk, hogy az országban létező kb. 66 bejegyzett pártnak majdnem a fele, 32 megtalálható Heves megyében. Köztük találkozhattunk a kormánykoalíció és az ellenzék parlamenti pártjaival éppúgy, mint a parlamenten kívüli ellenzék pártjaival és szervezeteivel.

Számtalan egymást keresztező törésvonal mentén létrejött politikai szervezet küzdelmének lehettünk tanúi a rendszerváltás folyamatában. Ebben a küzdelemben hol helyi vagy regionális, hol szakmai vagy társadalmi csoportok érdekei kerültek összeütközésbe. Köztük a politikai csatározásban megjelentek az etnikai, valamint a különféle korosztályok, szociális csoportok érdekeit felkaroló szervezetek mellett a környezetvédelem szempontjait érvényesíteni kívánó politikai mozgalmak is.

Meggyőződhattunk arról is, hogy ezeknek a szervezeteknek a felépítése is más. Vannak kötöttebb és kevésbé kötött, lazább szer-

vezeti rend szerint működő pártok. Az általános tendencia azonban mindegyiknél a kötöttségek oldása (tagdíjfizetési könnyítések, aktív és passzív tag megkülönböztetése, stb.) tagságuk megtartása érdekében.

Nem beszéltünk még a taglétszámokról. A politikai pártok – meglehet okkal – szemérmesen hallgatnak taglétszámuk alakulásáról. A szervezetek alig több mint fele, (18), közölt – többnyire csak hozzávetőleges – számadatot. A rendelkezésünkre álló adatokból a következőket állapíthatjuk meg:

A megyében a legnagyobb 1000–2000 fő körüli tagsággal rendelkező pártok csoportjába a következők tartoznak: 1. FKGP (2037 fő), 2. MSZAP (1800 fő, ebből Heves megyében 600 fő), 3. SZDSZ (kb. 1500 fő), 4. MSZMP (kb. 1200 fő), 5. MSZP (1020 fő).

A második csoportot a több száz főt számláló pártok alkotják: 6. MDF (kb. 900 fő), 7. DNYP (620 fő), 8. KDNP (540 fő), 9. FIDESZ (350 fő).

Tőlük leszakadva a pártok harmadik, 100 fő körüli vagy 100-nál kevesebb taggal rendelkező csoportja: 10. MSZDP (kb. 130–140 fő), 11. RNP (117 fő), 12. NKGP (80–100 fő), 13. MRP (kb. 30 fő), 14. MZP (23 fő).

A szervezetek közül a legnagyobb létszámú a TESZ (3300 fő) és a HEMISZ (1018 fő); az MFT 120 főt, az ESZU 18 főt számlál.

Meglepően magas Heves megyében az MSZMP tagok száma. Nyíró Sándor, az MSZMP alelnöke szerint is „a három északi megyében vannak a legtöbben, főként a nehézipari körzetekben”.²

A pártok közötti átrendeződésről – néhány konkrét eset kapcsán – már többször említést tettünk. A pártok taglétszáma – a kilépések és belépések nyomán – jelentősebb eltérést nem mutat. **Növekedett viszont az SZDSZ és a KDNP taglétszáma.** Az SZDSZ-nek pl. Egerben 1989 júliusában 37, októberben 55, 1990 márciusában 243 tagja volt. A KDNP 1990 áprilisában kb. 300 főt, 1990 ok-

tóberében 540 főt számlált. Mindkét párt megyei növekedése egybeesik az országos létszámemelkedéssel.³

A szocialisták, akárcsak országosan, a megyében is **csökkenésről számoltak be**. Míg 1990 decemberében 1300-an, 1991 áprilisában 1020-an voltak. Ezt a szervezők az „új MSZMP elszívó hatásával” magyarázzák, mert előtte sokan „bennfelejtkeztek” a pártban.⁴ Ugyancsak **csökkent** a választási kudarc miatt az **MSZDP tagsága is**. Míg a választás előtt 400-an voltak, utána a létszám harmadára fogyott.

Azok a politikai mozgások, melyek a pártokon belül és a pártok között a tagok kilépésével és átlépésével már a rendszerváltás elején megindultak, mind a mai napig tartanak. Ezek a változások mindaddig folytatódnak, mígnem – remélhetően egy újabb választással – a belpolitikai erőviszonyok újra át nem rendeződnek.

Addig is, Heves megye politikai térképére tekintve, a politikai pártok és szervezetek elhelyezkedéséből arra következtethetünk, hogy a megyében két markáns **politikai centrum alakult ki**: Eger és Gyöngyös. Az egyik politikai centrumról, Egerről és benne a tanárképző főiskola szerepéről már szoltunk. Hasonló kohéziós erőről és kisugárzásról van szó Gyöngyös esetében is, azzal a különbséggel, hogy itt az agrárértelmiség a meghatározó erő. Nem véletlenül lett Gyöngyös és vonzáskörzete a bölcsője a Magyarországi Szövetkezeti és Agrárpártnak és alakult meg itt az FKGP-ből kiválva a Nemzeti Kisgazda és Polgári Párt. Erre a bipolaritásra a politikai elemzőkön túl az SZDSZ érzett rá leginkább azzal, hogy a megye két régiójában külön-külön működtet területi irodát.

Jegyzetek

1. Dr. Andrassy Tamásnak a megyei szervezet elnökének közlése az MDF hatvani megyegyűlésének szeptember 5-i sajtótájékoztatóján. Idézi **Gábor László**: Jogszerűen a türelmetlenség ellenére is. Az MDF megyei sajtótájékoztatója. Heves Megyei Hírlap 1991. szeptember 7–8. sz. 3.
2. Idézi **Kékesi Katalin**: Pártom, pártom mond meg nékem... Körkérdésünk: Hányan vannak? Népszabadság, 1991. 09. 23. sz. 8.
3. Vö: Kékesi Katalin: Pártom, pártom, mond meg... uo.
4. Lásd: Uo.

II.

POLITIKUSOK ÉS KÉPVISELŐK HEVES MEGYÉBEN

A pártállamból a pluralista demokráciába való átmenet során országszerte, így megyénkben is új arcok jelentek meg a politizáló közéletben. Életrajzok című összeállításunkban igyekeztünk közülük minél többet bemutatni.

Alábbi elemzésünkben elsősorban azt vizsgáltuk, hogy a politikusok a társadalom mely rétegeiből származnak, melyik csoportjához tartoznak, valamint családjukból milyen tapasztalatokat, sérelmeket, mintákat és értékeket hoztak. Más szóval politikai szocializációjuk során mi befolyásolhatta politikai attitűdjüket, mi alakította politikai magatartásukat és cselekvésüket.

Az első csoportba azok a személyiségek tartoznak, akik a rendszerváltás elején tűntek fel mint új politikusok. Ezen belül a legnagyobb létszámú csoport a kezdeti ellenzékieké, akikből később vagy kormánypárti vagy ellenzéki politikus lett. Ebbe a csoportba tartozik még – némi megszorítással – az MSZMP felbomlása után létrejött MSZP egy és az újjászerveződött MSZMP két politikusa, összesen 21 személy. Valamennyien egy-egy párt alapítói, vezető politikusai: Bán László (FSZDP), dr. Chikán Zoltán, Keresztes György (KDNP); dr. Farkas Gabriella, Mandák Attila (MDF); Fazekas Gyula (NKG), Jánosi Péter (RNP), dr. Kamrás István (MNP-NPP), Kárpáti Gyula, dr. Korompai János (MSZDP); dr. Nyilas János (SZAP), Pető Imre, Román István, dr. Somodi Miklós (FKGP), Rózsa György (MRP), Somlai György, Weil Zoltán Iván (SZDSZ); Szajlai Csaba (FIDESZ), Kalmár Péter (MSZP), Tajcs Ferenc, dr. Vasas Joachim (MSZMP).

Ezen belül egy kisebb csoportot alkotnak a különböző politikai pártok és szervezetek képviselőjelöltjei, vezető személyiségei, mindössze 4 fő: Farkas Zsuzsanna (ESZU), Gyetvai József (VP), Kádár Zsolt (HVK), dr. Nagy Imre (HEMISZ).

A másik csoportot az 1990-es országgyűlési választásokon győztes képviselők alkotják, összesen 9 fő: dr. Baranyai Miklós, Elek István, Kelemen József, Pokorny Endre, Pongrácz József,

Szarvas Béla (MDF); Horváth László (a lemondott dr. Novák Rudolf helyett 1990 őszétől) SZDSZ, Komenczi Bertalan (SZDSZ-FIDESZ), dr. Lukács Tamás (KDNP).

A jelenlegi képviselők valamennyien szerepelnek az életrajzi fejezetben. Néhány szervezet politikusai – különféle okok miatt – kimaradt az összeállításunkból. Nem készült életrajz a pártok közül a Voks Humana Mozgalom-Bioszféra Párt, a Demokrata Nyugdíjasok Pártja, a Magyar Cigányok Igazság Pártja, a Magyarországi Cigányok Szociáldemokrata Pártja és a Magyarországi Zöld Párt vezetőiről. Ugyancsak hiányzik a szervezetek közül, többek között, a Magyar Politikai Foglyok Szövetsége, az MSZMP Reformkörök, a Münnich Ferenc Társaság-Május Elseje Társaság vezető személyiségeinek a bemutatása is. Ily módon az összeállításunkban található 34 személy 19 pártot és szervezetet képvisel.

Itt jegyezzük meg, hogy valamennyi adat személyes közlésen alapul. A politikusokat és képviselőket felkerestük és egy kérdőív kitöltése kapcsán interjút készítettünk velük. Ahol erre nem volt módunk, az adatok forrása a sajtó volt. Az adatok hitelességét és a közléshez való hozzájárulásukat a megkérdezett személyek aláírásukkal igazolták.

A politikusok átlag életkora 48 év, többségük (64%) ötven évnél fiatalabb. Ezen belül 9 fő 41–50 év közötti, akiknek közvetlen élményük a koalíciós időkről nincs, 1956-ot is csak mint kamaszok élhették át. Öten (20%) 31–40 év közöttiek, ketten 30 évnél fiatalabbak. Számukra 1956 is csak legfeljebb gyermekkori élmény lehet, a fiatalabbak esetében még az sem. Nekik a Kádár-rendszer jelentette a meghatározó politikai élményt, azon belül is a 70-es, 80-as évtizedek. Ifjúként 1957-től Jánosi Péter tagja volt a „Márciusban Újra Kezdjük Baráti Kör” nevű társaságnak. Ketten, Jánosi Péter és Rózsa György – a korosztályukra jellemző módon – a KISZ-szervezettel is konfliktusba keveredtek.

Az ötven év feletti politikusok száma 9 fő (36%), többségük 61–70 éves. Ők a két világháború közötti időszakban töltötték gyermekkorukat, s felnőttként éltek meg a koalíciós éveket és az 1956-os forradalmat. Néhányan már abban az időben is aktívan politizáltak, illetve politikai vezetőknek számítottak. Közéjük tartozik Kárpáti Gyula, aki 1956-ban az egri munkástanács elnöke és az októberben újjászervezett SZDP szervezőtitkára volt. Emiatt ellenforradalmárnak bélyegezték, többször biztonsági őrizetbe vették, letartóztatták. A régi szociáldemokrata dr. Korompai Jánost, aki 1948–49-ben Eger polgármestere, valamint az SZDP egri, majd Heves megyei elnöke volt, 1957-ben a rendszer elleni szervezkedés vádjával elítélték és 5 évet töltött börtönben. A kisgazdapárti Román István, aki 1945 őszén került a párt Heves megyei szervezetébe, 1950-ben megjárta az ÁVH vizsgálati fogságát. 1956-ban a kerecsendi munkástanács elnöke volt, valamint megkísérelte a megyei Kisgazdapártot újjászervezni. 1957-ben őt is „begyűjtötték”, majd rendőri felügyelet alá helyezték. Az akkor átélt történelmi események természetesen szélesebb körök politikai pályafutását befolyásolták. Nem véletlen, hogy ebből a korosztályból került ki a történelmi pártok vezetőinek jelentős része.

A családi származást tekintve kilencen diplomás értelmiségi családban születtek (dr. Chikán Zoltán, dr. Farkas Gabriella, Farkas Zsuzsanna, Fazekas Gyula, Jánosi Péter, Kádár Zsolt, Kalmár Péter, Mandák Attila, dr. Nagy Imre), szellemi foglalkozású, alkalmazotti, tisztségviselői családból ketten (dr. Kamrás István, Keresztes György), iparos-kereskedő családból négyen (Gyetvai József, Kárpáti Gyula, Pető Imre, Weil Zoltán) származnak. Paraszt családból származik hét fő (Bán László, dr. Korompai János, dr. Nyilas János, Román István, dr. Somodi Miklós, Tajcs Ferenc, dr. Vasas Joachim) és csak egy fő, Rózsa György munkás származású.

A politikusok többsége középosztálybeli értelmiségi vagy alkalmazott, illetve iparos-kereskedő család leszármazottja. Az eze-

ket a családokat sújtó 1945 utáni csapások keserű politikai tapasztalatként halmozódtak fel az itt, valamint a paraszt családok körében nevelkedetteknél is. A szülők életútját vizsgálva kiderült, hogy az államosítások és a beszolgáltatások idején komoly sérelmek érték Bán László, Gyetvai József és Pető Imre családját. Munkahelyi elbocsátás, felfüggesztés, nyugdíjmegvonás vagy hátrányos megkülönböztetés érte dr. Farkas Gabriella, dr. Kamrás István, Keresztes György, dr. Nagy Imre édesapját. Ezen túl még politikai üldöztetést is el kellett szenvednie Jánosi Péter édesapjának, valamint börtönbüntetést Keresztes György édesapjának.

A 25 politikusból 19 fő (76%) diplomás értelmiségi. A rendelkezésünkre álló adatok alapján hét főről tudjuk, hogy ún. első generációs értelmiségi. A többség tehát értelmiségi dinasztikák sarja. Az iskolai végzettséget tekintve a többiek is érettségizettek, vagy technikus illetve szakközépiskolai oklevéllel rendelkeznek.

A munkahelyek jellege szerint a többség olyan munkahelyen dolgozik, ahol nincs erős hierarchia, személyes függőség. Természetesen a kötöttségek változóak, de a független szakemberek csoportjába sorolhatjuk a jogászokat, ügyvédek: dr. Chikán Zoltán (nyugdíjas), dr. Farkas Gabriella, dr. Kamrás István (nyugdíjas); a középiskolai tanárokat, egyetemi oktatókat: Pető Imre, dr. Somodi Miklós (nyugdíjas), dr. Vasas Joachim. Közéjük tartozik a népművelő Farkas Zsuzsanna és a református lelkész Kádár Zsolt is. A sort Weil Zoltán Ivánnal zárhatjuk, aki szellemi szabadfoglalkozású.

A másik kört a gazdaság különböző ágazataiban dolgozók alkotják. A vállalkozók: Bán László, Fazekas Gyula, Gyetvai József, Kárpáti Gyula, Rózsa György; az üzletemberek: Keresztes György, dr. Nagy Imre, Jánosi Péter; a művezető Mandák Attila; a tsz-elnök illetve a mezőgazdasági üzemmmérnök: dr. Nyilas János és Somlai György.

A politikai és munkahelyi konfliktusok természete és mértéke szerint a következő csoportok körvonalazódnak a politikusok esetében:

Az első csoportba azok tartoznak, akiket börtön, rendőri felügyelet, munkahelyről való elbocsátás sújtott: Kárpáti Gyula, dr. Korompai János, Román István, dr. Kamrás István.

A második csoportba azok sorolhatók, akiknek politikai vagy munkahelyi konfliktusa volt, de nem bocsátották el állásából, vagy szakmai karrierjét gátolták, késleltették: dr. Farkas Gabriella, Gyetvai József, Jánosi Péter, Rózsa György.

A harmadik csoportba azok tartoznak, akiknek szakmai karrierje töretlennek mondható: dr. Chikán Zoltán, Fazekas Gyula, Farkas Zsuzsanna, Kádár Zsolt, Kalmár Péter, Keresztes György, Mandák Attila, dr. Nagy Imre, dr. Nyilas János, Pető Imre, Somlai György, dr. Somodi Miklós, Szajlai Csaba, Tajcs Ferenc, dr. Vasas Joachim, Weil Zoltán Iván. Ezzel nem tagadjuk, hogy politikai konfliktusaik nekik is lehettek.

A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy egy olyan „új” értelmiségi, vállalkozói, illetve politikai elit megjelenésének vagyunk tanúi Heves megyében, amelynek gyökerei nagyrészt régi értelmiségi családokba nyúlnak vissza. A politikai szférában is ezek a zömében új politikusok vették át az irányító és vezető szerepet.

Vizsgáljuk meg ugyanezen szempontok szerint az Országgyűlésbe bejutott Heves megyei képviselőket is.

A képviselők csoportjában csak férfiakat találunk. Átlagéletkoruk 42 év, 6 évvel „fiatalabbak” a politikusok csoportjánál. Többségük 31–46 év közötti, a legfiatalabb 28 a legidősebb 56 évesen lett „honatya”.

Lakóhelyük szerinti megoszlásuk alapján kétharmaduk városi (2–2 fő Eger, Gyöngyös; 1–1 fő Hatvan, Heves); egyharmaduk falusi (1 fő Kerecsend, 1 fő Szilvásvár, 1 fő Verpelét) lakos.

A képviselőknek több mint a fele 45 évnél fiatalabb, ezért életkoruknál fogva nem lehettek aktív résztvevői még az 1956-os forradalomnak sem. Ezen események megítélésénél a családi környezetük lehet a meghatározó. Tekintettel arra, hogy a képviselők háromnegyedénél életrajzi forrásként csak a sajtóanyag szerepel, a családi kötődésekről, az esetleges sérelmekről és hatásokról sajnos keveset tudunk. Mindössze dr. Lukács Tamás említi életrajzában, hogy szüleit kitelepítették, mert 1945 előtt édesapja katonatiszt volt.

Származását tekintve értelmiségi, tisztviselő családban nevelkedett Komenczi Bertalan, dr. Lukács Tamás, Horváth László és Pongrácz József. Szőlőtermelő polgárcsaládban született Szarvas Béla, míg földművescsaládban Kelemen József. (A többiekről nincs adat.)

A képviselők kivétel nélkül diplomás értelmiségiek. Van köztük orvos: dr. Baranyai Miklós; gyógyszerész: Pokorny Endre és Pongrácz József; jogász: dr. Lukács Tamás; üzemgazdász: Szarvas Béla. Elek István újságíró, kritikus; Horváth László főiskolai oktató; Kelemen József általános iskolai, Komenczi Bertalan középiskolai tanár.

Munkahelyüket és munkakörüket vizsgálva laza hierarchiában dolgozott Elek István, Horváth László, dr. Lukács Tamás, de ide sorolható az orvos dr. Baranyai Miklós, valamint Pokorny Endre és Pongrácz József gyógyszerészek és Szarvas Béla, aki az ÉGSZI egri kirendeltségét vezette. Valamivel kötöttebb az általános és középiskolai tanárok Kelemen József és Komenczi Bertalan munkaköre.

Szólnunk kell még a Heves megyei képviselők politikai arculatáról.

A Magyar Demokrata Fórumot hatan képviselik megyénk-ből a Parlamentben.

Dr Baranyai Miklós azért lett az MDF tagja, hogy a párt célkitűzéseinek megvalósításával is segítse megállítani a lakosság fogyatkozását, az ország romlását. Sajnálatos balesete megakadályozta abban, hogy képviselői tevékenységét kibontakoztathassa.

Elek István mint újságíró, szerkesztő, az írói ellenzék ismert tagjaként publikációiban számtalanszor kifejtette bírálatát a Kádár-korszakról. Nyilvános szereplései révén országosan is az egyik legismertebb megyei képviselő. Az MDF alapító tagja, ott volt Monoron, felszólalt a lakitelki tanácskozáson. A népi áramlat-hoz sorolható, 1988-tól tagja az országos választmánynak.

Kelemen József politikai hitvallása a nép és nemzet szolgálata, ezt kívánja képviselni a Parlamentben is. Az MDF-frakción belül 1991 szeptemberében tagja lett a program platformnak.

Pokorny Endre politikai törekvése a valódi emberi közösségek létrehozása és e közösségek önzetlen szolgálata. Alapító tagja az MDF gyöngyösi szervezetének, tagja az országos választmánynak.

Pongrácz József egy békés, demokratikus politikai és gazdasági rendszerváltás híve.

Szarvas Béla a népi-nemzeti és nemzeti-liberális irányzat követőjének tartja magát.

A Kereszténydemokrata Néppártot képviselő dr. Lukács Tamás a kereszténydemokrácia politikai, erkölcsi értékeivel azonosul, de toleráns minden politikai irányzat és érték iránt. Politikai pályafutását az Erdélyi Szövetségben és a Márton Áron Társaságban kezdte, majd tagja lett a KDNP országos intézőbizottságának, egy évig a párt társelnöki posztját is betöltötte.

Komenczi Bertalan, aki az SZDSZ és a FIDESZ támogatásával jutott a parlamentbe, politikai és világnézeti meggyőződésére a kritikai realizmus és a neoliberalizmus a jellemző. Fontosnak tartja a környezetvédelmet és a kulturális hagyományok őrzését. Politikai pályájának érdekes mozzanata, hogy az MDF alapító tagja

és megyei szervezője volt, majd 1991-től az SZDSZ tagja lett. Egyik – azóta egyre szaporodó – példáját adva annak, hogy a sokszínű, különböző irányzatú, kezdetben mozgalomjellegű MDF-ből nem csak a függetlenek felé vihet az út.

Szintén az SZDSZ-t képviseli (dr. Novák Rudolf lemondása óta) a liberális gondolkodású **Horváth László**, aki a megye legfiatalabb képviselője, s tagja az Országgyűlés Költségvetési Bizottságának.

Amint láthattuk, a fenti politikusok nemcsak országgyűlési képviselők, hanem sok esetben pártjaik prominens személyiségei is egyben. Róluk is elmondhatjuk – de egyértelműbben és határozottabban, mint a politikusok esetében –, hogy egy viszonylag szabad, kööttségek nélküli diplomás értelmiségi réteget reprezentálnak.

III.

AZ 1990. ÉVI ORSZÁGGYŰLÉSI VÁLASZTÁSOK HEVES MEGYÉBEN

Mivel az első szabad választások óta már több mint egy év eltelt, e fejezet összeállításánál alapvetően írott forrásokra és dokumentumokra támaszkodtunk. Felhasználtuk a Heves Megyei Területi Választási Bizottság és a Köztársasági Megbízotti Hivatal által rendelkezésünkre bocsátott anyagokat, a Heves Megyei Népszavazás 1990 január és április közötti számait, a választási kampány során a pártok és a képviselőjelöltek által kibocsátott szórólapokat, plakátokat, programismertető és jelöltnépszerűsítő kiadványokat stb.

A feldolgozások közül segítségünkre voltak: Parlamenti választások 1990. Politikai szociológiai körkép MTA Társadalomtudományi Intézet 1990. Szerkesztette: Szoboszlai György. Magyarország Politikai Évkönyve 1991. Ökonómiai Alapítvány – Economix RT. 1991.

Az elemzés során foglalkozni kívántunk a jelölési folyamatokkal, a jelöltek társadalmi jellemzőivel, a választási kampánnyal, a két választási fordulóval és a választási eredményekkel.

1. A JELÖLÉS SZAKASZA

Jelölés az egyéni választókerületekben

A választójogi törvény értelmében Heves megye 6 **egyéni választókerületében** (székhelyük: Eger, Pétervására, Gyöngyös, Hatvan, Heves, Füzesabony) képviselőt egyfelől a választópolgárok jelölhettek a kopogtató cédulával együtt megkapott ajánlási szelvénnel.

Országgyűlési képviselőt pártok és társadalmi szervezetek is jelölhettek. A jelöltek jelöléséhez mindkét esetben legalább 750 választópolgár aláírással hitelesített ajánlása volt szükséges.

A jelölteket 1990. február 23-án 24 óráig kellett bejelenteni az illetékes választási bizottságnál. A jelöltajánló szelvényeket 1990. január 24-től február 23-ig lehetett gyűjteni.

A kopogtatócédulák kézbesítése, az ajánlási szelvények gyűjtése korántsem volt problémáktól, sőt visszaélésektől mentes. A gondok nagy része ugyanolyan (vagy hasonló) volt, mint amiről a sajtó más megyéből is hírt adott.

Egerben postások, máshol a helyi tanácsok dolgozói (külső személyek bevonásával) hordták ki az értesítéseket. A kézbesítés során nem sikerült mindenkinek személyesen kézbeadni a választási nyomtatványokat, mint ahogy nem sikerült az átvételi aláírások személyes „összegyűjtése” sem. A kézbesítők számos alkalommal fordultak a házfelügyelőkhez vagy vették igénybe a postaládákat.

Ez utóbbi kapcsán a megyében egy kirívó esemény is történt. Az SZDSZ egri aktivistái az egyik utca szeméthyűjtőjében – állítólag – 20-25 darab értesítést, illetve ajánlási szelvényt találtak. A vizsgálat során annyi kiderült, hogy (a nem a megjelölt utcában talált) 5 db nyomtatvány úgy kerülhetett a szeméthyűjtőbe, hogy a postás a postai küldeményeket – egy átalakítás alatt álló ház lakóival egyetértésben – egy nem zárható fadobozban helyezte el. Így az értesítésekhez is bárki hozzáférhetett. (A postaládák állapota sok helyen egyébként sem volt előírászerű.)

A jelölőcédula-rendszert, a jelöltállításhoz szükséges 750 darabos alsó határt a pártok általában nem kifogásolták. Kivételnek tekinthető talán egy „kis párt”, a Természet- és Környezetvédők Szövetségének az a követelése, hogy a jelöltállításnál – ha a jelöltet a pártja javasolja – ne legyen feltétel a szükséges számú kopogtatócédula megléte.

Az ajánlószelvények gyűjtése során a pártok többnyire a túlgyűjtésre, maguk gyors bebiztosítására törekedtek. (Az MSZMP például az ajánlási szelvényeket már január végére összegyűjtötte és továbbította.) A pártok általában 800–1500 cédulát adtak le a választási szerveknél. Ennél azonban feltehetően többet is gyűjtöttek, csak nem adták le (ami persze nem bizonyítható).

A választási bizottságokhoz befutott jelzések szerint a pártok sem az etikai kódexben foglaltakat, sem a választási kultúrával összeegyeztethető normákat nem igen tartották be.

Heves városában és környékén például az MSZP, az MSZDP, az MSZAP már január 23-án megkezdték az ajánlószelvények gyűjtését. Hevesen a gyűjtők Petrasovits Anna aláírásával ellátott megbízólevelet mutattak fel. Tarnaszentmiklóson az MSZP számára gyűjtők a szelvényeket csak aláírást, de nem töltötték ki, vagy mindenestől (az értesítéssel együtt) elvették. Tarnasárányban kb. 50 db ajánlási szelvényt gyűjtöttek össze az MDF jelölt javára, arra hivatkozva, hogy ezeket a VB titkár gyűjti. Máshol a tanácsra és az anyakönyvvezetőre hivatkoztak. Erdőtelken – állítólag – a postás a kézbesítés után rögtön össze is szedte a szelvényeket.

Január végén Hevesen egy alsó tagozatos tanítónő beíratta tanulói füzetébe, hogy az ajánlási szelvényt másnap reggel az egyik független jelölt nevére (aki egyébként rokona volt) kitöltve vigyék vissza az iskolába. Egerben az MDF azt tette szóvá, hogy az egyik független képviselőjelölt (iskolaigazgató) az ajánló szelvényeket munkahelyén is gyűjti.

A jelölécédula-rendszer elég jó elsődleges szűrőnek bizonyult, hiszen a megyében voltak olyan – többnyire kis – pártok, amelyeknek egyetlen jelöltje sem tudta összegyűjteni az induláshoz szükséges 750 db ajánlási szelvényt. A hézagos információkból álljon itt néhány adat a teljesség igénye nélkül.

Az 1. sz. választókerületben (Eger) az alábbi pártoknak nem sikerült a jelöltállítás: Demokrata Nyugdíjasok Pártja (jelöltje

Kiss Jánosné), Magyar Néppárt (Tóth Mihály), Magyarországi Zöld Párt (dr. Nagy Zsigmond), Természet- és Környezetvédők Szövetsége (Kecskeméti Sándor).

A 2. sz. választókerületben (Pétervására) Republikánus Nemzeti Párt (dr. Jantski Erzsébet, Jánosi Péter).

A 3. sz. választókerületben (Gyöngyös): Bioszléra Párt (Czajlik Péter).

A 4. sz. választókerületben (Hatvan): Magyarországi Zöld Párt (Viktor Péter).

Az 5. sz. választókerületben (Heves) Független Szociáldemokrata Párt (Guba Dezső).

A 6. sz. választókerületben (Füzesabony): Magyar Néppárt (dr. Kamrás István).

Volt ahol a pártok közösen próbálkozva sem tudtak jelöltet állítani. Így volt ez például Gyöngyösön a Természet- és Környezetvédők Szövetségének és a Magyarországi Zöld Pártnak a jelöltjével, Zombori Ottóval is.

Néhány független, illetve pártonkívüli jelöltnek sem sikerült a megkapaszkodás: Egerben pl. Csontos Ágostonné (akit az MSZP is támogatott), a hatvani választókerületben pedig Balogh István vagy Keller Béla.

Néhány társadalmi szervezet – a HEMISZ és tagszervezetei, a KIOSZ Egri Alapszervezete és a Szakszervezetek Heves Megyei Konzultatív Tanácsa – úgy határozott, hogy **önállóan nem indítanak saját képviselő jelölteket**. Nem állítottak listát sem, hanem más jelöltek támogatására szólítottak fel.

A szakszervezetek konzultatív testülete például úgy foglalt állást, hogy a szakszervezetek – helyi igény szerint – vagy a HVK (szakszervezet iránt elkötelezett) jelöltjeit támogassák (illetve ajánljának jelölteket a HVK számára) vagy **független jelölteket** jelöljenek és támogassanak.

A fenti döntésnek megfelelően Egerben a független jelöltként indult dr. Nagy Imrét nyilvánosan támogatta a DEMISZ. Három független jelölt mögött (Egerben Szabó Péter, Sirokban Zsidei Istvánné, Gyöngyösön Kármán Csaba) a szakszervezetek álltak. Egyet a HVK segített, noha az illető nem volt tagja a választási koalíciónak.

Csupán néhány független jelölről állítható biztosan (közük tartozott pl. a 2. sz. választókerületben Csabai Ernő), hogy sem párt, sem szervezeti támogatást (vagy anyagi segítséget) nem kaptak, vagy ha igen, akkor ezek mértéke nem lehetett jelentős.

A jelölési időszakban **néhány párt jelöltjei közül is többen kihullottak** a rostán. Erre a sorsra jutott egyebek között az MSZDP gyöngyösi, hatvani és füzesabonyi jelöltje, köztük a területi listán indított „nagy név”, Törőcsik Mari színművész is. Soós Tamásnak, az MSZP egyik egri jelöltjének sem sikerült a megmérettetés.

Több párt vagy társadalmi szervezet **közös képviselőjelöltjei közül sem mindenki tudta venni** az első akadályt. Így pl. az 1. sz. választókerületben dr. Kohajda László egri jogtanácsos a KDNP–MDF–FKGP közös jelöltjeként vagy a 6. sz. kerület cigány képviselőjelöltje az MSZDP és a Cigányok Szociáldemokrata Pártja együttes támogatásával.

A KIOSZ Egri Alapszervezete a Vállalkozók Pártja 3 jelöltje (Horváth István, Benke László, Gyetvai József) mögött sorakozott fel. A megkapaszkodás mégis csak az egri kerületben induló Gyetvai József vállalkozónak sikerült.

Sikeres volt viszont a HEMISZ és a Hazafias Választási Koalíció választási együttműködése, a HVK jelöltjeinek (a 2. sz. választókerületben Szakács György, 5. sz. választókerületben Ózsvári László, a 6. sz. választókerületben Berényi László) támogatásában. Hasonlóképpen sikeres volt Gyöngyösön az SZDSZ és a FIDESZ, valamint az MSZAP és az Agrárszövetség közös jelöltállítására Ko-

menczi Bertalan középiskolai tanár, illetve dr. Magda Sándor főiskolai igazgató személyében.

Mindent összevetve Heves megye 6 választókerületében a függetlenekkel együtt kb. 20 párt és társadalmi szervezet kísérelte meg a jelöltállítás. Ezek közül a Bioszféra Párt, a Demokrata Nyugdíjasok Pártja, a Független Szociáldemokrata Párt, a Magyar Néppárt, a Magyarországi Zöld Párt, a Republikánus Nemzeti Párt, a Természet- és Környezetvédők Szövetsége, valamint – állítólag – a Haza Párt és a Kelet Népe a látványosan kihullott pártok sorsára jutottak, mivel egyetlen jelöltjüknek sem sikerült a talponmaradás.¹

12 pártnak és szervezetnek sikerült a jelöltállítás. (Lásd az 1. sz. táblázatot)

Ezek:

1. Fiatal Demokraták Szövetsége: az 1. és 4. választókerületben.
2. Független Kiszgazda-, Földmunkás és Polgári Párt: a 4. sz. választókerület kivételével minden kerületben.
3. Hazafias Választási Koalíció: minden választókerületben.
4. Keresztény Demokrata Néppárt: minden kerületben.
5. Magyar Demokrata Fórum: minden kerületben.
6. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: az 1., 2. és 5. választókerületben.
7. Magyar Szocialista Munkáspárt: minden kerületben.
8. Magyar Szocialista Párt: minden kerületben.
9. Magyarországi Szövetkezeti és Agrárpárt: az 1. sz. választókerület kivételével minden kerületben.
10. Nemzeti Kiszgazda- és Polgári Párt: a 3. és az 5. kerületben.
11. Szabad Demokraták Szövetsége: minden kerületben.
12. Vállalkozók Pártja: az 1. sz. kerületben.

Összesen 67 képviselőjelölt vágott neki a választási kampánynak. Közülük 12 függetlenként, 55 pedig valamelyik párt színeiben indult.

Jelölés a megyei listákra

Megyei (területi) listán csak azok a pártok és társadalmi szervezetek jelölhettek, amelyek legalább 2 megyei választókerületben jelöltet tudtak állítani. 1990. február 27-én sorsolták ki a pártlisták sorszámait az alábbi listaállítási sorrendben: 1-es lista MDF, 2-es lista MSZMP, 3-as lista MSZAP, 4-es lista FIDESZ, 5-ös lista MSZP, 6-os lista MSZDP, 7-es lista NKGP, 8-as lista SZDSZ, 9-es lista HVK, 10-es lista KDNP, 11-es lista FKGP.

Pártlistán pártonként maximum 10 képviselőt lehetett állítani. Ezzel a lehetőséggel – a FIDESZ (5 jelölt), az NKGP (4 jelölt) és az FKGP (8 jelölt) kivételével – mindegyik párt élt. A 11 párt összesen 97 képviselőjelöltet állított.

A pártok jelöltállítási stratégiájára – szinte kivétel nélkül – jellemző volt a „bebiztosításra” való törekvés. Jelöltjeiket egyéni és területi listán (különböző arányban) egyaránt indították.

Az MDF, az MSZMP, az MSZAP, a FIDESZ, az MSZDP és az FKGP egyéni választókerületi jelöltjei kivétel nélkül pártlistán is indultak. Az MDF, MSZMP és FKGP esetében a megyei lista döntően (minimum 60:40 %-os, sőt a kisgazdáknál 75:25 %-os arányban) az egyéni jelöltekre épült.

Fele-fele volt az arány az MSZAP, az SZDSZ és a HVK listáin. Csak néhány párt vállalkozott arra, hogy jelöltjeit csak egyéni választókerületben indítsa: MSZP (2), NKGP (1), SZDSZ (1), HVK (1), KDNP (4).

Lényegében tehát egyedül a KDNP folytatott a többi párttól lényegesen eltérő jelöltállítási stratégiát, leginkább talán ők

bíztak jelöltjeik egyéni választókerületi győzelmében. (Pártlistás jelöltjeiknek mindössze 20 %-a indult „egyéni listán” is.)

Az MSZDP látszólag hasonlóan kedvező aránya (a 10 jelöltből 7 szintén csak területi listán indult) feltehetően jelöltállítási fiaskójának köszönhető. A párt tulajdonképpen rákényszerült arra, hogy meggyengülését az egyéni választókerületekben (ahol 3 jelöltje maradt) a területi listán ellensúlyozza.

Végül nyitott kérdés, hogy a FIDESZ és az FKGP miért nem vállalkozott arra, hogy a jogszabály adta lehetőségekkel élve pártlistáján több jelöltet állítson?

Az MDF és SZDSZ listájának élén országosan ismert személyek, „húzó nevek” szerepeltek: Bánffy György színművész és dr. Pető Iván gazdaságtörténész. (Budapesten mindketten egyéni választókerületben is indultak.) A két „nagy párt” listavezetői mögött olyan jelöltek (Kelemen József, dr. Novák Rudolf) álltak, akiket feltehetően feltétlenül mandátumhoz szerettek volna juttatni e pártok döntéshozó fórumai.

Hasonló törekvés vezethette az MSZMP-t, az MSZAP-t vagy az MSZDP-t is akkor, amikor a pártok (egyéni választókerületben szintén induló) „húzó embereit”, dr. Vasas Joachimot, dr. Magda Sándort és dr. Korompai Jánost jelölték listavezetőnek. Az is figyelemreméltó, hogy a független Nagy Imre és Tóth Lajos a HVK listáján indult.

A listavezetők kiválasztásánál érvényesültek az ismertség, a feddhetetlenség, a pártszervezésben betöltött érdem, a „tiszta múlt” stb. szempontjai is. A még szerveződőben lévő – főleg kis pártoknak – a lista összeállításakor is gondot okozott a megfelelő számú, alkalmas jelölt kiválasztása és kiállítása.

2. AZ EGYÉNI VÁLASZTÓKERÜLETI KÉPVISELŐJELÖLTEK TÁRSADALMI JELLEMZŐI

A képviselőjelöltek nemek szerinti megoszlása a nők számára nem volt túl hízelgő: a 67 egyéni képviselőjelölt között mindössze 7 (valamivel több mint 10 %) volt a nő. A „legférfiasabb” pártnak a HVK, a KDNP, az MDF, az MSZDP, az MSZAP, az NKGP és a VP bizonyult, hiszen jelöltjeik között egy nő sem akadt. (A HVK, az MDF és az NKGP listás jelöltjei is kivétel nélkül férfiak voltak.)

A többi pártban a nők aránya a következő volt: FIDESZ (1) – 50 %, SZDSZ (2) – 33 %, FKGP (1) – 20 %, MSZMP (1) – 17 %, független jelöltek (1) – 7,5 %.

A 67 képviselőjelölt átlagéletkora valamivel jobb volt, mint a 45,6 éves országos átlag:² 43,3 év. Ötvenen a harmincasok és a negyvenesek korosztályához tartoztak. Őket az ötvenesek és a 60 év feletiek 11 fős csoportja követte. A 25–30 éves fiatal jelöltek száma 6 fő volt.

A legnagyobb (30–71 év közötti) életkori szóródást a KDNP, az MSZDP és a függetlenek jelöltjei mutatták. A HVK és az SZDSZ szóródása jóval egyenletesebb volt: 25–45 év között mozgott. Az MDF, az MSZAP, az MSZMP és az MSZP derékhadát a 30–50 év közötti „érett” képviselőjelöltek alkották. A FIDESZ 2 jelöltje a 31–40 éves életkori csoportba tartozott.

A „legidősebb párt” az FKGP (55,2 év) a KDNP (49,5 év) és az MSZMP (48,3 év) volt, míg legfiatalabbnak a FIDESZ (32 év), az SZDSZ (36 év) és a HVK (39 év) bizonyult. Az MDF, az MSZAP és a VP jelöltjeinek átlagéletkora a 45,6 éves országos átlag körül mozgott.

A Heves megyei FIDESZ és FKGP jelöltek átlagéletkora valamivel meghaladta a 2 párt országos jelöltjeinek életkori átlagát (26,6 év illetve 52,9 év). Viszont a megyei HVK és SZDSZ jelöltek átlagéletkora lényegesen kedvezőbb volt mint a 48,4 éves és a 42,3 éves országos átlag.³

Az egyéni választókerületek **képviselőjelöltjeinek lakóhelyük megoszlására** vonatkozó adataiból látható, hogy a városi és a falusi jelöltek megoszlása hozzávetőlegesen 75:25 %. Több mint kétharmaduk a megye 10.000 fő fölötti „nagyvárosában” (Egerben, Gyöngyösön, Hatvanban és Hevesen) lakott. A 67 jelöltnek csupán a negyede volt a falun élő.

A FIDESZ, a KDNP, az MSZDP és – döntően – az MSZP tipikusan városi pártnak tekinthető: jelöltjeik között nem volt falusi lakos. A 13 független jelöltből is mindössze hárman éltek vidéken.

Az FKGP-, a HVK-, az MDF-, az MSZMP-jelöltek lakóhelyi megoszlása már egyenletesebb volt: 60:40, illetve 67:33 % között mozgott a városban élők javára. Az MSZAP agrárpárt jellege nem tükröződött képviselőjelöltjei lakóhelyi megoszlásában, hiszen az 5 jelölt közül csak 1 élt falun.

A politikai pártok képviselőjelöltjeinek **iskolai végzettségére** vonatkozó adatokban több a hasonlóság mint az eltérés. A talpon maradtak jóval több mint fele diplomás. A diplomásokon belül az egyetemi diplomával rendelkezők aránya is meghaladta az 50 %-ot. Az egyetemet végzettek száma a HVK, a KDNP, az MDF, az MSZDP és a független jelöltek között volt a legmagasabb: elérte vagy meghaladta a 66 %-ot.

Az egyetemi diplomásokat a technikumot és a főiskolát végzettek követték. Feltűnően alacsony, majdnem elenyésző a szakmunkás oklevéllel rendelkezők száma. (16 képviselőjelölt iskolai végzettségét – pontos információk híján – ismeretlennek vettük. Az „ismeretlenek” elsősorban az MSZAP és az MSZP, valamint a KDNP, az SZDSZ és a függetlenek soraiban foglaltak helyet.)

A képviselőjelöltek foglalkozására vonatkozó (szintén nem teljesen pontos) adatok szintén arról tanúskodnak, hogy a különböző politikai pártok politikai pályára lépőinek szociológiai karakterében is több volt a hasonlóság, mint az eltérés.

Az aktivizálódott politikai elit legjelentősebb kibocsátó rétege megyénkben (is) az értelmiség volt. A fontosabb foglalkozási csoportok sorrendben: felső és középszintű vezetők, tanárok (11-11 fő), mérnökök (7 fő), technikusok, közgazdászok, orvosok, ügyvédek és jogászok (4-4 fő). Mélyen alulreprezentált a szakmunkások 3 fős csoportja. A politika porondján a magánszféra első képviselőinek tekinthető 2 iparos és 3 vállalkozó jelölt.

Az FKGP, a HVK, az MDF, az MSZMP, az MSZP és a függetlenek jelöljeinek foglalkozási összetétele meglehetősen heterogén volt, jelentős szóródást mutatott. Egységesebb volt a FIDESZ (1 technikus, 1 népművelő), a KDNP (2 közgazdász, 2 orvos, 2 ügyvéd), az MSZAP (4 vezető beosztású, 1 mérnök) és az SZDSZ (4 tanár, 2 ügyvéd).

Össességében a politikai pályára lépő képviselőjelöltek társadalmi-szociológiai jellemzői nem mutattak határozott eltéréseket. Ez nem tekinthető különösnek, hiszen mind a jelöltek, mind pártjaik a politikai átmenet időszakának kezdetének képviselői voltak. A jelöltek mögött álló pártok és szervezetek arculata még meglehetősen kiforratlan volt. Ezek a pártok tulajdonképpen a választásokra és – több esetben – a választásokért szerveződtek meg, vagy kezdtek szerveződni. Tehát elsősorban nem a már konszolidálódott pártok állítottak képviselőjelölteket a választások miatt, hanem fordítva: inkább a közelgő választások kényszere szorította rá a többnyire még néhány hónapos pártokat a gyorsított ütemű megszerveződésre is, s mindeközben a még nem jól feltérképezett, korlátozott számú „választékból” a pártpolitikusok és a képviselőjelöltek kiválasztására és támogatására is.

Ez a megismételhetetlenül egyszeri, sajátos átmeneti szituáció nyomta rá a bélyegét a választási kampányra is.

3. A VÁLASZTÁSI KAMPÁNY

A választási kampány a hely-, a támogatói bázis és az identitás keresés jegyében a pártok önmagukra való „rácsodálkozását”, egymástól való erősödő elhatárolódását és fokozódó rivalizálását egyaránt magával hozta. A kampányidőszak választási csatározásai már nemcsak a „közös ellenség” az éppen leköszönő régi rendszer és utódjai ellen irányultak. Az ellenzéki pártok között is kiéleződtek az ellentétek.

Harc kezdődött a szavazatokért, a mandátumokért. A szólamok és a múltat átkozó nagy szavak mellett legalább ennyire fontossá kezdett válni a szervezettség, az akcióképesség, a támogatottság elnyerése stb. A pártok szinte teljesen tiszta lappal: tudniillik igen kevés választási és kampánytapasztalattal indultak neki a küzdelmeknek.

A kampány lényegében 2 nagyobb időszakra bontható. Mintegy előjátéknak, előkészítő periódusnak tekinthető az 1990. február 24-én lezárult jelölési időszak a maga „csendes jelölési kampányával”. Ez az időszak alapozta meg és vezette be a sokkal hangosabb, tulajdonképpen kampányt, amely február 24-étől egyre intenzívebben bontakozott ki a hat választókerületben.

A „jelölési kampány” emlékezetes mozzanatai

A plakátháború igen hamar elkezdődött. A megye több településén került sor plakáttépkedésre, plakátrongálásra, egymás

plakátjainak leragasztására, s ezek miatt (pl. Gyöngyösön február 1-én) rendőrségi szabálysértési eljárásra. Egerben több párt (MDF, MSZDP, SZDSZ, függetlenek ...) képviselőjelöltjének plakátjait megrongálták, összefirkálták vagy rájuk különféle becsmérő sorokat írtak („eddig szívtam a véreket – ezt akarjátok?”, „Zsidó vagy” stb.).

Február 20-án egy még durvább atrocitásra is sor került: éjszaka felgyújtották az MSZP egri városi szervezete (választási centruma) helyiségén lévő drapériát.

Február folyamán – személyeskedésekkel, övön aluli ütésekkel, egymás erkölcsi-politikai lejáratásával is tarkított – **sajtóviták** is kibontakoztak a Népújságban. Konfliktus támadt az MSZAP és az FKGP megyei vezetői között az egyik kisközgazdász-jelölt, dr. Somodi Miklós neve és foglalkozása pontos „meghatározása” körül.

Koncentrált politikai támadás indult a volt állampárt utódjai (és jelöltjei), valamint a hozzájuk kapcsolódó szervezetek ellen, másfelől pedig a független jelöltek ellen. Az MDF megyei jelöltjei is tartották magukat az MDF képviselőjelöltjeinek országos nyilatkozatához, miszerint politikai ellenfeleiknek tekintik az MSZMP-t, az MSZP-t és az utódszervezetek jelöltjeit, s a leghatározottabban elzárkóznak a velük való bármilyen politikai együttműködéstől.⁴

Az FKGP, a KDNP, az MDF, az MSZDP és az SZDSZ közös ciklben fordultak „a magukat terepszínűre váltó független vagy semleges jelöltek” (az uralkodó párt volt tagjai, a Hazafias Népfront, a szakszervezetek és a DEMISZ támogatói) ellen és színvállásra szólították fel őket.⁵ Az ötpárti kihívásra február 22-én Berényi László és Horváth Gyula (a HVK jelöltjei) és dr. Nagy Imre (a DEMISZ által támogatott független jelölt) válaszolt.

A 2. sz. választókerület független jelöltjét is nyílt sajtótámadás érte az MDF-es Kelemen József képviselőjelölt tollából amiatt, hogy a hölgy két cikluson keresztül a „bólogató országgyűlés” bólogató képviselője volt.

A jelölési szakasz vége felé több párt **különböző akciók és kampányok** szervezésébe fogott. A megyei szociáldemokraták országos aláírásgyűjtő akcióra hívtak fel a „kamatadó” ellen. Több párt és szervezet (DEMISZ, FIDESZ, KDNP ...) szinte egyidőben állt ki az „egri egyetem” létrehozásáért. A FIDESZ, MDF, SZDSZ támadása a volt MSZMP pártvagyonának elszámol(tat)ása kapcsán az MSZP ellen is irányult. A magyar és a történelem tételsorok sokszorosításával és osztogatásával az MSZP az érettségire készülő diákokat próbálta a maga oldalára állítani.

Az első választási nagygyűlésre is sor került. Az SZDSZ és a KDNP gyöngyösi gyűlésén bemutatkozott dr. Pető Iván területi listavezető és Reisz István egyéni képviselőjelölt.

A választási kampány jellegzetességei

A képviselőjelöltek választópolgárokkal való találkozásának, a jelölt bemutatkozásának, a pártprogram ismertetésének és népszerűsítésének, a helyi problémák megismerésének különböző fajtáit, eltérő formáit és megoldásait alkalmazták a pártok.

1. A kampány igen fontos elemei voltak a **választói gyűlések**. Bemutakozó gyűléseket általában minden jelölt tartott. A rendezvények időpontját, helyét, célját és előadóit szórólapokon, plakátokon, felhívásokban, az újságban stb. rendszeresen, előre közölték.

A városi **gyűlések látogatottsága** nagy szélsőségeket mutatott: a függetlenek 30-70 fős gyűlései és a 2-3 „nagy párt” (FKGP, MDF, SZDSZ) 100-200 fős rendezvényei jelentették a szélső pólusokat. A falusi gyűlések (amelyeket rendszerint a művelődési házban, a községi könyvtárban vagy az iskolában tartottak) látogatottsága csekélyebb volt, pár főtől 50-60 hallgatóig terjedt. Az MDF gyűlései általában csak 1-2 tucat embert vonzottak, míg a

kisgazdák és a ritkán gyűlésező kereszténydemokraták rendezvényein 40–70 érdeklődő is összegyűlt.

A gyűlések közül kiemelkedtek a választási **nagygyűlések**, amelyeken – a választókerület képviselőjelöltjeinek támogatóiként, listavezetőként, a gyűlés, illetve a helyi párt tekintélyének emelőiként – résztvettek az illető párt országos vezetői, neves személyiségei, „nagyágyúi” is.

Ilyen neves vendégek, meghívottak, előadók voltak pl: **FIDESZ** – dr. Fodor Gábor (országos választmányi tag) Gyöngyösön és Egerben; **FKGP** – dr. Böröcz István (országos alelnök) Gyöngyösön és Rónaháti István (belpolitikai titkár) Egerben; **HVK** – dr. Asztalos László (országos elnök) Egerben; **KDNP** – Hasznos Miklós (főügyész) Gyöngyösön; dr. Surján László (a Nagycsaládosok Egyesületének vezetőségi tagja) Hatvanban; **MDF** – Bánffy György listavezető és Kéri Kálmán (a Recski Szövetség elnöke) Egerben; **MSZDP** – Petrasovits Anna (elnökasszony) Egerben; **MSZMP** – Thürmer Gyula (elnök) Egerben; **MSZP** – Nyers Rezső (elnök) Egerben; **SZDSZ** – dr. Pető Iván listavezető (SZDSZ ügyvivő) Füzesabonyban, Gyöngyösön Hatvanban és Lőrinciben.

Kurióznak tekinthető, hogy az MDF közös nagygyűlésen mutatta be jelöltjeit Egerben, s hogy az MDF-es gyűléseket néhány helyen kultúrműsorral (tsz-asszonykórus, Állami Zeneiskola Kamarazenekara) kapcsolták össze. Szintén egyedi rendezvény volt az a hívők számára rendezett egri politikai fórum, ahol a hívők – Czakó István kanonok megnyitója után – megismerhették az 1. sz. választókerület néhány jelöltjét és programjukat.

Párt vitafórumok is működtek néhány választókerületben. Hatvanban „Pártviták” címmel, Füzesabonyban pedig „Vélemények, viták” címmel több rendezvényből álló sorozatban mutatkoztak be és cseréltek nézeteket a meghívott jelöltek. Az MSZP egri szervezete fórumot, eszmecserét szervezett különböző időszerű témákban, jónevű előadókkal. A programvita érdekes szín-

folta volt az egri Ifjúsági Házban az MDF-es és SZDSZ-es jelöltek között zajló „pár(t)baj”.

Nyilvánosság, kampányszervezés, kampánytechnika

A Heves megyei tapasztalatok ebből a szempontból két alapvető kampányszervezési típus köré csoportosíthatók: vagy a képviselőjelölt (pártvezető) „ment el” potenciális választóihoz, vagy pedig ő „fogadta” az érdeklődőket.

Az MDF jelöltjei például igyekeztek minél több helyre (intézményekbe, iskolákba pedagógusokhoz, a mérnökök szervezeteihez...) **ellátogatni**. Az SZDSZ viszont az egri Márka presszóban választási irodát működtetett. A párt jelöltjei, élükön dr. Novák Rudolfal itt minden kedden és csütörtökön **„fogadóórát”** tartottak.

A **helyi sajtó, rádió és TV** a nyilvánosság központi fontosságú, pártatlanságra törekvő kampánytechnikai eszközei voltak. A Heves Megyei Népújság pl. (sorsolás alapján) közölte a pártok választási programjait, a kampány és a választások legfontosabb híreit, eseményeit és eredményeit, a pártok reklámjait, s bemutatta a képviselőjelölteket. A jelöltek az Egri Városi TV-ben is lehetőséget kaptak a bemutatkozásra, a vitára, elképzeléseik kifejtésére.

A pártok fantáziája szinte kimeríthetetlen volt a **különféle akciók és rendezvények** szervezése terén. Ezek közül (szintén csak címszószerűen felsorolva) kiemelkedtek az alábbi rendezvények:

– Vásár, piac: MDF-piac, SZDSZ-cipővásár, FIDESZ-pólóvásár, MDF-népművészeti vásár (a Bazilika előtt), MSZP-kirakodóvásár (a lajosvárosi Bástya ABC előtt).

– Gyermekrendezvények: MDF-vakáció (a Líceum előtt), MDF-játszóház a tavaszi szünetben és a szombati bevásárlások idején.

– Sport-, szabadidős, kulturális és környezetvédő programok: az SZDSZ ingyenes kabaréműsora (a Márka presszóban),

SZDSZ-es rendszerzáró buli (Egerben) és kerékpártúra (Szarvaskőn), SZDSZ-autókaraván Egerből Pétervásárára (Horváth László népszerűsítésére), az SZDSZ, a FIDESZ, a Természetvédelmi Klub és a Zöld Párt közös kerékpáros tüntetése Gyöngyösön (a légszennyeződés ellen), dr. Lukács Tamás (KDNP) és dr. Novák Rudolf (SZDSZ) jelöltek „nyilvános és sportszerű bowling csatája” (az egri Park szálló pályáján).

Politikai töltetű akciók: az SZDSZ nyílt levele Eger Város Tanácsához „a városban található idegen hatalmakat jelképező” emlékművek és köztéri szobrok eltávolítása vagy letakarása ügyében; az MDF facsemete ültetési akciója az első szabad választások napjának ünnepélyesebbé tételére.

Kampányanyagok

A plakátok különböző fajtáival (a pártok anyagi helyzete és központi támogatottsága függvényében) eltérő mértékben éltek a pártok. A legtöbbet (csökkenő sorrendben) az SZDSZ és az MDF, a FIDESZ és az FKGP, az MSZP és az MSZDP, a HVK és a függetlenek ragasztottak. Különböző méretű központi anyagokat szinte valamennyi párt kapott. Ennek is köszönhetően csak a KDNP, az MDF, az SZDSZ és a FIDESZ plakátjainak volt bizonyos személyes és helyi orientációja.

Szórólapokkal valamennyi párt- és független jelölt élt. Ezeket már inkább a helyi viszonyokra szabták.

Transzparenszeket a pártok (FIDESZ, MDF, MSZP, SZDSZ...) főleg a székházak és választási központok előtt, illetőleg a forgalmasabb útvonalokon feszítettek ki.

Előszeretettel osztogatták a pártfeliratos és -emblémás **matricákat, zászlókat, reklámszatyrokat, képeslapokat** vagy vettek igénybe feldíszített **hangosító autókat**. Egerben pl. az Eged taxikat

szocdem. rózsával díszítették fel, a taxisok pedig szórólapokat osztogattak.

Gali László színházigazgató-rendező még az egri **színház hirdetőlábláit** is a pártok rendelkezésére bocsátotta.

Kampányetika

A választási etikai kódex szabályai továbbra is csorbát szenvedtek. Magáért beszél, hogy a KDNP, MDF, SZDSZ vetélkedő jelöltjeinek közös nyilatkozatára (a szabályok maradéktalan betartásáról, a „negatív kampány” tilalmáról) csupán a 2. forduló előestéjén, április 5-én került sor, és csak a választási kampány hátralévő 31 órájára vonatkozott.

Továbbra is folyt a **plakátháború**. Ezt mintegy bevezette Patkó József (MDF) és Tarjányi Gyula (MSZDP) levélváltása annak kapcsán, hogy Eger központjában az MDF jelöltjének plakátjait tépkedték, illetve az MSZDP képviselőjelöltjének fényképével ragasztották le.⁶

A **személyileg sértő információk** elsősorban a kisvárosi és falusi informális kommunikációs csatornák révén terjedtek. Visszatérő szóbeszéd tárgya volt pl. némelyik képviselőjelölt magánélete (elvált, gyermektartást fizet...) vagy emberi magatartása, szakmai felkészültsége (iszik, gyenge szakember...).

Ezeknek az információknak egy része azután a tömegkommunikációban is megjelent, a **sajtóvitákba** is beszivárgott. Összekülönbözött az FKGP és az NKGP amiatt, hogy a Kisgazdapárt szétvált-e, vagy csupán néhány sértődött párttag lépett ki?

Elek István MDF-jelölt „Nyílt level”e az MSZAP vezetőit „zöld bárók”nak titulálta, őket a volt MSZMP szilárd bázisának tartotta. Dr. Nyilas János (pártelnök) válaszában lényege: „A hatalom kiszolgáltatottjai voltunk és vagyunk.”⁷ A kisgazdák választási nagygyűlésének szónoka a különböző álnevek alatt megbúvó „ha-

mis prófétákat” (az MSZMP-t, az MSZP-t, az Agrárszövetséget és a HVK-t) ostromozta, míg Bánffy György az MDF megyei nagygyűlésén kijelentette, hogy „az MDF sem az MSZMP-vel, sem az MSZP-vel, illetve azok bármelyik utódpártjával nem akar koalícióra lépni”.⁸

A POFOSZ megyei szervezete élesen bírálta az MDF-et („akik ma mást mondanak, mint amit tegnap mondtak és cselekedtek”) és a választóknak azt ajánlotta, hogy az MDF helyett más pártra (FIDESZ, FKGP, SZDSZ, KDNP, MSZDP) szavazzanak.⁹

Vita támadt az MSZDP (Tarjányi Gyula) és az SZDSZ (Weil Zoltán) között akörül, hogy a különböző pártok sorában található „hiteles baloldali értelmiségnek” melyik pártban a helye. Végül, de nem utolsó sorban a földkérdés körül zajló márciusi polémiában megszólalt 1–1 független, kigazda és szocialista képviselőjelölt.

A kampány 2. időszakának is meg voltak a durva kinövésai: Az SZDSZ egri jelöltjének postaládájára ismeretlen fenyegető a „Meghalsz, mocsok!” feliratot írta. Dr. Gulyás Ferenc független képviselőjelölt pedig azt panaszolta, hogy Hevesen akadályozták fogadóórájának megtartásában.

4. AZ ELSŐ VÁLASZTÁSI FORDULÓ

Elemző észrevételek – a számok tükrében

A választási eredmények esetében csupán néhány elemző, értékelő észrevételre szorítkozunk.

1. A március 25-i első fordulóban való 65 %-os részvételi arány közepesnek mondható, és megegyezett az országos átlaggal. A részvételi arányok megoszlása választókerületenként a követ-

kező volt: 60 % alatt maradt az 5. számú választókerületben (58,6 %); 60-66 % között mozgott a 2., a 4. és a 6. kerületben; 66-70 % között volt a 3. sz. kerületben. Egyedül az egri (1. sz.) kerület választóinak részvételi aránya emelkedett 70 % fölé.

2. Az egyéni választókerületi jelöltek közötti erőviszonyok (párt)sorrendje a jelöltek helyezéseinek átlaga alapján az alábbi képet mutatta: 1. MDF, 2. SZDSZ, 3. KDNP, 4. MSZP, 5. FKGP, 6. FIDESZ, 7. MSZDP, 8. MSZMP, 9. MSZAP, 10. függetlenek, 11. HVK, 12. NKGK, 13. VP.

A 6 választókerületből négyben az MDF jelöltjei győztek, kettőben az SZDSZ tett szert előnyre. Az SZDSZ és a KDNP leg-erősebb bázisának a gyöngyösi választókerület bizonyult, ahol mindketten maguk mögé utasították az MDF-et. Az MSZP viszonylag egyenletes teljesítményt nyújtott: jelöltjei többnyire a 4. helyen végeztek. A kisgazdák a legjobb eredményt a 6., a leggyengébbet pedig az 1. választókerületben érték el. Az MSZP-jelölt számára Füzesabony és környéke bizonyult a legkeményebb diónak. A FIDESZ Hatvanban megmutatta oroszlámkörmeit: negyedikként végzett, és megelőzte az MSZP-t is. A szociáldemokraták csak a hevesi kerületben tudtak a 6. helyig felnyomulni. A 13 független jelölt közül a legelőkelőbb (5. helyen) az egyik egri jelölt végzett.

3. A pártok rangsora (a pártlistán elért érvényes szavazatok megoszlása szerint) az egyéni kerületi eredményektől némileg eltért. A pártok sorrendje az 1.-4. helyen megegyezett. A lista 5. helyére viszont (az FKGP-t megelőzve) a FIDESZ került.

A pártlistára leadott szavazatok országos aránya alapján megállapítható, hogy Heves megyében az MDF-et és az SZDSZ-t nem a kisgazdák követték, hanem a kereszténydemokraták.

4. Nem volt lényeges eltérés az MDF-nek az SZDSZ-szel szembeni 3,34 %-os országos előnye az MDF javára mutatkozó 3,29 %-os megyei különbség között. Átütő sikerként értékelhető az 1. forduló „meglepetéspártjának”, a KDNP-nek a 13,33 %-os megyei

eredménye (az országban elért 6,46 %-hoz képest). Összeomlás-szerű kudarcc volt viszont az FKGP vártnál jóval gyengébb 7,53 %-os szereplése a kisgazdákra országosan leadott 11,73 %-os szavazati arány fényében.

A FIDESZ-re a megyében leadott 7,99 %-os szavazati arány valamivel rosszabb volt mint a 8,95 %-os országos eredmény.

5. Talán a legnagyobb „negatív meglepetést” az MSZDP okozta, noha a megyében elért 4,72 %-os „léc fölötti” teljesítménye jobbnak bizonyult a 3,55 %-os országos átlagnál. Az MSZMP országostól lényegesen jobb 6,10 %-os eredménye viszont azt mutatta, hogy a párt viszonylag jelentős bázissal rendelkezett Heves megye egyes vidékein és településein (pl. Bekölce: 25,38 %, Kömlő: 25,62 %, Mezőtárcány: 19,35 %, Petőfibánya: 19,53 %, Tarnaszád: 20,26 %).

6. Az 1. fordulóban az MDF, az MSZP és az FKGP mint párt jobban szerepeltek, mint választókerületi jelöltjeik. A KDNP esetében a mérleg nyelve kb. egyensúlyban volt, míg az SZDSZ-nél a jelöltek választókerületekben kapott szavazatai többnyire felülmúlták a párt listás eredményeit.

Az egyéni választókerületi szavazati arányok átlagának összevetése az illető párt listás eredményeivel azt mutatja, hogy a két szavazati arány közötti eltérés az MDF-nél 2,23 %, az MSZP-nél 2,22 %, a FIDESZ-nél pedig 1,24 % volt – a párt javára. Az FKGP-nél ez az arány szinte teljesen azonos volt: 7,53 % és 7,50 %. Az egyéni jelöltek javára mozdult el a mérleg nyelve viszont az SZDSZ (1,30 %) és a KDNP (1,08 %) esetében.

7. A fenti adatok azt is világosan jelzik, hogy az FKGP-re szavazók pártelkötelezettsége volt talán a legerősebb (a két szavazati arány között lényegében nem volt eltérés). A kisgazdákat sorrendben a KDNP, a FIDESZ és az SZDSZ követte. Az MDF-nél és az MSZP-nél mutatkozó több mint 2 %-os – lényeges – eltérés pedig akként is értékelhető, hogy a szavazók szemében a pártok szimpa-

tikusabbak voltak, mint egyéni jelöltjeik. Emiatt azután ezek a szavazók más pártok jelöltjeire adták le szavazataikat.

5. KÉT FORDULÓ KÖZÖTT

Az első forduló értékelése

Az értékelést a pártok szóvivői adták. A Népújság március 28-i körkérdésére válaszolva dr. Farkas Gabriella (MDF) és Weil Zoltán Iván (SZDSZ) elégedetten és bizakodóan nyilatkoztak pártjaik esélyeiről. Dr. Lukács Tamás (KDNP) is megnyugvással konstataalta pártja 3. helyét. Nem volt elégedett az FKGP két besenytelki tagja sem. Pártjuk gyengébb szereplésének az okait a szerény anyagi bázisban és a párton belüli nézeteltérésekben jelölték meg.

Dr. Vas Gézának (MSZP) kevésen múltott a mandátumhoz jutás. A sikertelenség oltát abban látta, hogy viszonylag ismeretlen listavezetőnek számított, nem kapott elegendő anyagi támogatást a központtól és nem kapott szót a televízióban. Arra is rámutatott, hogy a párt nem egészen hiteles egyéni jelölteket indított.

Boda Csaba szerint az MSZDP a megyéből 1 mandátumra számított. A kudarc okait a párt szervezetlenségében, a felső vezetés erőtlenségében, az elnökasszony negatív megnyilvánulásaiiban és a vezetésen belüli torzsalkodásban látta.

Szövetség(es) keresés, koalíciós együttműködés

Március végére megállapodással befejeződtek az országos szintű egyeztető tárgyalások a KDNP és az MDF, valamint az

SZDSZ és a FIDESZ vezetői között a választási együttműködésről. Ezek alapján Heves megyében is egy sor konkrét megállapodás született, különböző választási, együttműködési felhívások láttak napvilágot.

Pokorny Endre MDF-es jelölt (11,6 %, 3. hely) a 3. választókerületben Reisz István KDNP-jelölt javára (19 %, 2. hely) visszalépett. Folytatódott az SZDSZ és a FIDESZ választási szövetsége: a FIDESZ hatvani csoportja dr. Bajusz Imre (20,16 %, 2. hely) támogatására szólította fel az 1. fordulóban Kovács Jánosra szavazókat.

Ellentétes érzelmeket váltott ki a KDNP füzesabonyi szervezetének ama döntése, hogy közös jelöltjük az MDF-es Elek István (23,4 %, 1. hely) lesz, dr. Pásztor József (18,4 %, 2. hely) pedig független jelöltként indul majd. Az FKGP megosztottsága tovább mélyült azáltal, hogy besenyőtelki, káli, mezőszemerei és poroszlói szervezetek az MDF-es Elek Istvánt támogatták, míg a hevesi körzet pártszervezetei az SZDSZ jelöltje, Kovácsné Nagy Magdolna mellett döntöttek. A párt megyei szervezete eközben a gyöngyösi SZDSZ-FIDESZ jelölt mögé állt.

Az MSZP 4. sz. választókerületi bizottsága a párttagok és a szimpatizánsok lelkiismeretére bízta a döntést.

6. A MÁSODIK FORDULÓ EREDMÉNYEI

A 2. fordulóban az 1. forduló 65 %-os részvételi aránya igen alacsonyra, 40,77 %-ra zuhant vissza. Ez 5 %-kal volt rosszabb az országos részvételi aránynál (45,5 %).¹⁰ Ezt csupán az 1. és a 3. választókerületben közelítették meg vagy múlták felül valamelyest. A 2. és a 6. kerületben a részvétel aránya 40 % körül mozgott, míg a hatvani (4. sz.) kerületben csak 37 %, a hevesiben pedig mindössze

34 % volt. Az érdeklődésnek ez a nagymértékű csökkenése országosan is a megyék „első” csoportjába (Békés, Borsod, Heves, Nógrád, Veszprém) helyezte a megyét.¹¹

A szavazók egy részének távolmaradása csak részben magyarázható azzal, hogy a 2. fordulóra a választók már megsokallták a kampányok hangzavarát, s a „politikai felfordulás” hosszú hetei után nyugalomra vágytak. Legalább ilyen fontos volt, hogy a „saját pártjuk” vagy jelöltjük kiesése után ezek a választók másokat már nem preferáltak. A közömbössé válásban a pártok egymás közötti megállapodásai és egyéb szempontok is szerepet játszottak.

A 2. forduló igazi földcsuszamlással járt: a 6 egyéni mandátumból ötöt az MDF jelöltjei szereztek meg. Az SZDSZ-FIDESZ jelöltje nyerte el a hatodikat. Ez 83:17 százalékos arányt jelentett. (Az országos megoszlás: MDF – 65 %, SZDSZ-FIDESZ – 20 % volt.)

Az 1. választókerületben dr. Novák Rudolf SZDSZ-jelölt csak hajszállal (40,32 %) maradt el az MDF-es Szarvas Béla (40,44 %) mögött. A 3. kerületben is igen szoros volt a küzdelem Komenczi Bertalan (50,13 %) és a kereszténydemokrata Reisz István (49,86 %) között.

Az egyéni választókerületekből kerültek a parlamentbe: Szarvas Béla, Kelemen József, dr. Baranyai Miklós, Pongrácz József MDF-jelöltek és Komenczi Bertalan az SZDSZ-FIDESZ jelöltje. (8. táblázat)

Területi listákról lett képviselő: dr. Novák Rudolf, az SZDSZ-lista 2. sz. jelöltje (miután a listavezető Pető Iván egyéni választókerületben szerzett mandátumot)¹²; Pokorny Endre az MDF területi listájának 4. helyezettje (mivel a listavezető Bánffy György és a lista 2. és 3. helyezettjei egyéni kerületben jutottak mandátumhoz); dr. Lukács Tamás, a KDNP megyei listavezetője.

A megyéből küldött képviselők 75 %-a az MDF, 12,5 – 12,5 %-a pedig a KDNP és az SZDSZ parlamenti padsoraiban foglalhatott helyet az első szabad választások eredményeként.

Jegyzetek:

1. Az utolsó két pártról a Parlamenti Választások 1990. című kiadvány tesz említést (220. old.)
2. Az országos adatokra lásd: Magyarország Politikai Évkönyve 1990. (87–88. old.)
3. Lásd: Magyarország Politikai Évkönyve 1991. (89. old.)
4. Heves Megyei Népújság 1990. február 10. sz.
5. Heves Megyei Népújság 1990. február 19. sz.
6. Heves Megyei Népújság 1990. február 26. sz.
7. Heves Megyei Népújság 1990. március 8. és 9. sz.
8. Heves Megyei Népújság 1990. március 12. és 19. sz.
9. Heves Megyei Népújság 1990. március 23. sz.
10. Erre vonatkozóan lásd: Magyarország Politikai Évkönyve id. mű 104. old.
11. Ua.
12. Dr. Novák Rudolf 1990 őszén lemondott és helyére Horváth László került.

IV.

AZ 1990. ÉVI ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK HEVES MEGYÉBEN

Még alig simultak el a parlamenti választások utóhullámai, az országgyűlési képviselők épphogy elfoglalták helyüket a parlamentben, a politikai csatározásokban megfáradt állampolgárt – a békés, demokratikus átalakulás újabb fontos mérföldköveként – ismét urnák elé szólították. A helyhatósági választások tétje nagy volt, hiszen a választók nemcsak új személyekre, hanem (a tanácsrendszer romjain) egy másfajta közigazgatási rendszerre is.

A törvény értelmében a 10000 vagy ennél kevesebb lakosú településeken az ún. **kislistás** választási rendszerben választották a képviselőtestületek tagjait. Képviselők azok a jelöltek lettek, akiket a választókerület polgárainak 1 %-a jelölnek ajánlott, akik a megválasztható képviselők száma szerint a legtöbb szavazatot kapták (feltéve, ha a választópolgárok több mint 2/5-e szavazott).

Az egy választókerületet alkotó település önkormányzatának létszáma a település lélekszámától függően 3 és 13 között mozoghatott. A 10000 fő alatti települések a **polgármestert** is közvetlenül választották azok közül a jelöltek közül, akiket a választójogosultak 3 %-a jelölnek ajánlott, és akik a legtöbb szavazatot kapták (feltéve, hogy a választókerület választópolgárainak több mint 2/5-e szavazott, s megkapta az érvényes szavazatok több mint 1/4-ét).

A 10000-nél több lakosú településeken, így Heves megye 4 városában (Egerben, Gyöngyösön, Hatvanban és Hevesen) is, a szavazás **két szavazatos választási rendszerben** történt. A képviselők felét **egyéni választókerületekben**, másik felét **listákon** választották. Listát az a párt és társadalmi szervezet indíthatott, amelyik az egyéni választókerületek legalább 1/4-ében jelöltet állított. A polgármesterek személyéről a megválasztott új önkormányzati testületek döntöttek.

1. JELÖLÉS ÉS JELÖLTEK

A kampány első szakasza a jelölés időszaka volt, ami hivatalosan a szavazást megelőző 35. naptól a szavazást megelőző 18. napig tartott. A főbb tapasztalatok röviden a következőkben foglalhatók össze.

A választási kampány jelölési szakasza szinte minden jelentősebb pártnál augusztus végén, szeptember elején kezdődött. Megindult az ajánlási szelvények gyűjtése. A jelöltállítás a pártok számára különösebb problémát nem okozott. Csak 1–2 településről érkeztek bizonyos nehézségekről jelzések. Így például a KDNP megyei elnöke azt írta, hogy Pétervásáran „feltűnő tartózkodás észlelhető a politikai szerepléstől, így a jelöltállítás is nehézségekbe ütközött. Itt a koalíciós együttműködés sem zavartalan.”¹ Az MDF gyöngyösi szervezete egyik jelöltje számára egy tanítónő a tanulók üzenő füzetébe beírta kért ajánló cédulákat. A párt helyi elnöksége „Nyilatkozat”-ban határozta el magát az akciótól.²

Sor került az első választási gyűlésekre, bemutatkozó találkozókra. Nyilvánosságra kerültek az első hírek különböző pártkoalíciókról, választási együttműködésekről. (Ezekre a „Választási kampány” fejezetben térünk majd ki.) Publikussá váltak a pártok választási programjai, nyilatkozatai, felhívásai is.

Pártok és elképzelések a kampány kezdetén

A kormánykoalíció pártjai az önkormányzati választásoknak igen fontos szerepet tulajdonítottak. A társadalmi és politikai rendszerváltás legjelentősebb állomásának (FKGP), a teljes rendszerváltás megvalósulásának tartották (MDF), amellyel elkezdődhet a valószínű jövőteremtés (KDNP), teljessé és befejezetté válik a rendszerváltás (FKGP).

A Heves megyei MDF szervezetek helyi programjai általában szervesen kapcsolódtak az MDF országos programjához. A kampány alaphangját Antall József miniszterelnök-pártelnök (kampányfőnökök előtt a kampánynyitó értekezleten elmondott) beszéde nagy vonalakban kijelölte. Rámutatott, hogy az ellenzék mindent meg fog kísérelni, hogy a kormányt és a koalíciót támadja. Már csak emiatt is szükséges, hogy az MDF és koalíciós partnerei tisztességesen versengve, de egymással egyeztetett stratégiát folytatva, közösen lépjenek fel. A kampányfőnököket arra buzdította, hogy a jelöltek ne csak a három pártból válasszák, hanem vegyék figyelembe az MDF mögött álló széles szimpatizáns rétegeket is. Fontosnak mondta a jelöltek szakértelmét és az MDF irányvonalának megfelelő gondolkodásmódját.

A jelöltek kiválasztása során a párt megyei szervezetei többnyire a rátermeltséget, az alkalmasságot, s nem feltétlenül a párthovatartozást nézték. Ahol pedig a helyi érdek úgy kívánta, akár a volt tanácselnököket is támogatták. Nemcsak az FKGP-vel és a KNDP-vel működtek együtt, hanem például az SZDSZ helyi szervezeteivel is.

A KNDP még az MDF-nél is nagyobb súlyt helyezett a jelöltek magas erkölcsiségére. Ezt dr. Surján László miniszter – pártelnök is erőteljesen kiemelte Mosonmagyaróvárott tartott kampánynyitó beszédében, amelyben a kereszténység és európaiság eltéphetetlen kapcsolatát és a nacionalizmustól mentes nemzeti gyökerek ápolásának fontosságát hangsúlyozta.

A párt megyei programtájékoztatója is nyomatékosan alá húzta, hogy a KNDP (címerpajzsos jelvényében jelképbe sűrített) választási programjának eszmei háttere: „keresztény világnézet, önérzetes magyarságtudat, „aranykalászt” létrehozó értelmes, céltudatos munka”. Ezekre az elvekre építik a párt részletes programjának gyakorlati megvalósítását, mert : „A falak ereje nem a kőben van, hanem a védők lelkében”.³

Az FKGP megyei választási programjának már a legelső mondata leszögezte, hogy a párt keresztény értékrend alapján áll, a keresztény demokrácia eszmerendszerét vallja magáénak. Ennek megfelelően a jelölési szakaszban folyó politikai aprómunka, a kiválasztás és kiválasztódás alapszempontjai közé sorolták egyfelől a múlt és jelen megítélését, a politikai hovatartozás vélelmét, a világnézeti hovatartozást, a település társadalmi rendjében elfoglalt helyet, a képzettséget stb. Másrészt magától értetődőnek tartották, hogy a kisgazdák szoros és erősödő együttműködésben dolgoznak az MDF-fel és a KDNP-vel. A pártvezetés mindenkit arra szólított fel, hogy menjen el szavazni és – a rendszerváltás befejezéseként, rátermettségük, emberségük alapján – válassza meg a demokratikus önkormányzatok képviselőit.

Az SZDSZ szombathelyi választási gyűlésén Tamás Gáspár Miklós bírálta a kormány politikáját, s a leendő (nyilvános és a közösség ellenőrzése alatt működő) önkormányzatok tagjairól szólva rámutatott, hogy a helyi körülményeket jól ismerő, „mindenki számára megbízható, becsületes, a korrupt szellemtől mentes, tisztességes embereket válasszanak”, mert ez „még egy picivel a szakértelemnél is fontosabb”.⁴

Az SZDSZ Heves megyei szervezeteinek választópolgárokhoz intézett tájékoztatója szintén úgy ítélte meg, hogy a választásokon győztes koalíció elszalasztotta a történelmi pillanatot, hiszen az ország állapota rosszabb, mint a választások pillanatában volt. Az önkormányzati választások „új esélyt adnak a rendszerváltásnak. A központi hatalom akarátának és dilettáns intézkedéseinek csak egy erős, független és felkészült önkormányzat állhat ellen”.⁵

A FIDESZ parlamenti frakcióvezetője, Orbán Viktor a Tokaj-Hegyalja három városában rendezett politikai nagygyűlésen arra hívta fel a figyelmet, hogy „most ne a pártokat nézzék a választók”, hanem azt, hogy „szakmailag ki a legjobban megfelelő, köz-

tiszteletben álló, elismert személyiség, aki ... bírhatja a lakosság nagy többségének a bizalmát...”⁶

Ennek megfelelően a FIDESZ Heves megyei szervezetei nem elsősorban azt hangsúlyozták, hogy a választópolgárok a FIDESZ jelöltjeire szavazzanak (noha fontos, hogy „minél több jelöltünk bekerüljön az önkormányzatba”, mert „sokkal jobb az, ha nem minket kormányoznak, hanem mi irányítjuk magunkat”), hanem, hogy minél többen menjenek el választani. Jelöltjeik egyébként nem csupán a FIDESZ-korosztályhoz tartoznak, mert a FIDESZ nemcsak a fiatalok érdekeit kívánja képviselni.

Szeptember 2-i választási felhívásukban azt is leszögezték, hogy olyan ellenzéki többségű önkormányzatra törekшенek, amellyel „talán ellensúlyozni lehetne a kormányzó koalíció... túlzottnak tűnő magabiztosságát.” Vagyis nem a hatalmat akarják, hanem a hatalom ellenőrzését. De a helyhatóságokat nem akarják pártcsatározások színterévé tenni. A felhívás arról is tájékoztatott, hogy sok helyen választási szövetségesük az SZDSZ, de akad, ahol az MDF-fel társulnak.⁷

Az MSZP országos vezetői is bírálták a kormányt, mert az az első száz nap alatt sem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. A párt megyei szervezeteinek tájékoztatója óvott a hangulatkeltéstől, az ellenségeskedést szító kampányoktól. A jelöltek megítélése alapjának szintén a szakértelmet, az emberi tisztességet és a politikai felelősséget jelölték meg. A párttagokat és a szimpatizánsokat a választáson való részvételre és megfontolt szavazásra buzdították.

Az MDF és az SZDSZ egri pártprogramjait a Független Gondolkodók Egyesülete (FÜGE) „pártatlanul” értékelte. Eszerint a két párt tervezete „átfogó és részletes képet nyújt az elképzelésekről”, de „nem győznek meg arról, hogy a kidolgozóknak (tágabban: a pártoknak) egységes, összehangolt elképzelésük volna a megalakítandó önkormányzatról”.

Az SZDSZ összefoglaló anyaga analitikus, jól tagolt, őszinte, döntően megfelelő mélységű helyzetelemzést ad („bár ez néhol nem sikerült”). Az MDF tervezete több helyen megmarad az általánosságok, a vágyálmok szintjén. Fontos blokkoknál hiányzik a reális helyzetelemzés. „Önkormányzati jellegéhez képest túlságosan nyomon követhetők benne a központi kormányprogramok elvárásai, valamint a direktívákban való gondolkodás jegyei.” Ugyanakkor a helyi sajátosságok felvázolásakor „indokolatlan részletességre törekedtek...”⁸

Pártkoalíciók, választási együttműködés

A Heves Megyei Hírlap szeptember eleji számaiban a nagy pártok mellett több más párt és szervezet is kifejtette nézeteit. Mindegyikük programismertetője tájékoztatott az általuk indított, illetve támogatott képviselő- és polgármesterjelöltekről, a koalíciós elképzelésekről stb.

A kampányidőszak egyik legnagyobb eredményének az tekinthető, hogy – az országgyűlési választásokhoz képest – látványosan megmozdult, politikailag aktivizálódott a „vidék” is. Az országos politikai pártok és szervezetek mellett (és ellen) több tucat alulról, demokratikusan létrejövő öntevékeny helyi „szerveződés” (szervezet, szövetség, egyesület, testület, társaság, stb.) alakult, hogy a helyi érdekeknek megfelelő jelölteket állítson vagy támogasson, hogy polgármestert válasszon a helyi önkormányzatok élére. Az együttműködési kapcsolatok egy része – különösen a falvakban – többnyire központi irányelvek nélkül épült ki, meglehetősen széles körben.

A választásokon jelölteket indító vagy támogató legfontosabb pártok, szervezetek, „szervezések” a következők voltak:

Pártok és pártjellegű szervezetek:

a DNYP, a FIDESZ, az FKGP, az FSZDP, a KDNP, az MDF, az MNP–NPP, az MSZDP, az MSZMP, az MSZP, az SZDSZ, a VP.

Ifjúsági, közművelődési, szakmai, sport stb. szerveződések:

az Agrárszövetség, a DEMISZ, az Eger és Vidéki Ipartestület, a Független Gazdakör, a Gyöngyös és Vidéke Ipartestület, Halvan Város Közművelődési Egyesülete, a KIOSZ–Költségvetési Üzem, a Közéleti Fórum Gyöngyösoroszi Szervezete, a MÁV–Vámosgyörki Nyugdíjas Szervezete, a MISZ, a Mozgássérültek Heves Megyei Egyesülete, a Mozgássérültek Szervezete, a Parabola Társaság, a Recsk és Környéke Egyesült Ipartestület, a Szociáldemokrata Szövetség, a Tűzoltó Egyesület, a Vámosgyörki Sportegyesület.

Kisebbségi, nemzetiségi szerveződések:

a Cigány Kisebbség, a Cigányok Csoportja, a Magyar Cigányok Igazság Pártja, a Magyarországi Cigányok Demokratikus Szövetsége, a Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetsége, a Magyarországi Cigányok Szociáldemokrata Pártja.

Faluszövetségek, faluközösségek:

a Tarnaörsi Faluszövetség, a Tenki Független Faluszövetség, a Sarudi Faluszövetség.

A jelöltek támogatására (a felsorolt pártokból, szervezetekből stb.) különféle **pártkoalíciók, választási együttműködések, szövetségek** szerveződtek szinte áttekinthetetlen gazdagságban. A pártok és szervezetek összefogását, választási együttműködését több összefüggő tényező motiválta: az érdekek és a célok azonosága vagy hasonlósága, az erők egyesítése a versengésben (a na-

gyobb siker és a nagyobb támogatottság megszerzésének reményében), a kormánypártok – ellenzéki pártok megoszlásból fakadó érdekek és elgondolások, a független jelöltek nagy száma, takarékosági szempontok stb.

A legelső szövetségek már nyáron létrejöttek. Az MDF, a KDNP és az FKGP füzesabonyi szervezetei például már júniusban szövetségre léptek, hogy a közös képviselőjelölteket és polgármesterjelöltjüket, dr. Pásztor Józsefet hatékonyabban támogathassák. A három kormánypárt Egerben (és máshol is) választási koalícióra lépett egymással. Közös egri polgármesterjelöltjük: Várkonyi György.

Egerben létrejött az SZDSZ, a FIDESZ, az EVI és az MZP választási szövetsége is dr. Ringellhann György független polgármesterjelölt támogatására. Ennek részeként az SZDSZ és a FIDESZ arról is megállapodott, hogy a 16 egri választókerületben melyik párt képviselőjelöltjei lépnek vissza a másik javára. (Ehhez hasonló megállapodásokat más koalíciók pártjai is kötöttek egymással.)

A választási koalíciók, a **választási együttműködés leggyakoribb változatai**, jellemzői Heves megyében a következőképpen összegezhetők. A 10000 lakos fölötti négy város közül Hatvanban nem alakultak pártkoalíciók a jelöltek támogatására. A jelzett városokban az MSZP csupán egyetlen esetben lépett együttműködésre más szervezettel: Eger egyik választókerületében egy jelölt támogatására a DEMISZ-szel fogott össze.

Egerben, Gyöngyösön és Hevesen összesen 13 pártösszefogás 42 jelöltet támogatott (lásd az 1–4. táblázatot):

- SZDSZ–FIDESZ–EVI–MZP: Egerben 1J jelölt
- MDF–KDNP: Egerben és Gyöngyösön 3–3 jelölt
- KDNP–MDF–FKGP: Egerben 5, Gyöngyösön 1 jelölt
- MDF–FKGP: Egerben és Hevesen 2–2 jelölt
- FKGP–MDF–KDNP: Egerben 1, Gyöngyösön 2 jelölt

- KDNP-FKGP: Egerben és Hevesen 1–1 jelölt
- KDNP-MDF: Gyöngyösön 2 jelölt
- MDF-KDNP-FKGP: Egerben 1 jelölt
- FKGP-KDNP: Hevesen 1 jelölt
- SZDSZ-FIDESZ: Gyöngyösön 1 jelölt
- FIDESZ-SZDSZ: Gyöngyösön 1 jelölt
- Szociáldemokrata Szövetség: Hevesen állított jelölteket.

A megye „nagyvárosaiban” tehát szigorúan érvényesült a kormánypártok – ellenzéki pártok megoszlás. Nem úgy a megye 300 – 10000 lakos közötti kistélepléseiben, ahol a pártegyüttműködés legtagkább változatai jöttek létre a helyi érdekeknek és erőviszonyoknak megfelelően. E koalíciók egy része fittyet hányt az előbb említett „kétpólusú” megoszlásra.

Az MDF például nemcsak koalíciós partnereivel működött együtt, hanem – 1 polgármesterjelölt és 2 kislistás jelölt támogatására – az SZDSZ-szel is. Hét képviselőjelölt támogatására a KDNP is összefogott az SZDSZ-szel. Az FKGP-MDF-KDNP-SZDSZ „nagykoalíció” 1 polgármesterjelölt és 10 kislistás jelölt mögé sorakozott fel. Tíz jelölt mögött az FKGP-MDF-SZDSZ, négy mögött pedig az FKGP-SZDSZ összefogás állt.

Az SZDSZ is együttműködött (külön-külön) a 3 kormánypárttal 1–1 polgármesterjelölt és 20 képviselőjelölt érdekében. Kurióznak számít, hogy Bélapátfalva MSZP-s polgármesterjelöltjét MSZP-SZDSZ-KDNP összefogás támogatta. MSZP-MSZMP-DEMISZ-VP összefogás állt 11 képviselőjelölt mögött. Egy jelölt érdekében az MSZMP az MSZP-vel is összefogott. Érdekes, hogy a FIDESZ és az MSZDP nem vette igénybe (12, illetve 9 jelöltje támogatása érdekében) más pártok segítségét. Füzesabonyban „Összefogással Füzesabonyért” elnevezéssel választási koalíció szerveződött.

Polgármesterjelöltek, valamint egyéni választókerületi és listás képviselőjelöltek

A megyei összesítő adatok szerint (6. táblázat) az önkormányzati választásokon összesen 406 önálló és 40 közös polgármesterjelölt, 2413 önálló és 403 közös kislistás jelölt, 351 önálló és 112 közös egyéni választókerületi jelölt, valamint 37 pártlista 357 jelöltje indult.

A legtöbb polgármesterjelöltje (8–8 fő) Istenmezejének és Bükkszéknek volt. Hét polgármesterjelölt indult harcba Adácson, Bodonyban, Parádon és Parádsasváron. Domoszlón, Ostoroson és Szücsiben viszont csak 1–1 jelölt indult a polgármesteri „báronyszékért”. A megye 114 kistélepülése közül 47-ben kizárólag csak független polgármesterjelöltek versengtek egymással.⁹ A betölthető testületi helyek és a jelöltek arányait tekintve Kömlő állt az élen: itt 9 helyre 40-en pályáztak (14 független és 26 pártjelölt). A másik végletet Nagykökényes és Váraszó jelentette, ahol „csupán” 11 jelölt küzdött a 7 testületi helyért.

A Heves megyei jelöltek között a **függetlenként** indulók száma volt a legmagasabb. A polgármesteri tisztségre összesen 301 független jelölt pályázott. Kislistán 1422-en, egyéni választókerületben pedig 83-an indultak.

A **pártok** közül a legtöbb **polgármesterjelöltet** az MDF és az FKGP állította (35, illetve 33 főt), a legkevesebbet pedig az MSZDP és az MSZMP (2–2 főt). A KNDP-nek összesen 10 jelöltje volt, a FIDESZ-nek viszont csak 1 (azt is SZDSZ-szel közösen indította). Az MSZP kizárólag csak 9 önálló polgármesterjelöltet támogatott.

A legtöbb vidéki kislistás jelöltet (összesen 307-et) az FKGP vonultatta fel. A kisközségeket az MDF és az SZDSZ követte 257, illetve 215 fővel. A KNDP-nek 141 vidéki képviselőjelöltje volt. A FIDESZ 19 személyt támogatott, az MSZDP pedig csupán 9-et.

Eger 16 egyéni választókerületében 120 jelölt, a 10 párt által indított listákon 116 jelölt, összesen tehát 236 egyéni és listás jelölt indult. Gyöngyösön a 14 választókerületben és a 9 pártlistán $75 + 98 = 173$ jelölt kezdte meg a választási küzdelmet. Hatvanban a 165 jelölből 78-an a 10 egyéni választókerületben indultak, 87-en pedig a 10 pártlistán. Hevesen a 10 egyéni választókerületben és a 8 pártlistán összesen $76 + 55 = 131$ személy neve szerepelt. (7. táblázat)

A megye „nagyvárosaiban” a legtöbb egyéni választókerületi jelöltet a kormánypártok vonultatták fel: MDF – 47, KDNP – 40, FKGP – 40 fő. E három párt és a FIDESZ esetében az önállóan és a más pártokkal közösen indított egyéni jelöltek aránya viszonylag egyensúlyban volt. Ugyanez az SZDSZ-nél $2/3 - 1/3$ volt az önállóan indítottak javára. Az MSZP a 36 egyéni jelöltjéből 35-öt önállóan támogatott.

A megyében összesen 16 párt és szervezet állított listát. (Lásd az 5. és 7. táblázatot) Egerben a parlamenti pártokon túl listás jelölteket állított a DNYP (5) és a DEMISZ (7); Gyöngyösön az MCIP (1) és a GYVI (13); Hatvanban a MHME (2) és a HVKE (5); Hevesen a Cigány Kisebbség (3) és a Szociáldemokrata Szövetség (7). A 3 kormánypárt és a 3 legnagyobb ellenzéki párt mind a 4 városban állított 1–1 önálló listát. Ugyanez nem sikerült az MSZDP-nek Gyöngyösön és Hevesen, de az MSZMP-nek sem Hevesen.

A 37 pártlistából tehát 29-et 8 országos párt állított 313 jelölttel. (Az összes listás jelölt száma 356 fő volt.) A legtöbb jelölt az MDF, az SZDSZ és a KDNP listáin indult. Érdekes, hogy a 3 MSZMP-s listán többen (29-en) szerepeltek, mint a FIDESZ 4 listáján (25 fő).

2. A VÁLASZTÁSI KAMPÁNY

Az önkormányzati választások kampánya az országgyűlési választásokhoz képest összességében sokkal csendesebb, nyugodtabb, mérsékeltebb hangvételű és tisztább volt. Plakátból és szórólapból is kevesebb fogyott, mint korábban.

Ebben minden bizonnyal közrejátszott, hogy a pártok kampánycélokra fordítható anyagi és pénzügyi keretei az előző hónapokban jórészt kimerültek. A parlamenti választások sok tapasztalattal szolgáltak, számos kérdésben tisztább, áttekinthetőbb helyzetet teremtettek. Körvonalazódott a pártok erőviszonya, kapcsolatrendszere és ideológiai arculata. A pártok is jól érzékelték azt, amit a megyei MDF választópolgárokhoz intézett levele úgy fogalmazott meg, hogy a választópolgár „elfáradt, a politizálásból elege van, bizalmát a nehézségek megtépázták, türelmetlen, jogosan elégedetlen”.¹⁰ Ilyen helyzetben a húrt tovább feszíteni nem szabad, nem lehet. Fontos szempontként emelhető ki a pártoknak az önkormányzati választások téjéből fakadó megnövekedett felelősségérzete, s az ellenfél nagyobb tisztelete is. Az „önző” pártpolitikai érdekeket, a kicsinyes torzsalkodásokat tudatosan igyekeztek (több-kevesebb sikerrel) korlátozni a legfontosabb cél: a rátermett emberekből álló új közigazgatás létrehozása érdekében.

Ebben a szellemben fogant az FKGP, KDNP és MDF egri szervezeteinek közös „nyilatkozat”-a, mely szerint: „senkit sem érhet hátrány tanácsai múltja miatt. Az új önkormányzat alapelvei a bürokráciamentesség, a megyeszékhely város feladatainak hatékony ellátása, melyhez jól képzett szakemberekre van szükség”.¹¹ Már a három koalíciós párt szeptember elejei egri felhívása és nyilatkozata is kijelentette, hogy a pártok csendes, korrekt légkörű, pozitív kampányra törekсенek, s az egyszerűbb, hatékonyabb és

takarékosabb választási kampány érdekében közös választási gyűléseket fognak rendezni Eger 16 egyéni választókerületében. ¹²

Az elmondottakat jól példázza az MDF szeptember havi tájékoztatója is, amelyben – egyebek mellett – ez olvasható: „Az MDF Heves megyei szervezetei úgy szervezik a választási előkészületek hátralévő időszakát, hogy ne vegyék túlságosan igénybe a választók türelmét, ne okozzanak a szükségesnél több költséget. Ezért nincs most plakáterdő, ezért kevesebb a szóróanyag. Ezért fog össze a legtöbb településen több párt, és közös gyűlésen mutatják be jelöljeiket”. Az állampolgárok kellő tájékoztatása érdekében a párt választási irodát és információs pavilont működtet, találkozók, választási gyűléseket szervez meghívott előadókkal.

Ezekkel a megoldásokkal természetesen a többi párt és szervezet, valamint a független jelöltek is éltek, mint ahogy előszerelettel vették igénybe a tömegtájékoztatási eszközöket is.

Ugyanis a **tömegtájékoztatási eszközöknek** ezúttal is fontos szerepük volt a pártprogramok ismertetésében, a képviselő- és polgármesterjelöltek bemutatásában stb. A Heves Megyei Hírlap (meghatározott rend szerint) rendszeresen közölte a pártok és szervezetek felhívásait, tájékoztatóit. Figyelemmel kísérte a kampány menetét, közölte a jelöltek nevét, a pártlistákat, pártatlanul tudósított a fontosabb párthírekről, választási eseményekről. A Gyöngyösi Hírek választási mellékletben ismertette meg a helyi polgárokat a jelöltekkel, legfontosabb adataikkal. A gyöngyösi Prés több számában is részletes adatokat közölt a választás szinte minden helyi vonatkozásáról. Az Egri Városi Televízió szeptember 7-től műsoridejéből nagyobb teret szentelt a helyi választásoknak.

A választókkal való találkozásnak, a jelöltek népszerűsítésének, a programok kifejtésének más, közvetlenebb módjait, különböző fórumait és rendezvényeit is igénybe vették a Heves megyei pártok és szervezetek, illetve jelöltek. Ezek közül a fontosabbak a következők:

- emlékülés (a KDNP egri szervezete kezdeményezésére, Barankovics István emlékére);
- bemutatkozó találkozók, választási beszélgetések;
- programismertető, kampánynyitó, kampányzáró választói gyűlések, nagygyűlések (pártonként vagy közösen);
- fórumok (választói, vállalkozói, környezetvédelmi – SZDSZ; pedagógus, művelődéspolitikai, agrárpolitikai, munkástanács – MDF; fórum a válságkezelésről, munkanélküliségről – MDF);
- nyilvános viták (az SZDSZ, a FIDESZ kezdeményezésére);
- zenés, táncos, humoros rendezvények (polgári délután a Bojtorján együttessel, választási show Sas József szereplésével, kampányzáró buli – SZDSZ, MSZP, FIDESZ rendezésében);
- törzsasztal beszélgetés (SZDSZ jelöltekkel);
- választási pavilon (MDF);
- választási ügyelet (FIDESZ, MSZP);
- kampányzáró beszélgetések; stb.

A pártok legelső kampánynyitó rendezvényeire már augusztus végén – szeptember elején sor került. Az SZDSZ hatvani szervezete például a kampánynyitó rendezvényét augusztus 31-én tartotta, amelyen Tamás Gáspár Miklós SZDSZ-üggyvivő tartott előadást. Az említett példa is jelzi, hogy – akárcsak az országgyűlési kampány során – a pártok ezúttal is tudatosan törekedtek arra, hogy rendezvényeikre (s nem is csak a nagygyűlésekre) az országos vagy megyei politikai életben ismert személyiségeket, ún. „húzó neveket” hívjanak meg vendégnek vagy előadónak. Ezeken a fórumokon többnyire az illetékes párt(ok) polgármesterjelöltjei és egyéni képviselőjelöltjei is jelen voltak.

A pártok legismertebb vendégei, meghívottjai (a teljesség igénye nélkül):

MDF: dr. Horváth Balázs belügyminiszter (szeptember 26. Eger, választási nagygyűlés), dr. Balsai István igazságügyminiszter (szeptember 15. választási nagygyűlés), Sárossy László államtitkár (szeptember 8. Nagyréde, MDF-FKGP nagygyűlés), Beke Kata államtitkár (Eger, pedagógus fórum) és Szabó Tamás államtitkár (szeptember 28. Heves, fórum a kormány munkanélküliséggel és válság kezeléssel kapcsolatos koncepciójáról); Elek István országgyűlési képviselő (Egerfarnos, Kerecsend, Noszvaj) és Pongrácz József országgyűlési képviselő (Erk, Tiszanána, Tarnaörs).

KDNP: dr. Surján László népjóléti miniszter, pártelnök (szeptember 15. Eger, Barankovics- emlékülés); Csépe Béla országgyűlési képviselő (Eger, konzultáció a vállalkozók részére).

FKGP: dr. Torgyán József pártfőügyész, parlamenti frakcióvezető (szeptember 8. Tófalu, Verpelét: nagygyűlések); dr. Somodi Miklós megyei elnök (Pétervására, választói gyűlés).

SZDSZ: dr. Dornbach Alajos, az országgyűlés alelnöke (Eger, SZDSZ-EVI választási fórum, Domoszló és környéke választási gyűlés), Kis János pártelnök (szeptember 8. Gyöngyös, észak-magyarországi találkozó), Tamás Gáspár Miklós SZDSZ-ügyvivő (augusztus 31. Hatvan, kampánynyitó rendezvény), Kőszeg Ferenc SZDSZ-ügyvivő (szeptember 28. Füzesabony, SZDSZ-FIDESZ választási nagygyűlés), Dolinszki Tamás az SZDSZ környezetvédelmi szakértője (szeptember 17. Gyöngyös, környezetvédelmi fórum); dr. Novák Rudolf országgyűlési képviselő (Gyöngyös, Füzesabony, Andornaktálya) és Komenczi Bertalan országgyűlési képviselő (Gyöngyös, Domoszló).

FIDESZ: Orbán Viktor parlamenti frakcióvezető (szeptember 15. Poroszló: választási nagygyűlés, Füzesabony: választói beszélgetés), Fodor Gábor választmányi tag, országgyűlési képviselő (szeptember 8. Gyöngyös, nagygyűlés; szeptember 22. Gyöngyös, vendégségben a FIDESZ helyi szervezeténél); Glattfelder Béla országgyűlési képviselő (Heves, bemutatkozó gyűlés) és Rockenbauer Zoltán országgyűlési képviselő (Gyöngyös, kampányzáró buli).

MSZP: Daróczi Zoltán országgyűlési képviselő (szeptember 19. Eger, művelődéspolitikai fórum), Nacsá János agráregyetemi tanár (szeptember 21. Eger, agrárpolitikai fórum).

MSZMP: Thürmer Gyula pártelnök (szeptember 23. Poroszló, választási gyűlés); dr. Vasas Joachim városi listavezető (Eger, választási gyűlés).

A **gyűlések és rendezvények helye** igen változatos volt: pártirodák, pártszékházak, iskolák, könyvtárak, napközik, művelődési házak, ebédlők, főterek, sportpályák és sportcsarnokok, szórakozóhelyek stb. Érdekes, hogy az SZDSZ egri – és részben gyöngyösi – képviselő- és polgármesterjelöltjei a választópolgárokkal való találkozások színhelyéül tudatosan szórakozóhelyeket választottak: presszókat, bárokat, sörözőket, éttermeket, büféket stb.

A **gyűlések látogatottsága** meglehetősen eltérő képet mutatott, egy-két tucat érdeklődőtől több száz főig terjedt. Néhány példa: Gyöngyösön egy napon rendezett gyűlést a FIDESZ és az MDF. A fiatal demokraták nagygyűlésén 600–700 érdeklődő volt jelen, míg az MDF gyűlése 50–60 embert vonzott. Teljesen megtelt például a poroszlói művelődési otthon a FIDESZ nagygyűlésén vagy az MSZMP választási gyűlésének alkalmával. Ez utóbbin

pártonkívüliek és más pártból érkezők is szép számmal jelen voltak.

Egyéb okok mellett a közelgő szüret is sok embert elvont a gyűlésekről (és a választásokról). Erre célzott dr. Balsai István miniszter az MDF gyöngyösi nagygyűlésén megállapítva, hogy „a párhívek ezúttal inkább a szüretnek, mintsem a politikának szentelték szabad idejüket”.¹³

A politikai pártok és szervezetek több településen **közös választási gyűléseket** tartottak, az egyéni választókerületi jelöltek számára például Gyöngyösön (és Hatvanban) körzetenként **fórumot** szerveztek. Az „Összefogással Füzesabonyért” koalíció közös gyűlésen mutatta be 2 polgármester- és 11 képviselőjelöltjét. Ugyanezt tette az SZDSZ és az MDF Mátraderecskén, az MDF és az FKGP Nagyrédén, az SZDSZ és a FIDESZ Füzesabonyban, az SZDSZ és az EVI Egerben stb. Füzesabonyban közös fórumon mutatkozott be az összes polgármester- és képviselőjelölt.

Az MDF kerecsendi szervezete is minden helybeli indulót meghívott programismertető gyűlésére. Thümmere Vilmos, az MDF-KDNP közös egri jelöltje nemcsak a választópolgárokat, hanem a többi jelölteket is invitálta. A kormánypártok helyi szervezetei és jelöltjei – nyilatkozatukhoz híven – közösen tartották gyűléseiket, a választói beszélgetéseket Egerben, Füzesabonyban és másutt.

A kampányidőszak érdekes színfoltjai voltak a **nyilvános viták**, a különféle **vitafórumok**. Így például Várkonyi György, az MDF-KDNP-FKGP közös egri polgármesterjelöltje és az MDF listavezetője nyilvános vitára hívta ki az Egerben induló polgármesterjelölteket és a listavezetőket. A FIDESZ egri szervezete az egri önkormányzatról folytatott vitájára az MDF helyi szervezetét is meghívta.

Az SZDSZ megyei szervezete és a Heves Megyei Mezőgazdasági Szövetkezetek Érdekvédelmi Szövetsége közös vitafórumot

szervezett Egerben, Hatvanban, Besenőtelken és Gyöngyöspátán az SZDSZ és a többi párt mezőgazdasági programjának megismer(tet)ése céljából. Az egri fórumon az együttgondolkodás jegyében véleményt mondott dr. Farkas Gabriella (MDF), dr. Bánhidya Péter (FKGP) és több meghívott tsz-elnök.

A választási kampánynak ezúttal is voltak bizonyos kinövésai: éles sajtóviták, személyeskedések, durva támadások, választási törvénytértések stb. Íme néhány:

Nagyvisnyó független polgármesterjelöltje a kampány tisztaságát kifogásolta rámutatván, hogy a helybeli tanácsnál tudatosan „trágyát szórnak a mustba”. Kiszivárgott ugyanis, hogy kik kire adják jelölésüket. Az egyik képviselőjelölt ennek kapcsán megfenyegetett valakit, hogy ha az a választásnál is Y-ra szavaz „ki lesz(el) nyírva!”.¹⁴

„Kádermentés Novajon” alcímmel az MDF helyi csoportja élesen támadta (a megyei lapban) a tanácselnököt, hogy a nyáron – úgymond – azért hívatta össze a tanácsstagokat, hogy nyílt szavazással megszavaztassa (és megszavaztatta) kordedvezményes nyugdíjaztatását. A megtámadott levélben válaszolt.¹⁵

Azt beszéltek Markazon, hogy a kiscigádák polgármesterjelöltje nem feddhetetlen. Évekkel korábban a tanács adóügyi előadójaként csalt, és okiratot hamisított. Az ügy végére akkor a bíróság tett pontot. A gyöngyöspatai „kontyos rádió” is állandóan tudósított a 3 polgármesterjelölt versengéséről. Pro és kontra hangzotak el érvek: „életében még egy kapavágást sem tett”; „nem is élt itt 20 évig”; „a gerince helyén is pénztárca van” stb.¹⁶

Az SZDSZ vámosgyörki csoportja – polgármesterjelöltjének szeptember 13-ai hirtelen visszalépése miatt még aznap délután – új jelölt állítására kényszerült. Ezt a jelölést a helyi Választási Bizottság egyhangúlag elfogadta. A bizottság döntését viszont a Területi Választási Bizottság – a törvény betűire, illetve az „időntúli jelö-

lés” tényére hivatkozva – megváltoztatta, s a jelölést megsemmisítette.¹⁷

Az MDF és az FKGP helyi szervezete keményen megtámadta a nemrég alakult poroszlói faluközösség 3 független képviselőjelöltjét MSZMP-s múltjuk és kötődéseik miatt. (A 3 jelölt válaszolt a vádakra.) Az egri MSZP-t választási ellenfelei hatalomátmentési kísérlettel vádolták. Kalmár Péter (a cikk írója, MSZP-s képviselőjelölt) szerint ez az ítélet túlzó, mert már nincsenek közöttük és körülöttük a „hatalom kegyeltjei” és átmentői, „mert ez a hatalom – mint a mesében: hol volt, hol nem volt.”¹⁸

Befejezésül megemlíti, hogy még az önkormányzati választások kampányidőszakában is érkeztek hírek új pártalapszervezetek alakulásáról. Füzesabonyban FIDESZ-csoport alakult. A KDNP megyei elnöke pedig azt írta, hogy „tudomásunk van róla, hogy Poroszlón, Besenytelten és Mezőszemerén pártunk a közeljövőben szervezetet tud alakítani”.¹⁹

3. A HELYHATÓSÁGI VÁLASZTÁSOK KÉT FORDULÓJA

Az első forduló (1990. szeptember 30.)

Az önkormányzati választások 1. fordulójának egyik nagy meglepetése a választásokon való **igen alacsony részvétel** volt. Az előzetes várakozások – miszerint, ha az emberek közvetlen érdekeiről van szó, akkor nem lesznek, nem lehetnek közömbösek – nem igazolódtak. Heves megye településein ugyanis csupán a választók 53,8 %-a járult átlagban az urnákhoz, ami megfelelt az országos átlagnak. A megye 4 nagyvárosában még kisebb arányban mentek el szavazni: csak a választópolgárok 34,1 %-a élt választói jogával. Ez valamivel jobb volt, mint az országos 30 % körüli átlag.²⁰

Heves megye **kistelepülésein** végül is megválasztották a polgármesterek és képviselőtestületi tagok túlnyomó részét: összesen 931 képviselőt és 111 polgármestert. 112 településen volt érvényes a választás. (Az önkormányzati törvény értelmében érvényes a választás akkor, ha az állampolgárok legalább 40 %-a, vagyis 2/5-e elmege szavazni.) Ecséden és Szücsiben a választás érvénytelen lett (mivel a választópolgároknak kevesebb mint 2/5-e szavazott). Parádán a polgármester-választás bizonyult érvényesből eredménytelennek (mivel a választópolgárok több mint 2/5-e szavazott ugyan, de egy jelölt sem kapta meg az érvényes szavazatoknak több mint az 1/4-ét). A felsorolt kistelepüléseken a 2. fordulóra maradt a döntés.

Az 1. forduló után felálló **kistelepülések képviselőtestületei** igen színes képet mutattak. A csaknem 60 %-os többséget jelentő függetlenek mellett különféle koalíciók, helyi társulások, pártok vagy pártjellegű tömörülések alkották a képviselőtestületeket. A megválasztott helyi képviselőkkel kapcsolatos fontosabb megyei összesítő adatok a következők: független képviselők: 615; SZDSZ és SZDSZ vezetésű koalíció képviselője: 57+12; MDF és MDF vezetésű koalíció képviselője: 54+10; FKGP és FKGP vezetésű koalíció képviselője: 45+17 fő; KDNP és KDNP vezetésű koalíció képviselője: 33+13; MSZP és MSZP vezetésű koalíció képviselője: 21+2; Agrárszövetség: 7; FIDESZ: 6; TFFSZ: 5; MSZMP és MSZMP vezetésű koalíció képviselője: 4+1; Tarnaörsi Faluszövetség: 4; Cigány Kisebbség: 4. A további több mint egy tucat szerveződés 21 képviselőt adott a helyi képviselőtestületekbe. (A fentiekre lásd a 8. és 9. táblázatot.)

A falvaktól és kisvárosoktól eltérően Egerben, Gyöngyösön, Hatvanban és Hevesen az 50 **egyéni választókerületből** csupán 13-ban lett érvényes és eredményes a választás. (10. és 11. táblázat) A városok közül a legnagyobb részvétlenség Hatvanban mutatkozott.

A 10 választókerületben egyetlen egyéni képviselői helyet sem sikerült betölteni.

Gyöngyösön a 14 választókörzetből csupán kettőben bizonyult érvényesnek és eredményesnek a szavazás. A polgárok 32,6 %-a járult átlagosan az urnák elé. Az 5. számú választó körzetben (belvárosi rész) a választók 49,3 %-a adta le voksát, s 414 érvényes szavazattal, a szavazatok 42,5 %-ával Keresztes György (KDNP) lett az első. A 14. sz. körzetben (Mátrafüred, Mátraháza, Kékestető) a választók 51,7 %-a szavazott. A legtöbb érvényes szavazatot, 170-et Nagy Gyula (FIDESZ) kapta. A 12. sz. választó körzetben volt legnagyobb az érdektelenség: itt csupán a szavazásra jogosultak 24,5 %-a adta le voksát.²¹

Heves város 10 egyéni választási körzetéből 5-ben koronázta siker az 1. választási fordulót. Összességében a város lakóinak mintegy 35 %-a ment el szavazni. A megválasztott egyéni képviselők: dr. Karniczki István MDF–FKGP (3. sz. körzet: 136 szavazat – 36,4 %), Fehér István MDF (4. sz. körzet: 196 szavazat – 45,7 %), Horváth László MDF (5. sz. körzet: 256 szavazat – 63,5 %), dr. Szabó János független (7. sz. körzet: 85 szavazat – 28,4 %), dr. Czákó Gábor független (10. sz. körzet: 129 szavazat – 43,7 %).

Eger 16 egyéni választókörzetéből 6-ban volt érvényes a helyhatósági választások 1. fordulója. A megválasztott képviselők sorrendben: 1. sz.: Herman István SZDSZ–FIDESZ–EVI–MSZP (443 szavazat, 34,8 %); 3. sz.: Balázs Mihály független (351 szavazat, 32 %); 5. sz.: Mészáros György SZDSZ–FIDESZ–EVI–MZIP (397 szavazat, 33,7 %); 8. sz.: dr. Ringelhann György SZDSZ–FIDESZ–EVI–MZIP (678 szavazat, 48,1 %); 9. sz.: Irlanda Dezső SZDSZ–FIDESZ–EVI–MZIP (435 szavazat, 35 %); 10. sz.: dr. Molnár Miklós KDNP–MDF–FKGP (448 szavazat, 40,8 %).

A listás választás adatai (12. táblázat) még elszomorítóbb képet mutattak. Mivel a választáson résztvettek aránya átlagosan csupán 34,1 % volt, vagyis mivel nem érte el a törvényben előírt 40

%-ot, a megye mind a négy városában meg kellett ismételni a szavazást (beleértve azokat a – fent említett – választási körzeteket is, ahol érvényes és eredményes volt az egyéni választás).

A leadott szavazatok alapján az alábbi – jelzés értékű – sorrend alakult ki a városokban listát állító pártok és szervezetek között: 1. SZDSZ (21,76 %), 2. MDF (18,38 %), 3. FIDESZ (17,14 %), 4. KDNP (14,76 %), 5. MSZP (10,74 %), 6. FKGP (6,19 %), 7. MSZMP (4,88 %), 8. DNYP (1,88 %), 9. MSZDP (1,15 %), 10. HVKE (0,81 %), 11. GYVI (0,65 %), 12. DEMISZ (0,54 %), 13. Cigány Kisebbség (0,35 %), 14. Szociáldemokrata Szövetség (0,32 %), 15. MCIP (0,23 %), 16. MHME (0,22 %).

A sorrend persze (akár lényegesen is) eltérhetett ettől az egyes városokban. Gyöngyösön például így alakult: 1. FIDESZ (25,2 %), 2. KDNP (22,6 %), 3. MDF (14,3 %), 4. MSZP (12,7 %), 5. SZDSZ (11,7 %), 6. MSZMP (5,2 %), 7. FKGP (4,9 %), 8. Ipartestület (2,5 %), 9. MCIP (0,9 %).²²

Két forduló között

A pártok, illetve képviselők értékelhető véleményeire volt kíváncsi a Heves Megyei Hírlap munkatársa az 1. forduló után. Az MDF részéről nyilatkozó dr. Farkas Gabriella megyei szóvivő – miközben kifejtette, hogy nem szembesíthetők egymással a tavaszi országgyűlési és az őszi helyhatósági választások eredményei – nem az MDF vártnál gyengébb szereplését fájlalta, hanem azt, hogy érzése szerint „az emberek nem bíztak a politikában, nem érzik át a szabadság lehetőségét és felelősségét”. Azt is elismerte, hogy az 1. forduló eredményeire az országos problémák is rányomták a bélyegüket.

Dr. Molnár Miklós a KDNP egri társelnöke pártja szempontjából „tisztességesnek mondható”-nak értékelte a kereszténydemokraták megyei eredményét, noha jobbra számítottak. A 2. forduló elé

is borúlátóan tekintett, mert az emberek megelégtették a sok szavazást. Az alacsony részvételnek szerinte összetett okai voltak: a rossz közhangulat, az ország rendkívül kedvezőtlen gazdasági-pénzügyi helyzete, a romló közbiztonság, a meddő sajtóviták, a lényegtelen parlamenti csatározások. Lényegében tehát ő is úgy ítélte meg, hogy a központi politika iránti bizalmatlanság, amelynek hiányosságait ráadásul az ellenzéki propaganda ügyesen ki is használta, kivetítődött a választásokra.

A FIDESZ megyei kampányfőnöke, Béres Tibor a párt sikerét ekképpen summázta: „az egyik szemünk sír, a másik pedig nem tudja, mit csináljon”. Örülnek eredményeiknek, de nagyon sajnálják, hogy ezek sok esetben érvénytelenné váltak. A 2. forduló előtt úgy látta, hogy az emberek bizalmatlanok, bizonytalanok és érdektelenek. Az okok sorában kiemelte, hogy az immáron negyedszer szavazó emberek úgy tartják, hogy a „nagypolitika” változásai nem értek el hozzájuk, sokan a parlamenti vitákat is meddő szócsatáknak kiáltják ki. Mindenesetre a FIDESZ kampánycélja változatlan marad – mondta a kampányfőnök: „a lényeg, hogy minél többen menjenek szavazni, és a legrátermettebb emberre adják voksukat”.

Weil Zoltán Iván egri SZDSZ-ügyvivő amellett, hogy örült az SZDSZ egri győzelmének, nem tartotta katasztrofálisnak a viszonylag alacsony részvételt, mert szerinte a 2. forduló lesz katasztrofális. Még kevesebben fognak elmenni szavazni. A távolmaradók „szavazása” az 1. fordulóban azt jelzi, hogy az emberek kormánypolitikába vetett bizalma elveszett, hitük a helyzet megváltoztatását illetően megrendült. Október 14-én az ellenzék még nagyobb sikerét, még jobb eredményét várta a – továbbra is szolid egri kampányt folytató – SZDSZ szóvivője.

Dr. Somodi Miklós, az FKGP megyei elnöke kevesellte a szavazási részvételi arányt, mert ők 47–50 %-ot vártak. Ugyanakkor a kispapok megyei szereplését „a várakozásnak megfelelő”-nek,

relatív előrelépésnek tartotta, mert – amikor a legtöbb kislistás jelöltet és községi polgármesterjelöltet indították – elsősorban a községekre számítottak. Nagyobb részvételi arány esetén szerinte az FKGP is jobban szerepelt volna. A kormánypártok koalíciós együttműködését jónak tartotta. A megyei elnök végül azt is kifejtette, hogy pártja számára a 2. forduló már nem lesz túl jelentős, mert mindössze 3 településen kell megismételni a szavazást. De azért a városokban is dolgozni fognak azért, hogy minél többen „menjenek el az emberek szavazni, támogassák a kormánykoalíció jelöltjeit”.²³

A választások 2. fordulójának napjáig a megye több városából érkeztek **hírek visszalépésekről**. Gyöngyösön a 9. sz. választókörzetben visszalépett Danyi Béláné, aki az 1. fordulóban az MCIP jelöltjeként csupán 2 %-nyi szavazatot kapott. Ezzel megszűnt pártjának listája is. A másik visszalépő a 13. sz. körzet független képviselőjelöltje, Balázs István volt.

Hatvanban október 14-e nyugodtan nevezhető a „visszalépések napja”-nak, hiszen 6 egyéni választókörzetben 13-an léptek vissza. Ezek: 1. sz. Balogh István független; 2. sz. Fehér István MDF, Fehér József független, Juhász Ferenc független, Maczkóné Dósa Erzsébet független; 5. sz. Csajkás László MDF; 7. sz. Laczkóné Kassa Mária független, Üsztöke József SZDSZ; 9. sz. Balogh Péter SZDSZ, Képes István független, Kiss György MSZDP, Zsákai András független; 10. sz. Bornemissza Péter MDF.

A második forduló (1990. október 14.)

Az önkormányzati választások 2. fordulójának igazi tétje a városokban volt, hiszen a kislistás választást csupán Ecséden és Szücsiben kellett megismételni. Mindkét településen érvényes és eredményes lett a forduló. A választópolgárok 22 %-a adta le voksát.

A 2 forduló összesített részvételi aránya 52,6 %-os lett a megye 114 településén. (8. táblázat)

Három faluban – 34,7 %-os részvétel mellett – megválasztották a **polgármestereket** is. Ecséden Bóta Lajosné független, Szücsiben Kulcsár Károly független, Parádon pedig Nagy Oszkár független jelölt lett a helyi képviselőtestület vezetője.

Mint ismeretes, a 4 város 50 **egyéni választókerületéből** 37-ben ismételték meg a szavazást. A választópolgárok szavazási kedve a borúlátó előrejelzéseket igazolta: immáron csupán 21,5 %-os volt. A két forduló összevont adatai is csak 27,8 %-os választási aktivitást mutatnak. Mindezek ellenére mind a 37 körzetben érvényes volt a választás (lásd a 10. és 11. táblázatot). Gyöngyös 9. sz. egyéni választókörzetében azonban érvényesből eredménytelen lett, mert a legtöbb szavazatot elért egyéni jelöltek azonos számnú szavazatot kaptak: dr. Ágai Ferenc (MDF–KDNP–FKGP) is, Somogyi Géza (FIDESZ) is egyaránt 258-at (27,1 %).²⁴ Itt időközi választásra kerül sor.

A **listás választás** során (lásd a 12., 13. és 14. táblázatot) a szavazók aránya 34,1 %-ról 29,1 %-ra csökkent, s összevontan is csupán 31,6 %-ra rúgott. Az eredmények az ellenzéki pártok előretöréséről tanúskodnak. A szavazatok 26,5 %-át a 4 városban az SZDSZ szerezte meg. Ezáltal összesen 11 listás mandátumhoz jutott az alábbi megoszlásban: Eger – 6, Hatvan – 3, Gyöngyös és Heves – 1–1. A szavazatok megoszlását tekintve 2. helyen az MDF végzett 20,5 %-kal, 9 képviselői listás mandátummal: Egerben – 3, Gyöngyösön, Hatvanban és Hevesen 2–2 mandátum. Harmadik a FIDESZ lett a szavazatok 19,1 %-ával. Kilenc mandátumból ötöt Gyöngyösön, kettőt-kettőt Egerben és Hevesen, egyet pedig Hatvanban szereztek a fiatal demokraták. A 4. helyen végzett KDNP-re a szavazatok 18,3 %-a esett, ami 9 képviselői mandátumot jelentett az alábbi megoszlásban: Gyöngyös – 4, Eger és Hatvan – 2–2, Heves – 1. Az MSZP a szavazatok 12 %-át nyerte el. Két-két mandátu-

mot Gyöngyösön és Hevesen, egyet-egyed pedig Egerben és Hatvanban szereztek a szocialisták. A sort az FKGP zárta a szavazatok 3,6 %-ával és 2 (Egerben és Hevesen kapott) listás mandátumával. További 10 párt, szervezet, egyesület és szövetség nem jutott mandátumhoz.

A két forduló végeredménye, értékelése

Az 1. fordulóban a megye kistépülésein megválasztott 111 polgármester közül 87 a függetlenekhez tartozott, 7 az MDF, 5 az SZDSZ, 3 az MSZP, 2 a KDNP, 2 az FKGP, 1 pedig a TFPSZ jelöltje volt. Négy polgármester mögött az MDF, az SZDSZ, a KDNP és az FKGP által vezetett koalíció állt. A 2. forduló után tehát a 114 község élére került polgármester közül összesen 90 tartozott a függetlenekhez, 8 az MDF-hez, 6 az SZDSZ-hez, 3-3 az MSZP-hez, KDNP-hez és az FKGP-hez, 1 pedig a tenki faluszövetséghez. (9., 15. és 16. táblázat.) A Heves Megyei Hírlap október 2-i adatai szerint a régi tanácselnökök közül 39-en, más források szerint 43-an vagy 45-en polgármesterként is bizalmat kaptak. Közülük kb. 37 független színekben indult és győzött. Egyet-egyed az MDF, KDNP, FKGP, SZDSZ támogatott, kettő az MDF-FKGP, illetve az FKGP-MDF közös jelöltje volt. A független polgármesterek közül 9 korábban vb-titkárként, megbízott vb-titkárként (5+1 fő), kirendeltségvezetőként (1 fő), tanácsi főelőadóként (1 fő) és szakigazgatási szerv vezető helyetteseként (1 fő) tevékenykedett.

A két forduló során összesen 951 községi képviselőt választottak meg. (8. és 15. táblázat) Közülük 634 tartozott a függetlenekhez, 70 az SZDSZ-hez, 64 az MDF-hez, 62 az FKGP-hez, 46 a KDNP-hez, 23 az MSZP-hez, 7 az Agrársövetséghez, 6 a FIDESZ-hez, 5 az MSZMP-hez, 34 képviselő pedig 17 egyéb szerveződéshez. A testületi tagoknak kb. 31 %-a korábban tanács tag volt, akiknek több mint 3/4-e független jelöltként indult.

A pártok és a pártkoalíciók **egyéni választókerületben** megválasztott képviselőinek száma (lásd a 10. és 11. táblázatot) a két forduló összesített adatai szerint: függetlenek – 10 fő; SZDSZ – 14 fő; KDNP – 9 fő; MDF – 9 fő; FIDESZ – 5 fő; MSZP – 2 fő. (Koalíció esetén a vezető párt kapta a mandátumokat.)

Az egyéni választókerületi képviselők megoszlása városonként:

Eger: – SZDSZ, SZDSZ–FIDESZ–EVI–MZIP: 9 képviselő
                          – MDF, MDF–KDNP: 2 képviselő
                          – KDNP–MDF–FKGP: 2 képviselő
                          – FIDESZ: 2 képviselő
                          – független: 1 képviselő.

Gyöngyös: – KDNP, KDNP–MDF: 4 képviselő
                          – FIDESZ: 3 képviselő
                          – MDF–KDNP, MDF–KDNP–FKGP: 2 képviselő
                          – SZDSZ, SZDSZ–FIDESZ: 2 képviselő
                          – független: 2 képviselő.

Hatvan: – KDNP: 3 képviselő
                          – SZDSZ: 3 képviselő
                          – független: 3 képviselő
                          – MDF: 1 képviselő.

Heves: – MDF, MDF–KDNP: 4 képviselő
                          – független: 4 képviselő
                          – MSZP: 2 képviselő.

Heves megye 4 „nagyvárosában” az **egyéni választókerületi** és a **listás** választások eredményeként **összesen**: az SZDSZ 25, az MDF 18, a KDNP 18, a FIDESZ 14, az MSZP 8, az FKGP 2, a független jelöltek pedig 10 helyet szereztek a városi képviselőtestüle-

tekben. Az ellenzéki pártok képviselői – kormánypártok képviselői megoszlás tehát 47:38 volt (a gyöngyösi 9. sz. választókerület időközi választási eredménye nélkül).

Egerben egyértelmű volt az ellenzéki pártok fölénye, hiszen – a független képviselő nélkül – a 31 testületi helyből 20-at az ellenzéki pártok töltöttek be (SZDSZ – 15, FIDESZ – 4, MSZP – 1). Az MDF-nek 5, a KDNP-nek 4, az FKGP-nek pedig 1 képviselője volt a városi önkormányzatban.

Gyöngyösön, Hatvanban és Hevesen szinte teljesen kiegyenlítődték a kormánypártok és az ellenzék közötti erőviszonyok: 12:12, 8:8, 8:7. A mérleg nyelvének szerepét tehát bizonyos döntéseknél – feltehetően – a 2+3+4 független képviselő játszhatja majd.

A 2. forduló után néhány nappal a 4 városi képviselőtestületbe megválasztották a **polgármestereket**: a független dr. Ringelhann Györgyöt (SZDSZ–FIDESZ–EVI–MZIP) Egerben, Keresztes Györgyöt (KDNP) Gyöngyösön, a pártonkívüli Szinyei Andrást (KDNP és FIDESZ) Hatvanban és dr. Hegedűs Györgyöt (MDF) Hevesen.

4. A KÉPVISELŐK ÉS A POLGÁRMESTEREK TÁRSADALMI JELLEMZŐI²⁵

A választások után a KSH Megyei Igazgatósága által kiküldött kérdőíveken az önkormányzati képviselők nemek szerinti megoszlására vonatkozó kérdésekre 802 férfi és 179 nő válaszolt. Az Agrárszövetség képviselői mindannyian férfiak. A nők aránya az átlagosnál jelentősen nagyobb az MSZMP és a KDNP testületi tagjainál, viszont jóval kisebb a FIDESZ/SZDSZ jelöltjeinél.

Az életkorra vonatkozó számok is nagy szóródást mutatnak. A képviselők átlagéletkora hozzávetőlegesen 47 év. Ennek megfelelően a „derékhadat” a 30–50 közöttiek alkotják. Őket az „ötvenesek” 17,7 %-ot kitevő korcsoportja követi. A hatvani évnél idősebbek aránya is elég jelentős: 3,8 %. Ugyanakkor a „harmincon inneniek” (a 20 évnél fiatalabbak 0,2 %-os rétegét is ideszámítva) összesen 7 %-kal képviseltetik magukat a testületekben.

A legtöbb 30 éven aluli az Agrárszövetség (25 %) és a FIDESZ/SZDSZ (10,7 %) képviselői között van. A KDNP és az MSZMP testületi tagjai között viszont egyetlen 30 év alatti „fiatal” sem szerepel. Az Agrárszövetség képviselőinek sorában kiugróan magas a 60 éves vagy annál idősebbek aránya (25 %). A függetlenek, a FIDESZ/SZDSZ, az FKGP, az MDF és az MSZP „érett” csoportját a 30–50 év közöttiek alkotják (58–75 % közötti megoszlásban). A KDNP és az MSZMP képviselőinek gerincét (67, illetve 80 %-át) a 40–60 évesek képezik.

Jelentős eltéréseket mutatnak a testületi tagok legmagasabb iskolai végzettségére vonatkozó adatok. Nincs érettségije a képviselők több mint 22 %-ának, érettségi bizonyítvánnyal rendelkezik közel 40 % és főiskolai, egyetemi diplomája van 38 %-uknak. A legtöbb legalacsonyabb iskolai végzettséggel (vagyis 8 általánossal vagy kevesebbel, szakmunkásképzővel, tanonciskolával stb.) rendelkező képviselő az FKGP, az Agrárszövetség és az MSZMP tagja vagy támogatója. Ők alkotják a pártok képviselő-testületi tagjainak 49, 37,5, illetve 30 %-át. Egyedül az Agrárszövetség, a FIDESZ/SZDSZ és az MSZP képviselői között nincsenek olyanok, akik 8 általánossal vagy kevesebbel rendelkeznek. Az Agrárszövetség, az MSZMP és a függetlenek soraiban a legmagasabb a gimnáziumi, szakközépiskolai vagy technikumi végzettséggel bírók aránya: 50–50 % és 45 %. A FIDESZ/SZDSZ testületi tagjainak kb. 54 %-a végzetti főiskolát vagy egyetemet. Ár-

nyuk nagyobb még az átlagnál az MDF, az MSZP és a KDNP képviselői között (közel 55 %, 52 %, és több mint 46 %).

Ami a megválasztott képviselők **foglalkozását, szakképzettségét** illeti, közel 2/3-uk szellemi foglalkozású. Ezek aránya az átlagosnál magasabb az MDF, az MSZP és a KDNP képviselőinél. A testületi tagok több mint 1/3-a műszaki, 14 %-a mezőgazdasági, 12 %-a pedagógiai és humán, 7-7 %-a egészségügyi és közgazdasági végzettséggel rendelkezik. Viszonylag kevés a jogi és a természettudományi képzettségűek aránya. Az átlagot meghaladó arányban vannak reprezentálva az Agrárszövetségben a műszaki, a KDNP-nél az egészségügyi, az MDF-nél a természettudományi, az MSZP-nél pedig a pedagógiai végzettségű testületi tagok.

A megye 118 településén megválasztott **polgármesterek** nemek szerinti megoszlása meglehetősen aránytalan: 101 férfi (kb. 85 %), és 17 nő (15 %). Az életkor szerinti megoszlás legnépesebb, 57 fős csoportját a „negyvenesek” alkotják. Őket a „harmincasok” 25 és az „ötvenesek” 22 fős csoportja követi. A hatvanévesek vagy fölöttiek száma 4 fő, a „huszonéveseké” pedig 3 fő. (Két polgármesterről nincs adat.)

A polgármesterek 39 %-a főiskolai, egyetemi végzettséggel rendelkezik. Az önkormányzati képviselőkhez képest náluk kisebb a műszaki és nagyobb a jogi végzettségűek aránya.

A kérdésre választ adó (100 polgármester) több mint 6/10-e, az önkormányzati képviselőknek pedig 1/3-a vezető beosztásban dolgozott, ami feltehetően szoros összefüggésben van azzal, hogy – amint már volt róla szó – több mint 1/3-uk tanácselnök volt a választások előtt.

Ez a képviselő- és polgármestergárda került tehát a helyhatóságok élére Heves megyében az első szabad önkormányzati választások eredményeként, s kezdte meg felelősségteljes munkáját a 118 település élén.

Jegyzetek:

1. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 21. sz.
2. Prés 1990. szeptember 21. sz.
3. Heves Megyei Hírlap 1990. augusztus 31. sz.
4. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 6. sz.
5. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 5. sz.
6. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 6. sz.
7. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 7. sz.
8. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 26. sz.
9. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 19. sz.
10. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 6. sz.
11. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 14. sz.
12. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 7., 8. sz.
13. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 17. sz.
14. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 2. sz.
15. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 4. sz.
16. Prés 1990. szeptember 21. sz.
17. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 22., 25. sz.
18. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 26. sz.
19. Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 6., 21. sz.
20. Az országos adatokra lásd Tóth Zoltán: Önkormányzati választások, 1990. Magyarország Politikai Évkönyve. Ökonómia Alapítvány – Economix Rt. 1991. 195–206. old.
21. Prés 1990. október 5.
22. Prés 1990. október 5.
23. Heves Megyei Hírlap 1990. október 3. sz.
24. Prés 1990. október 19. sz.
25. Ennél a fejezetnél a saját számításokon túl felhasználtuk a KSH Heves Megyei Igazgatósága által 1991. július 2-án kiadott „Az önkormányzati választások Heves megyében” brossúráját. Készítette: Gelsei Sándor csoportvezető. 2–5. old.

V.

A POLITIKAI SZERVEZETEK ADATAI
1988–1991

Agria Kör

Az egri tanárképző főiskolán alakult 1986. december 8-án. Mint öntevékeny hallgatói csoport a KISZ riválisaként jött létre.

Alapító tagjai: Barkóczy István, Bereczki László, Berei Zsolt, Csoma Lajos, Csörgő Péter, Daróczy Attila, Figeczki István, Pamper Zsuzsanna, Patkós László, Pónyi László, Pristyák Zsolt, Skoda Róbert, Szabó Gyula, Teski Tibor.

Célja: haladó hagyományaink őrzése, közérdeklődésre számot tartó programok, előadások szervezése a főiskolán belül. Pl. 1987 őszén előadássorozatot szervezett „Nemzet és reform” címmel.

Kiadványa „Ördögsekér” címmel jelent meg.

A kör aktívan bekapcsolódott a hallgatói főiskolai tanács-tagválasztásba, valamint döntő mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a főiskola Eszterházy Károly nevét vehesse fel.

Mint hallgatói érdekképviselői szervezet 1988 novembereig játszott szerepet a főiskolán. 1989 tavaszán – miután Daróczy Attila elvégezte a főiskolát – elsorvadt, majd megszűnt. Az alapító tagok egy része a FIDESZ egri szervezetének alapításában vett részt.

Forrás: Egedi Gábor: Hallgatói kezdeményezések, öntevékeny csoportok az egri tanárképző főiskolán 1986–1990. Kézirat. Eger, 1991.

1991. május

**Demokrata Nyugdíjasok Pártja
DNYP**

1990. január 16-án alakult Egerben, 12 fővel. Mint országos szerveződésszerű és egri központú pártot a Heves Megyei Bíróságon 1990. február 9-én jegyezték be.

Önmeghatározásuk szerint demokratikus „középpárt”-ként kívánnak működni. Céljuk az „igazságos nyugdíjrendszer” megvalósítása. Alapelvei között szerepel az, hogy társadalmi értékmérőnek csak a munkát ismerik el. Igazságos jövedelemelosztást kívánnak, valamint részt kívánnak venni a generációs feszültségek feloldásában. A párt több jelöltet indított Egerben a helyhatósági választásokon.

Elnök: Kiss Jánosné. Taglétszám: 620 fő.

Cím: 3300 Eger, Rákóczi u. 44. IV/31.

Források: Heves Megyei Hírlap 1990. szeptember 3.sz.,

Kiss Jánosné szóbeli közlése.

1991. május 2.

**Egri Szociális Unió
ESZU**

1989. március 30-án alakult Egerben. 1989. április 10-én jegyezték be mint politikai és kulturális szervezetet.

Az ESZU nyilvános fórumként kezdte meg működését, az egri polgárok és közösségek érdekeit kívánta összehangolni és képviselni az önkormányzati rendszerbe történő átmenet során. A későbbiekben olyan társadalmi rétegeket, közösségeket, lakóterületeket képvisel, amelyek szociálisan hátrányos helyzetben vannak.

Mindezeket megpróbálja egy egységes helyi társadalompolitikában, szociálpolitikában érvényesíteni.

Ügyvivők: Farkas Gábor, Farkas Zsuzsanna, Mogyorósi Zsolt, Csóka János.

1989. december 6-tól **ügyvivő testület:** Farkas Zsuzsanna, Király József, Móczár Katalin, Némedi Varga Helga. Taglétszám: 18 fő.

Cím: 3300 Eger, Zalka Máté u. 57. V/35.

Források: Heves Megyei Bíróság nyilvántartása,
Farkas Zsuzsanna szóbeli közlése.

1991. június 25.

Egyesült Magyarok Szövetsége

1990. november 22-én jegyezték be, mint politikai és foglalkozási csoportokat tömörítő szervezetet.

Elnök: Boros Béla, Eger.

Alelnök: Huszti József, Eger.

Ügyintéző: Veres Károly, taglétszámra nincs adat.

Cím: Noszvaj, Kossuth u. 51.

Forrás: Heves Megyei Bíróság nyilvántartása.

1991. május

Faluszövetségek

A helyi, falusi társadalom megszervezésének igényével jöttek létre a megye néhány településén.

MEGYEI SZERVEZETEK:

Faluközösség Gyöngyöshalászi Szervezete

1990. július 6-án jegyezték be politikai szervezetként.

Elnök: Papp László

Cím: Gyöngyöshalász, Fő u. 25.

Nagyrédei Független Faluszövetség

1990. május 11-én jegyezték be politikai szervezetként.

Elnök: Sánta Tibor

Titkár: Lőrincz László

Cím: Nagyréde, Petőfi u. 8.

Tarnaörsi Faluszövetség

1990. július 16-án jegyezték be politikai szervezetként.

Elnök: Kovács István

Cím: Tarnaörs, Ady u. 9/3.

Tenki Független Falu Szövetség

A bejegyzés dátuma: 1990. július 27.

Elnök: Dávid György

Titkár: Török Margit

Cím: Tenk, Erdőtelki u. 43.

Sarudi Faluközösség

Elnök: Berényi József

Taglétszám: 21 fő

Cím: Sarud, Jókai u. 1/1.

Faluszövetség – Hevesvezekény

Taglétszám: 20 fő.

Cím: Hevesvezekény

Faluközösség – Szücsi

Vezető: Berta Miklós

Taglétszám: 34 fő

Cím: Szücsi, Petőfi u. 18.

Faluközösség Szervezete – Poroszló

Vezető: Nagy György

Taglétszám: 20 fő

Cím: Poroszló, Dobosok u. 4/a.

Faluközösség – Váraszó

Vezető: Bíró János

Taglétszám: 15 fő

Cím: Váraszó, Szabadság u. 81.

Forrás: Heves Megyei Bíróság nyilvántartása,
Dér János TESZ-irodavezető írásbeli közlése.

1991. június 28.

Fiatalkorú Demokraták Szövetsége
FIDESZ

A FIDESZ egri csoportja 1988. szeptemberében alakult meg, Révész Tamás főiskolai hallgató kezdeményezésére. A szervezet előzménye az egri tanárképző főiskolán működő Agrár Kör volt.

A gyöngyösi csoport 1988. novemberében jött létre.

A két szervezet létszáma: 120 fő.

1989-ben alakult szervezetek: Hatvan, Rózsaszentmárton, Lőrinci, Karácsond, 1990-ben Poroszló, Füzesabony, Heves, Nagyréde, Terpes, Szihalom.

1991. április végén 12 szervezet működött 350 fővel.

A csoportok autonomok, az egymás közötti kapcsolatot a területi koordinációs tanács biztosítja. A Koordinációs Tanácsba minden szervezet 1 főt delegál.

A FIDESZ Országos Tanácsának tagjai a megyéből: Szajlai Csaba főiskolai hallgató és Gyarmati János.

A megyei szervezet kiadványai: röplapok környezetvédelmi és választási témákban. Tervezik egy FIDESZ Értesítő kiadását, illetve lapot Hatvani Pressz címen.

A Területi Koordinációs Tanács címe: Gyöngyös, Jókai u. 25. Tel.: 37-11-856.

Forrás: Horváth Tamás a területi koordinációs iroda vezetőjének szóbeli közlése.

1991. május 7.

**Független Kisgazda-, Földmunkás és Polgári Párt
FKGP**

A FKGP gyöngyösi szervezete 1988. november 16-án alakult, két nappal a párt országos megalakulása előtt. Tevékenysége kiterjedt az egész megyére, de kapcsolatot kerestek Szolnok és Nógrád megyével is.

Alapító tagok: Szamosvári György népművelő, Szabó Imre gépkocsivezető, Dankó János tsz-tag, Balázs Gyula kisállattenyésztő, Pető Imre tanár, Fazekas Gyula vendéglős, Vankó Viktor malomgépész, Hagymási Sándor dekoratőr, Berebora János szikvízkészítő kisiparos, Dózsa Balázs fényképész, Tóth Szilárd tsz-tag.

A gyöngyösi szervezetnek 1991 április végén 60 tagja volt. Támogatást kapott ezen kívül a gyöngyösi Gazdakörből, amelynek 80 tagja volt. Címe: Gyöngyös, Fő tér 6.

A megyében 1989 végén Egerben, Gyöngyöspatán, Nagyrédén, Gyöngyössolymoson alakultak kisgazda szervezetek. 1991. április végén összesen 66 szervezet működött, 2037 taggal. A legerősebbek a verpeléti (143), a káli (130) és gyöngyöspatai szervezetek.

A **heves megyei választmány** 1989. november 19-én alakult meg Gyöngyösön. A választmány elnöke: Román István kerecsendi szakcsoportvezető. A megyei központ az 1991. január 28-i választmányi ülés döntése alapján került Egerbe.

Az 1990. június 3-i megyei választmányi gyűlésen dr. Somodi Miklós nyugalmazott főiskolai docenst választották megyei elnökké. A megyei vezetőség tagjai: első alelnök Pető Imre, alelnökök: Hidvégi Györgyné káli és Körömi Béla kömlői lakosok, megyei főtitkár Peti Tamás, pártfőügyész dr. Bánhidi Pál, pártigazgató Pintér László.

Az 1990 januári pártszakadás során a gyöngyösi alapszervezetből 4 fő kilépett és megalakította a Nemzeti Kisgazdapárt gyön-

gyösi szervezetét. A szervezeti bizonytalanságot sikerült rövidesen elhárítani, több szervezetet újjáalakítani, illetve megerősíteni (pl. Gyöngyöspatán, Gyöngyösorosziban, Nagyfügeden). Új szervezetet alakítottak: Atkáron, Gyöngyöshalászon, Nagyrédén, Vécsen.

A megyei központ címe: Eger, Telekessy u. 2.

Tel.: 36-10-815.

Forrás: Dr. Somodi Miklós megyei elnök írásbeli közlése.

1991. május 8.

Független Szociáldemokrata Párt FSZDP

Maklári szervezetüket 1990. augusztus 21-én alakították meg. Főként olyan szociáldemokrata értékeket képviselő emberek lettek a szervezet tagjai, akik az MSZDP programjával és Petrasovits Anna személyével nem értettek egyet.

Alapító tagok: Bán László, Bán Lászlóné, Hornyák István, Hornyák Istvánné, Lakatos Sándor, Szamosvölgyi András.

Ügyvezető titkár: Bán László, titkárhelyettes: Hornyák István, gazdasági felelős: Szamosvölgyi András.

Cím: Bán László Maklár, Felszabadulás u. 15.

Független szociáldemokrata szervezet működik még Hevesen is. Taglétszámra nincs adat.

Cím: Guba Dezső Heves, Április 4. u. 50.

Forrás: Bán László írásbeli közlése.

1991. május

**Hazafias Választási Koalíció
HVK**

A Hazafias Népfront és a köréje tömörülő helyi társadalmi szervezetek hozták létre 1989 novemberében Egerben. Mint választási párt az országgyűlési választások idején képviselőjelölteket állított. A Hazafias Népfront 1990. június 23-ig létezett.

Ügyvivő: Dr. Kovács Pál

Taglétszám: nincs adat.

A megyei társadalmi szervezetek 1990. szeptember 21-én hozták létre a **Társadalmi Egyesülések Szövetsége /TESZ/ Heves Megyei Szervezetét**. A megyében 42 tagszervezete van. Ezek azonban többségében nem politikai jellegű szervezetek.

Megyei elnök: Molnár István

Irodavezető: Dér János

Taglétszám: 3300 fő.

Cím: Társadalmi Egyesülések Szövetsége

Heves Megyei Iroda – Eger, Bajcsy-Zs. u. 9.

Forrás: Dér János szóbeli közlése.

1991. június 28.

Heves Megyei Egyesületek Szövetsége

1989. augusztus 12-én alakult Gyöngyösön. 1989. október 20-án jegyezték be mint politikai szervezetet. Autonóm, önszerveződő szervezetek hozták létre.

Mint társadalmi szervezetnek az a célja, hogy segítse a társadalom önszerveződését, információáramlást biztosítson a tag-

szervezetek között. Anyagi és jogi érdekvédelemet nyújtson, az elosztás új rendszerét kialakítsa az önszerveződő közösségek érdekében megfelelően.

Alapító tagszervezetei:

„Apella” Ifjúsági Szabadidős Egyesület, Eger,
Bajza József Kulturális és Hagyományőrző Egyesület,
Gyöngyös,
Faluközösségi Egyesület, Gyöngyöshalász
Felsőtárkányi Közművelődési Egyesület
Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetsége kerecsendi tagszervezete
Mónosbéli Szabadidős Társaság
Petőfi Sándor Szabadidős Társaság, Szentdomonkos
Remenyik Zsigmond Közművelődési Egyesület, Eger.

A szövetség soros elnöke: Komenczi Bertalan. A taglétszámról nincs adat.

Cím: Gyöngyös, Attila út 12.

Forrás: Heves Megyei Bíróság nyilvántartása,
Farkas Zsuzsanna az „Apella” ISZE tagjának szóbeli közlése.

1991. június 27.

**Heves Megyei Ifjúsági Szervezetek Szövetsége
HEMISZ**

1989. május 27-én alakult meg a KISZ Heves Megyei Bizottsága jogutódjaként. 1989. június 29-én jegyezték be mint politi-

kai szervezetet. A HEMISZ a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség /DEMISZ/ tagszervezete.

Megyei szervezetei:

DEMISZ Mátraaljai Ifjúsági Szervezet

Bejegyezve: 1989. július 6.

Titkár: Csia László, taglétszámra nincs adat.

Cím: Gyöngyös, Jókai u. 9.

ORIGO Diákegyesület

Vezető: Csipe Imre

Taglétszám: 12 fő.

DEMISZ Füzesabonyi Szervezete

1989. május 6-án alakult a KISZ Füzesabonyi

Városi Bizottságának jogutódjaként.

Elnök: Varga Mihály, taglétszám: 196 fő.

Cím: Füzesabony, Baross u.12.

DEMISZ Eger Városi Szervezete

1989. május 6-án alakult a KISZ Eger Városi

Bizottságának jogutódjaként.

Tagszervezetei:

Egri Diákok Egyesülete

Elnök: Bóta László főiskolai hallgató

Kiadványa: „Fintor” c. egri közéleti
diákújság.

Agria Ifjúsági Egyesület

Elnök: Burgermeister Edit.

Társadalmi elnök: Barta Imre

Elnök: Honfi Gábor

Alelnök: Bóta Mária

1990. november 23-tól:

Elnök: Burgermeister Erzsébet

Alelnök: Bóta Mária

1991. május 24-től:

Elnök: Szabad Ferenc, taglétszám: 429 fő.

Cím: Eger, Széchenyi u.18.

Ifjúsági Szervezetek Területi Szövetsége, Heves

1989. május 19-én alakult a KISZ Heves Városi

Bizottságának jogutódjaként.

Elnök: Dudás Ildikó

1991 májusától: **Harnos István**

Taglétszám: 35 fő.

Cím: Heves, Zrínyi u.2.

Hatvani Diákok és Dolgozók Szövetsége

1989. május 20-án alakult a KISZ Hatvan Városi

Bizottságának jogutódjaként.

Elnök: Tóth Dezső

Taglétszám: 346 fő.

Cím: Hatvan, Dr. Münnich F. u. 39.

A HEMISZ elnöke: Dr. Nagy Imre volt, 1991. június 2-től:

Török Zsolt

Taglétszám: 1018 fő

Cím: Eger, Széchenyi út 18.

Forrás: Heves Megyei Bíróság nyilvántartása,
Farkas Teodóra /HEMISZ/ szóbeli közlése.

1991. június 28.

Kereszténydemokrata Néppárt KDNP

A párt megyei szervezésére az országos küldöttgyűlés után került sor. A szervezők kiválasztása részben személyi ismerettség, részben régi (DNP) tagok ajánlása alapján történt.

A megyében 1989. november 8-án Gyöngyösön alakult pártszervezet. Ügyvivő titkára Reisz István. 1989 decemberében Egerben és Hatvanban alakultak KDNP szervezetek.

Az egri szervezet 17 fővel alakult meg. Elnök dr. Chikán Zoltán nyugalmazott ügyvéd.

Heves megyében 1990 április végén 16 helyi szervezet működött, kb. 300 taggal. Október elejére számuk 540 fő, 23 szervezetben.

A KDNP megyei szervezete 1990 őszén alakult, koordinációs szerepkörrel. A helyi szervezetek megőrizték autonómiájukat. A megyei szervezet elnöke: dr. Chikán Zoltán lett. Az egri szervezet ezt követően 3 tagú elnökséget választott: dr. Bárdos Rezső nyugalmazott jogtanácsos, Bossányi László közgazdász, dr. Molnár Miklós főorvos személyében.

A megyei szervezetet Keresztes György képviseli a KDNP Intéző Bizottságában.

A szervezet címe: Eger, Széchenyi u. 18. Tf: 36-17-904.

Forrás: Dr. Chikán Zoltán megyei elnök írásbeli közlése.

1991. április 30.

**Magyar Cigányok Igazság Pártja
MCIP**

A helyhatósági választásokon Gyöngyösön indította Danyi Bélánét önkormányzati képviselőjelöltként, aki visszalépett a jelöléstől.

Forrás: KMBH választási összesítője.

1991. június

**Magyar Demokrata Fórum
MDF**

A párt első szervezetei Gyöngyösön 1988. október 19-én 11 fővel, Egerben 1988. november 16-án 37 fővel alakultak meg.

A gyöngyösi szervezet alapító tagjai: Dala László, Dankó János, Dózsa Balázs, Kárpáti István, Keresztes György, Komenczi Bertalan, Pokornyi Endre, Pokornyi Endréne, Szamosvári György, Székács György, dr. Wiltner Willibald.

Az első intéző bizottság tagjai: Dala László, Dankó János, Kárpáti István, Keresztes György, Pokornyi Endre.

1989 augusztusától elnök Pokornyi Endre főgyógyszerész; elnökségi tagok: Kárpáti István, Székács György. A taglétszám 25 fő.

Az egri szervezet alapító tagjai: Balogh László képzőművész, Benedekfi Vilmos mérnök, Berta Csilla főiskolai oktató, Borky Imre kisiparos, Csóka János főiskolai hallgató, dr. Farkas Gabriella jogász, dr. Herczeg László orvos, Kelemen István magánvállalkozó, Koós Anna főiskolai hallgató, Kovács Endre főiskolai oktató, Mandák Attila technikus, Mogyorósi Zsolt főiskolai hallgató, dr. Offenbacher Géza jogász, Őrsi Tibor pedagógus, Poór Tibor számítógép-technikus, Sándor András író, Szabó Pál népművelő, Szarvas Béla üzemgazdász, Széll László nyugdíjas, Széll Lászlóné nyugdíjas, Szkalák István mérnök, dr. Szokolai Károly főiskolai oktató; **valamint:** Baráz Csaba, Benkő Endre, Berecz Lajos, Holló Gábor, Király Gábor, dr. Offenbacherné Czákó Judit, Patrik János, dr. Péchi Dezső, Poórné Táncsics Györgyi, dr. Szokolai Károlyné, Szűcs András, Tompos József, Tóth Gábor, dr. Tresó András. Az 1991. áprilisi létszám 140 fő.

Az első intéző bizottság tagjai az Arany Oroszlánbeli megalakuláskor: Sándor András, Szabó Pál, Kovács Endre, dr. Offenbacher Géza, dr. Herczeg László, Benedekffy Vilmos, Patkó József, Dósa László és Borhy Imre voltak.

1990 júliusától a szervezet elnöke Szarvas Béla, vezetőségi tagok: Szabó Pál, dr. Farkas Gabriella, Sóvári Tivadar, Sándor András.

Az egri szervezetet jelenleg 7 tagú elnökség irányítja. Elnök: Mandák Attila. Tagok: Bertók Gyula, dr. Farkas Gabriella, Kozmányi Gyula, dr. Németh Imre, Szabó Pál, Szarvas Béla.

Heves megyében 1989 januárjától 1990 júniusáig összesen 23 szervezet alakult: Bükkszéken, Egerbaktán, Füzesabonyban, Gyöngyöshalászon, Gyöngyösoroszában, Gyöngyössolymoson, Hatvanban, Hevesen, Karácsondon, Kálban, Kápolnán, Kerecsenden,

Mátraderecskén, Noszvajon, Petőfibányán, Pétervásárán, Poroszlón, Szihalmón, Szilvásváradon, Tiszanánán, Tófaluban, Verpeléten. Az alapszervezetek autonómok.

A megyei választmány 24 főből áll. Az alapszervezetek választókerületenként 4 főt delegálnak a megyei választmányba. A választmány élén elnökség áll.

Cím: Eger, Dr. Sándor Imre u. 16. Pf.: 127.

Az elnökség tagjai 1991 áprilisában a következők: **elnök:** dr. Andrásy Tamás orvos, a hevesi szervezet tagja; **tagok:** Mandák Attila technikus, az egri szervezet elnöke; Czenthe Huba tanár, a pétervásári szervezet; Csengeri Árpád műszaki vezető, a gyöngyöshalászi szervezet; Csajkás László mezőgazdasági vállalkozó, a hatvani szervezet; Uracs Tibor tanár, a karácsondi szervezet; dr. Bencze László állatorvos, a poroszlói szervezet tagja.

A megyei választmány mellett 4 fős etikai bizottság működik, elnöke Szabó Pál népművelő.

A megyei választmány havonta ülésezik a választási körzetek központjaiban felváltva.

A megyében **egyeztető tanács** működik, amelybe minden szervezet 1–2 főt delegál. Üléseit negyedévenként tartja.

Az alapszervezetek és az Országos Elnökség közötti koordinációs kapcsolatot a megyei választmány tartja. A megyét 12 fő képviseli az országos választmányban. Megyénkből került ki a párt egyik országos alelnöke dr. Farkas Gabriella személyében.

Az adminisztrációs és szervező munka bonyolítására 1991. március 15-től egy megyei iroda működik, Kozmányi Gyuláné szervező irányításával.

Az MDF a megyében elsősorban időszakos kiadványokat jelentetett meg, főként a választások idején. A gyöngyösi szervezet önálló újság megjelentetésével próbálkozott. 1989 novemberében

jelent meg az Agóra c. újság első száma, 1990 januárjában a második száma, de anyagi nehézségek miatt a további számok megjelentetéséről le kellett mondaniuk.

1990 márciusában Egerben megalakult az **Ifjúsági Demokrata Fórum** szervezete, amely igen jelentős segítséget adott az MDF-nek a választási kampány sikeréhez. Célul tűzték ki az ifjúság érdekképviselését, kulturális programok szervezését, valamint az MDF-IDF szellemiségének terjesztését, nemzeti értékeink megőrzését.

Az egri szervezet az IDF miskolci regionális központjával és az országos központtal is tartja a kapcsolatot. A jelenlegi taglétszámuk 1991 februárjában alakult ki. **A szervezet vezetői:** Hegedűs Katalin és Kun Frigyes.

Cím: Eger, Dr. Sándor Imre u. 16.

Forrás: Mandák Attila írásbeli és szóbeli közlése.

Heves Megyei Népújság 1990. márc. 24. sz.

1991. július 31.

Magyar Néppárt – Nemzeti Parasztpárt MNP–NPP

A Nemzeti Parasztpárt illetve a Petőfi Párt utódjának tekinti magát. A párt egri illetve Heves megyei bizottsága 1989. december 15-én alakult meg Egerben.

Alapító tagok: Denke Gergely, Fekete István, Győri László, dr. Kamrás István, Kovács Gyula, Puchi Béla, Tóth Mihály.

Dr. Kamrás István nyugdíjas jogász és Tóth Mihály gazdálkodó tagja a párt országos nagyválasztmányának. Dr. Kamrás Ist-

ván az országos etikai bizottság elnöke, valamint a párt jelöltje volt Heves megye 6-os választási körzetében, de az ajánlást nem sikerült megszerezni.

Megyei elnök: Tóth Mihály

Titkár: Dr. Kamrás István

Cím: Eger, Deák Ferenc út 16.

Forrás: Dr. Kamrás István írásbeli közlése.

1991. május 8.

Magyar Politikai Foglyok Szövetsége POFOSZ

A Magyar Politikai Foglyok Szövetsége Heves Megyei Szervezete 1989 augusztusában alakult meg.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc igazságának érvényesítéséért küzdenek. Véleményük szerint ma nincs igazság 1956 októberével kapcsolatban. Még mindig nem történt meg maradéktalanul az 1956-os tömegvérengzések elkövetőinek felelősségre vonása, valamint az ártatlanul meggyilkoltak, ítélettel felakasztottak, a megkínzottak, erkölcsileg és emberileg tönkretettek rehabilitálása és anyagi kárpótlása.

Ügyvivő: Széll Lászlóné

Cím: Eger, Radnóti u. 26.

Forrás: Széll Lászlóné írásbeli közlése.

1991. május

**Magyar Radikális Párt
MRP**

A Heves megyei szervezet 1989. október 9-én alakult meg Egerben. A pártnak Egerszalókon és Makláron vannak helyi szervezetei.

Elnök: Hagymási Tivadar /1991 februárjáig/

Elnök: Rózsa György 1991 márciusától

Titkár: Rózsa György kereskedő

Taglétszám: kb.: 30 fő.

Cím: Eger, Tittel Pál u. 11. IV/2.

Forrás: Rózsa György szóbeli közlése.

1991. június

**Magyarországi Cigányok Demokratikus Szövetsége
Heves Megyei Tagszövetsége**

1990. július 2-án jegyezték be politikai szervezetként.

Elnök: Konkoly Ferenc

Elnökhelyettes: Horváth István

Titkár: Horváth Ernő

Cím: Heves, Dankó u. 16.

Forrás: Heves Megyei Bíróság nyilvántartása.

1991. május

**Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetsége
MCKSZ**

A helyhatósági választásokon indultak. A kerecsendi tag-szervezet elnöke: Pusoma Jenő.

Cím: Kerecsend, Pataki u. 16.

Forrás: Heves Megyei Népújság 1990. ápr. 5.sz.

1991. május 2.

**Magyarországi Cigányok Szociáldemokrata Pártja
MCSZDP**

A helyhatósági választásokon indultak a megyében.

Forrás: KMBH választási összesítője.

1991. április 30.

**Magyarországi Szociáldemokrata Párt
MSZDP**

Az MSZDP első Heves megyei szervezete Egerben alakult újjá 1989. március 13-án, a városháza dísztermében. Az újjászervezésben dr. Korompai János meghatározó szerepet játszott.

A megválasztott vezetőség: elnök dr. Korompai János nyugalmazott közgazdász, titkár Tarjányi Gyula mérnök, vezetőségi tag dr. Komáromy Endre nyugalmazott muzeológus.

A taglétszám: 1989 márciusában 32 fő, decemberében 150 fő, 1991 márciusában 50 fő volt.

Az egri pártalakulás után a szervezőmunka kiterjedt a megyére is. Eredmény: Hatvanban, Gyöngyösön, Verpeléten, Maklaron, Egerszalókon alakultak MSZDP szervezetek. Létszámuk 10 és 40 fő között mozgott.

Az 1990. évi országgyűlési választásokon 6 képviselőjelöltet állítottak, de országosan 3,55 %-os eredményt értek el, így képviselőt nem tudtak a parlamentbe juttatni.

Az eredménytelenség válságot idézett elő a pártban. A párt-egység felbomlott és több szociáldemokrata párt jött létre. Az MSZDP taglétszáma a megyében a választás előtt több mint 400 fő volt, ez a választás után egyharmadára csökkent.

A Heves megyei és az egri vezetőség 1990. április 6-án lemondott. Az új vezetőség tagjai: elnök Kárpáti Gyula kisiparos, titkár Pallagi Miklós műszaki vezető. Vezetőségi tagok: Angyal István tisztviselő, Gyepes László nyomdász, Hemelóczki József revizor, dr. Bernáth Imre főtanácsos, Bajzáth Csaba vállalkozó.

Az önkormányzati választások eredménytelensége újabb vezetői válságot idézett elő Egerben. Új vezetőséget választottak: elnök Kárpáti Gyula, titkár dr. Garami Zoltán nyugalmazott jogtanácsos, vezetőségi tagok: Angyal István, Gyepes László.

A hatvani MSZDP szervezet elnöke Májer Sándor nyugdíjas tisztviselő, titkára Kiss György tanár. Ezen kívül Gyöngyösön, Pétervásárán, Szilvásváradon, Egerszalókon működött néhány fős pártcsoport az adatfelvétel időpontjában.

Az MSZDP 1990. november 2–3-án és december 8-án tartott kongresszusán a Heves megyei szociáldemokratákat 10 fő képviselte, közülük 3-at az országos vezetőségbe, illetve az országos választmányba is beválasztottak.

Mivel a szociáldemokrata mozgalom belső vitái nehezítik az eredményes politizálást, a Heves megyei szervezetek legfőbb fel-

datumnak tartják az önkormányzat munkájának segítségét, az igazságos privatizálás helyes megvalósítását, a társadalmi közömbösség feloldását. Ezekben a kérdésekben együtt kívánnak működni a Független Kisgazdapárttal.

A szervezet címe: Eger, Széchenyi u. 18.

Forrás: Dr. Garami Zoltán titkár írásbeli közlése.

1990. április 29.

Magyarországi Szövetkezeti és Agrárpárt MSZAP

A párt 1989. december 24-én alakult a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Vállalatgazdasági Üzemmmérnöki Intézet aulájában, Gyöngyösön, országos hatáskörrel.

Az alakuló gyűlésen az ország különböző területéről 324 fő vett részt, ahol 24 tagú választmányt és 4 tagú számvizsgáló bizottságot választottak.

A párt elnöke dr. Nyilas János agrármérnök, tsz-elnök. Al-elnökök: Bozó József nyugalmazott tsz-elnökhelyettes, dr. Restás László Áfész-elnök, Fridl Károly tsz-elnök. A számvizsgáló bizottság elnöke Sohatzkiné Molnár Ilona Áfész tisztviselő.

A taglétszám körülbelül 1800 fő. Legjelentősebb szervezetei Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Fejér, Heves megyében vannak. Az utóbbi időben Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében is nőtt a párttag-ság.

Az alakuló ülésen programnyilatkozatot fogadtak el „Mit akar a Szövetkezeti és Agrárpárt?” címmel.

Heves megyében 29 szervezet működik 600 fővel. A szervezetek 3–5 fős vezetőséget választottak. A megyei választmány 11 fős, elnöke dr. Nyilas János.

Címe: Gyöngyössolymos, Szabadság u. 118. Tel.:37–13–167

Forrás: Dr. Nyilas János elnök szóbeli közlése.

1991. május 7.

**Magyarországi Zöld Párt
MZP**

A Magyarországi Zöld Párt hatvani szervezete 1989. november 18-án alakult.

A szervezet ügyvivője Viktor Péter agrármérnök.

Taglétszáma: 23 fő.

Cím: Hatvan, Városi Művelődési Központ Pf. 15.

A pártnak helyi szervezetei találhatók még Gyöngyösön és Egerben. Az MZP egri szervezetének képviselőjelöltje dr. Nagy Zsigmond volt.

Forrás: Zarkaházi Ildikó szóbeli közlése /MZP hatvani iroda/

1991. május

Magyar Szocialista Munkáspárt
MSZMP

A párt 1956 november elsejétől számítja létezését. Az MSZP-től való 1989 októberi elkülönülése óta működik a mai keretek között.

A megyei szervezetek jórésze megmaradt, bár létszámuk jelentősen csökkent. Az újjászerveződéskor 45–50 szervezet működött, a párttörvény szerint. Ez hozzávetőleg 750 fő. Az alapszervezetek munkáját a megyei koordinációs bizottság irányítja.

Az alapszervezetek a megyei koordinációs bizottságba egy főt delegálnak. Ez a testület választja meg a megyei elnökséget, amely 7 tagból áll. Elnök: Tajcs Ferenc nyugalmazott szakszervezeti tisztségviselő. Területi titkárok: Nagy László nyugdíjas nyomozó, Bóka Sándor nyugdíjas üzemmérnök, Kürthy János nyugdíjas HNF területi elnök, Sándor Sándor nyugdíjas tsz-elnökhelyettes, dr. Nádas János nyugdíjas főügyész, Kurnuczy István tanár.

A párt központi bizottságában a megyét dr. Vasas Joachim egyetemi adjunktus (Eger), Forgács József termelési osztályvezető (Gyöngyös), Medveczki István gépszerelő (Füzesabony) képviseli.

1991 áprilisában a pártnak 78–80 alapszervezete volt, létszáma hozzávetőlegesen 1200 fő.

Heves megyében 1991 tavaszán indult a párt ifjúsági tagozatának szervezése.

A megyei iroda címe: Eger, Mindszenty Gedeon utca 12.

Tel.: 39–10–846

Forrás: Dr. Vasas Joachim kb.titkár szóbeli közlése.

1991. május 6.

**Magyar Szocialista Párt
MSZP**

A párt az 1989. október 9–11-e között tartott kongresszuson az MSZMP jogutódjaként jött létre. Alapító tagoknak azokat a kongresszusi küldötteket tekintük, akik vállalták az MSZP tagságot.

Az alapító tagok közül a párt tagjai: Rajki Sándorné pártfunkcionárius, mérnök – Gyöngyös; Hiesz György főiskolai oktató – Gyöngyös; Sárosi Károly pártfunkcionárius – Lőrinci; Szőke Emil pártfunkcionárius, népművelő – Heves; Flaskai Miklós pedagógus – Eger; Kiss Sándor pártfunkcionárius – Eger; Farkas Kálmánné gimnáziumi igazgató – Hatvan; Berta István személyzeti osztályvezető – Sirok; Kalmár Péter igazgató – Eger.

A kongresszust követően a megyében koordinációs tanácsot hoztak létre, vezetője Kiss Sándor. Ugyanekkor megyei koordinációs irodát szerveztek öt fővel a vagyontádas és az apparátus felszámolása céljából.

1989 december végén a taglétszám 1300 körül volt, 23 párt-szervezetben. 1991 áprilisában 7 párt-szervezet 1020 fővel funkcionált.

1990 januárjában a párt-szervezetek új koordinációs tanácsot hoztak létre. Elnök: dr. Vass Géza igazgatási osztályvezető.

Dr. Vass Géza 1990 májusában lemondott elnöki funkciójáról és a koordinációs tanács feloszlott. Ezt követően a megyei irányítást a párt-szervezetek elnökeiből alakult ügyvezető testület látta el 1990 decemberéig. Megyei ügyvivő dr. Semperger Tibor, megyei irodavezető volt.

1990 decemberében létrehozták a párt-szervezetek megyei szövetségét, és a párt-szervezetek delegáltjaiból a szövetségi tanácsot. A szövetségi tanács elnöke: Kalmár Péter; tagjai: Nyerges Pál vállalkozó – Gyöngyös; Alföldi Zoltán közgazdasági osztályvezető – Hatvan; Hongrád Lajos iskola igazgató – Heves; Tóbi János agrár-

mérnök – Füzesabony; Berta István – Pétervására; Sárosi Károly – Lőrinci; dr. Semperger Tibor – Eger.

A pártszervezetek elnökei 1991. április 30-án: Eger – Korózs Lajos, Heves – dr. Nagy Ferenc, Gyöngyös – Rajki Sándorné, Hatvan – Farkas Kálmánné, Lőrinci – Sárosi Károly, Pétervására – Vezér Győző, Füzesabony – Juhász Lajos.

A pártszervezetekhez tartoznak a választókerületekben, illetve a városok vonzáskörzetében működő pártközösségek.

A pártszervezetek önálló jogi személyek, a megyei szövetségben szuverenitással rendelkeznek. A szövetségi tanács csupán konzultatív koordinációs feladatot lát el.

Az MSZP Országos Választmányának tagjai: Czövek Ágnes osztályvezető, dr. Nagy Sándor mérnök, állandó meghívott Kalmár Péter, mint megyei elnök. A párt országos egyeztető bizottságának tagja Beer Ferenc pedagógus.

Az országos irodával az operatív kapcsolatot a megyei iroda tartja, amely kapcsolatban van a választókerületi, városi irodákkal.

A megyei iroda címe: Eger, Telekessy u. 2.

Tel.: 36-10-174.

Forrás: Dr. Semperger Tibor megyei ügyvivő írásos közlése.

1991. május 6.

MSZMP Reformkörök

Heves megyében hat reformkör működött: az egri városi, a tanárképző főiskolai, a gyöngyösi, a hatvani, a hevesi és a tiszánánai. Ezen reformkörök 1989 júniusában Gyöngyösön tartották a megyei reformkörök találkozóját.

Az egri tanárképző főiskola oktatóinak egy csoportja 1989. április 12-én alakította meg az **MSZMP főiskolai reformkörét**. A Heves Megyei Népújságban 1989. április 24-én megjelent nyilatkozatukat 16 fő írta alá.

A reformkör ideiglenes ügyvivői Hacsi Lajos, Hauser Zoltán, Rácz József, Szilvási László és Törőcsik Miklós voltak.

Az **egri városi reformkör** 1989. április 17-én alakult. Szervezői Gábor László újságíró és Pálffy István MSZMP városi titkár voltak.

Gyöngyösön a GATE Vállalatgazdasági Üzemmmérnöki Intézete pártalapszervezetének egy csoportja 1989. április 19-én alakította meg a **gyöngyösi reformkört**. Szervezői Hiesz György és Dráviczki Imre főiskolai oktatók voltak.

A **hatvani reformkör** egyik szervezője Farkas Kálmánné gimnáziumi igazgató, a **tiszanánai reformköré** dr. Gulyás Ferenc jogtanácsos volt.

A reformkörök egy része alapító tagja lett az MSZP helyi szervezeteinek.

Forrás: az MSZMP reformköreinek főiskolai dokumentációja.

1991. május

Münnich Ferenc Társaság

Megalakulása 1989 tavaszára tehető. A reformkörök létrejöttével egyidőben, annak reakciójaként jött létre.

1989. április 4-én részt vettek az MSZMP által rendezett koszorúzáson. 1989. május 31-én volt a szervezet hivatalos megalakulása.

Tagság: Heves megyében 120 fő, Egerben 40 fő.

A szervezet 1991 április elején nevet változtatott. Új neve: **Május Elseje Társaság.**

Forrás: Dr. Semperger Tibor és Dr. Vasas Joachim szóbeli közlése.

1991. május 6.

**Nemzeti Kisgazda és Polgári Párt
NKG**

A párt 1989 decemberében alakult meg a Független Kisgazdapártból való kiválásuk során.

A párt megyei taglétszáma 80–100 fő. A gyöngyösi szervezet 14, a besenyőtelki 12 főből áll. Szervezetei vannak még Gyöngyöstarjánban, Abasáron, Vámosgyörkön, Heréden.

Megyei szervezettel nem rendelkezik. Az egyes szervezetek és a központ közötti kapcsolatot Mészáros Gyula országos szervezőtitkár, az országos vezetőség tagja tartja.

A párt programjának középpontjában a reprivatizáció áll.

Címe: Gyöngyös, Verseny u. 10/1.

Tel.: lakáson 37–15–322, a pártirodán 37–13–087

Forrás: Fazekas Gyula szervezőtitkár szóbeli közlése.

1991. május 7.

Republikánus Nemzeti Párt
RNP

A Republikánus Nemzeti Párt első megyei szervezete 1989. november 27-én alakult Parádsasváron.

Helyi szervezetek: Recsk, Parádsasvár, Heves.

Az RNP a fiatal IV. Magyar Köztársaság elsőként megalakult pártjának vallja magát. Ideológiája köztársaságpárti. Ugyanakkor nemzeti, mert az előző magyar köztársaságok szellemi örökségét is magáénak vallja. Összmagyarországot hirdet, osztály- és hátkategóriák nélkül. Tagadja az osztályharc marxista fogalmát és a társadalmi osztályok kommunista értelmezés szerinti létét.

A párt az USA Republikánus Pártjával keresi a kapcsolatot. Tagja az 1991. május 1-jén megalakult Nemzeti Ellenzéki Kerekasztalnak /NEKA/.

Megyei elnök: Jánosi Péter, országos választmányi tag.
Megyei taglétszám 117 fő.

Cím: 3242 Parádsasvár, Ságvári u. 4.

Forrás: Jánosi Péter írásbeli közlése.

1991. május 18.

Szabad Demokraták Szövetsége
SZDSZ

A Heves megyei szervezetek két régióra oszlanak.

Az egri régió:

Az egri SZDSZ csoport 1989 februárjában alakult a főiskola pince klubjában. Alapító tagok: Bajzáth Mária pedagógus, Brosszmann Zsuzsanna főiskolai hallgató, Cseh Zita levéltáros, Csoma Lajos főiskolai hallgató, Csóka János főiskolai hallgató, dr.

Dékány László ügyvéd, Dér Péter egyetemi hallgató, Erdei Zoltán szervezési osztályvezető, dr. Gyurkó Péter ügyvéd, Hertelendi Csaba főiskolai hallgató, Horváth Mátyás bankvezető, dr. Magyar Elemér jogtanácsos, Marsi László vegyésztechnikus, Mogyorósi Zsolt főiskolai hallgató, Nagy Miklós anyaggazdálkodó, dr. Novák Rudolf ügyvéd, Pál László ny.kisiparos, Redela Anna főiskolai hallgató, Szászfai Gyula főiskolai hallgató, Széplaki Ferenc nyugdíjas, Tózsér Ferenc főiskolai hallgató, Weil Zoltán egyetemi hallgató.

Az ideiglenes vezetőség tagjai: dr. Magyar Elemér, dr. Novák Rudolf, Erdei Zoltán, Horváth Mátyás, Szabó István.

1991 áprilisában 7 fős ügyvivői testület működött. Tagjai: dr. Balázs Gyula fogorvos, dr. Komlósi Marianna vállalkozó, Weil Zoltán szellemi szabadfoglalkozású, Boros László tervező, Gálfi Antal mérnök, Kovácsné dr. Nagy Magdolna jogász, Pető Ernő muzeológus.

A taglétszám alakulása: 1989 júliusában 37 fő, októberében 55 fő, 1990 márciusában 243 fő.

Az első vidéki csoport Sarudon alakult 1989 szeptemberében 16 fővel, Simon József tanár vezetésével.

Helyi szervezetek 1990 márciusában: Balaton (33), Belpátfalva (20), Besenyőtelek (29), Bükkszék (8), Egercsehi (24), Feldebrő (29), Füzesabony (37), Kompolt (8), Maklár-Nagytállya (10), Szajla (8), Szihalom (15), Szilvásvár (12). 1991 áprilisában 27 csoport működött 668 taggal. A szervezetek élén ügyvivők állnak.

1990. június 1-jén területi iroda létesült. Területi szervező Csóka János, irodavezető Hordós Julianna. A régiót az országos tanácsban Weil Zoltán alapítótag képviseli.

1990 szeptemberétől működik Egerben a **Liberális Klub**. A klub célja: vitalehetőséget biztosítani a város értelmiségének; megteremteni a polgári társasélet feltételeit; segíteni a civil társadalom szerveződésén.

A gyöngyösi régió:

A gyöngyösi csoport 1989. szeptember 11-én alakult 9 fővel.

Alapító tagok: Borbándi Erik főiskolai hallgató, Hajagos József tanár, Illés Sándor tanár, Komenczi Bertalanné tanár, Lévai Ferenc mérnök, Pásztai Zsolt raktáros, Szabad Károly mérnök, Sziráki Márta könyvelő, Varga Ferenc meős. 1991 áprilisában a csoport létszáma 45 fő.

Helyi szervezetek: Recsk (32), Domoszló (29), Gyöngyöshalász (22), Lőrinci (30), valamint további 25 csoport, ezek átlagos létszáma 20 fő. A csoportok élén ügyvivők állnak.

A csoportok munkáját a területi egyeztető tanács fogja össze, melyben minden csoport 1 fővel képviselteti magát, ezen kívül 30 fő fölött még 1–1 küldöttet küldhet minden csoport.

Az országos tanácsban a régiót Somlai György detki lakos képviseli.

A területi iroda 1990. június 12-én létesült koordinációs és politikai szervezőmunka céljából. A területi szervező dr. Péczeli Terézia jogász, az iroda vezetője Keresztesiné Farkas Erika. Az iroda jogsegélyszolgálatot is ellát.

A két régió közötti együttműködés különösen az országgyűlési választások idején volt erős, a választási körzetek és a régiók közötti átfedés miatt. Mindkét régióban jó az együttműködés a FIDESZ csoportokkal.

A **Regionális Klub** 1991. januárjától működik. Összejöveteleit általában Gyöngyösön tartja, de időnként kihelyezett klubprogramokat is szervez. Célja: találkozási lehetőséget biztosítani a vidéki és gyöngyösi értelmiségnek és minden érdeklődőnek. A klub nyomon követi az aktuális parlamenti és egyéb politikai eseményeket.

Az egri iroda címe: Eger, Telekessy u. 2.

Tel.: 36–10–494

A gyöngyösi iroda címe: Gyöngyös, Pesti u. 35.

Tel.: 37-11-383

Forrás: Dr. Péczeli Terézia gyöngyösi szervező és Csóka János egri szervező szóbeli és írásbeli közlései.

1991. május 2.

Vállalkozók Pártja

VP

A Heves Megyei Szervezet 1990. január 14-én alakult Egerben, azzal a céllal, hogy a parlamentbe olyan képviselőket juttasson, akik a vállalkozók érdekeit képviselik.

A pártnak Egerben, Recsken, Hevesen, Ostoroson volt szervezete.

Megyei elnök: Havasi László – 1990 áprilisáig

Forrás: Havasi László szóbeli közlése.

1991. június 28.

Voks Humana Mozgalom – Bioszféra Párt

A 3.sz. gyöngyösi választókerületben Czájlik Péter környezetvédő magánkutatót indította az országgyűlési választásokon.

Forrás: Heves Megyei Népújság, 1990. febr. 3. sz.

1991. április 30.

VI.
ÉLETRAJZOK

BÁN LÁSZLÓ

a Független Szociáldemokrata Párt maklári szervezetének
ügyvezető titkára

Földműves, kereskedő családban született 1949. október 2-án Andornaktályán. Szülei római katolikusok, akik saját erejükből és akaratukból kívánták megteremteni a család megélhetéséhez szükséges javakat. Erre a föld, a szőlő és az élelmiszerbolt elvétele miatt nem nyílt lehetőségük.

Munka mellett szerzett gépészmérnöki oklevelet Egerben 1987-ben a Gép- és Műszeripari Szakközépiskolában. Előbb mezőgazdasági gépszerelő, majd az Agrár Volánnál gépkocsivezető lett. Két gyermeke van: Andrea (1976), és Éva (1983), mindketten tanulók.

1989. március 13-án lett az MSZDP tagja. Helyi szervezetük már az 1989 novemberi kongresszus előtt működött. A novemberi MSZDP kongresszuson mint küldött vett részt. A megválasztott pártvezető, Petrasovits Anna személyével nem értett egyet. A később kiadott programot is kritikával fogadta. A kongresszus után dr. Révész András útján megismerkedett a Független Szociáldemokrata Párt /FSZDP/ programjával, ezért 1990 februárjában a párt tagja lett. Rendszeresen járt Budapestre a párt taggyűléseire. Itt megbízást kapott a párt helyi, illetve megyei szervezésére, képviselőjelöltségre vagy jelöltállításra. 1990. augusztus 21-én részt vett az FSZDP maklári szervezetének létrehozásában. A helyi önkormányzatban pártjának képviselője. Híve a magyarországi szociáldemokrata irányzatok és pártok /FSZDP, SZDP, MSZDP/ szervezeti egységesítésének. A szociáldemokrácia értékeit vallja magá-

ének. Olyan jóléti társadalmat szeretne, ahol a munkának értéke és becsülete van.

Forrás: Bán László írásbeli közlése.

1991. május 22.

DR. BARANYAI MIKLÓS
országgyűlési képviselő
MDF

1934-ben született. 1959-ben végezte el az orvostudományi egyetemet. Dolgozott körzeti orvosként falun, üzemorvosként konzervgyárban, és zsúfolt szakrendelőkből. Tizenöt éve a hatvani kórház intenzív osztályát vezeti.

Az MDF megalakulása előtt csak a gyógyításnak élt. Az MDF-nek azért lett tagja, hogy programjának megvalósulásával a közéletben is segítse megállítani a lakosság fogyatkozását, az ország romlását.

Az 1990-es országgyűlési választáson a párt listáján került a parlamentbe. Képviselői tevékenységét megkezdte, de nem tudta sokáig folytatni, mert 1990. augusztus 7-én súlyos baleset érte, amelyből még azóta sem épült fel.

Forrás: Heves Megyei Népújság 1990.március 21. sz.

1991. július 25.

DR. CHIKÁN ZOLTÁN

a KDNP megyei elnöke

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Tiszabő községében született 1919. március 3-án, értelmiségi családban. Édesapja igazgató-tanító volt.

Az elemi iskolát szülőfalujában végezte, majd a ciszterci rend egri Szent Bernát Gimnáziumban érettségizett. 1938-tól az egri Érseki Jogakadémia, majd a pécsi Erzsébet Tudományegyetem hallgatója volt. 1942-ben államtudományi, majd 1946-ban jogtudományi doktor lett.

1939-től biztosítótársasági gyakornok, családpénztári fogalmazó, majd 1944-től városi aljegyző, 1945-től 1949-ig miniszteri fogalmazó, segédtitkár, később titkár lett. 1950-től vállalati statisztikus, majd vállalati jogtanácsos. 1974-83 között nyugdíjazásáig ügyvéd. Felesége nyugalmazott főiskolai docens, 4 gyermekük van.

1990 januárjában csatlakozott a Kereszténydemokrata Néppárt-hoz, jelenleg annak a megyei elnöke. A keresztény világnézet követője. Az 1990-es országgyűlési választásokon egyéni jelöltként indult, és a második fordulóban a második helyen végzett.

Forrás: Dr. Chikán Zoltán írásbeli közlése.

1991. május 2.

ELEK ISTVÁN

országgyűlési képviselő

MDF

1955. április 26-án született Nagykállóban. A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett tanári diplomát magyar-törté-

nelem szakon, majd Herder-ösztöndíjasként politikatudományt tanult Bécsben. Kerecsenden él. Nős, felesége középiskolai tanár, három gyermeke van.

1980-85-ig tagja a Fiatalok József Attila Körének, illetve a József Attila Kör szerkesztőségének. 1982-89-ig a József Attila Kör Füzetek c. könyvsorozat szerkesztő bizottságának tagja. Ezek mellett a Lap c. rotációs folyóirat egyik megalapítója, a Dolog és Szellem c. sajtótermék szerkesztője, a Magyar Napló rovatvezetője és szerkesztője.

A nyolcvanas évek elejétől az írói ellenzék ismert tagja, mint közíró és kritikus. Az 1988-ban megjelent Társadalomkritika és radikális reform c. könyve a Kádár-korszak átfogó bírálatát adja. A Magyar Demokrata Fórum alapító tagjai közé tartozik. 1988-tól tagja az országos választmánynak.

Az MDF megyei vezetése a füzesabonyi 6. sz. választási körzetben, valamint a megyei listán jelölte képviselőnek. Választási programját "Mit akarok?" címmel 12 pontban foglalta össze, amely lényegét tekintve az MDF programjával egyező. Egyéni listán került be a parlamentbe 1990 tavaszán.

Forrás: Heves Megyei Népújság 1990. márc. 21. sz.,

Magyar Ki Kicsoda 1990. Láng kiadó 1990.

1991. július 18.

DR. FARKAS GABRIELLA

az MDF Országos Választmányának tagja, alelnök

1942. március 6-án született Budapesten, értelmiségi családban. Édesapja jogász volt, a Földművelési Minisztériumban dolgozott, édesanyja tanítónő. 1948 után fizikai munkásként tartotta el a csa-

ládót, majd a lehetőségekkel élve, termelőszövetkezeti jogtanácsos lett.

A család helyzete meghatározta gyermekkorát, így felnőve közösséget nem tudott vállalni a régi rendszerrel. Noha kitűnően érettségizett, egyetemre csak 1962-ben kerülhetett, mikor a Kádár-rezsim engedékenyebbé vált. Ekkor nyert felvételt az ELTE Jogi Karára. 1963-ban férjhez ment, így ezt követően tanulmányait levelező tagozaton folytatta. Férje orvos az egri kórházban. Két gyermeke van, az egyik állatorvos, a másik villamosmérnök.

A diploma megszerzése után jogtanácsosi munkát vállalt Heves megye különböző termelőszövetkezeteiben. Közben mezőgazdasági szakjogász képesítést is szerzett.

A jogtanácsosi tevékenység indirekt módon a politizálásra is lehetőséget nyújtott. Módjában állt a falusi emberek életét, gondjait, lehetőségeit megismerni. Munka közben széles áttekintést szerzett a magyar mezőgazdaság helyzetéről, valós problémáiról.

1987 szeptemberétől figyelemmel kísérte az ellenzéki erők tevékenységét, részt vett a lakitelki találkozón is, valamint az 1988 őszén rendezett kiskunmajsai agrárfórumon. A politikai mozgásokat figyelve egyre biztosabb volt abban, hogy az MDF szellemisége áll a legközelebb hozzá. 1989 januárjában lett MDF tag. Rendszeres politikai munkát az egri szervezetben végzett. Hamarosan tagja az egri elnökségnek, majd az országgyűlési és helyhatósági választások idején a párt Heves megyei kampányfőnöke.

Ebben az időszakban bekapcsolódott az MDF agrárpolitikai csoportjának tevékenységébe, és részt vett az MDF agrárprogramjának kidolgozásában és propagandájában.

Az MDF IV. Országos Gyűlésén – 1990. december 16-án – az országos elnökség tagjává választották, az elnökség alelnökként az ügyvezető testületbe delegálta. Alelnökként feladata az érdekképviseleti és az agrárpolitikai munka koordinálása. Jelentős szerepet vállalt a kárpótlási tanácsadó szolgálat megszervezésében.

Mint az országos elnökség tagja részt vesz az MDF nemzetközi kapcsolatainak alakításában is, így a francia testvérpártokkal való kapcsolat kiépítésében, valamint Athénban a Balkáni Országok Demokrata Pártjainak első nemzetközi konferenciáján.

Forrás: Dr. Farkas Gabriella írásbeli közlése.

1991. augusztus 7.

FARKAS ZSUZSANNA

az Egri Szociális Unió ügyvivő testületének tagja, Eger megyei jogú város közgyűlésének tagja, a közgyűlés szociális bizottságának elnöke

1958. május 20-án született Váckisújfaluban, Pest megyében. Iskoláit Egerben végezte. A gimnázium után az egri tanárképző főiskolán végzett 1980-ban, történelem-népművelés szakon. Levelező tagozaton elvégezte az ELTE BTK szociológia szakát /1986-1989/. Két gyermek édesanyja. Zsombor (1981), és Dalma (1982) általános iskolai tanulók.

Elsősorban népművelőnek tekinti magát. Munkahelyei mindig az ifjúsághoz, a fiatalsághoz kötődtek.

Több ifjúsági, társadalmi szervezet alapító tagja: 1988-ban az "Apella" Ifjúsági Szabadidős Egyesület alapító tagja Egerben; 1989-ben az ESZU alapításában vesz részt. Tagja az Ifjúsági Mentálhigiénés Műhelynek, a Heves Megyei Egyesületek Szövetségének, valamint a Szociális Munkások Országos Egyesületének és a Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesületnek.

A szociáldemokrata, szociálliberális eszméket és értékeket vallja magáénak. Így került kapcsolatba a FIDESZ-szel és az SZDSZ-szel. A FIDESZ felkérésére indult az országgyűlési választá-

sokon, ahol az első fordulóig jutott. Az önkormányzati választásokon az SZDSZ támogatásával bekerült a testületbe. 1990 októberétől Eger megyei jogú város közgyűlésének tagja, a közgyűlés szociális bizottságának elnöke.

Forrás: Farkas Zsuzsanna közlése alapján.

1991. június

FAZEKAS GYULA

a Nemzeti Kisgazda- és Polgári Párt országos szervezőtitkára

Budapesten született 1929. november 22-én, keresztény erkölcsű, értelmiségi családban. Édesapja a háború után a FKGP, majd 1956-ig az MDP tagja volt.

Iskoláit Budapesten végezte. Itt szerzett mérnöki diplomát a Budapesti Műszaki Egyetemen. Emellett vendéglátó üzletvezetői szakképzettséggel is rendelkezik. 1953-ban kötött házasságot. Egy gyermeke van, aki a vendéglátásban dolgozik, üzletvezetőként.

Első munkahelye a Budapesti Vegyipari Nagykereskedelmi Vállalat volt, ahol ügyintéző adminisztrátori munkakörben dolgozott. Jelenleg vállalkozó a vendéglátóiparban.

A nyolcvanas évek ellenzéki mozgalmai adták az első politikai indítást, melynek során bekapcsolódott az MDF munkájába. A párt gyöngyösi szervezetének alapító tagja. Az FKGP megalakulása után ennek gyöngyösi szervezetéhez csatlakozott. A Kisgazdapártban bekövetkezett szakadás után – 1989 decemberében – a Nemzeti Kisgazdapárt tagja lett. 1990 óta az NKGP országos szervezőtitkára, s mint ilyen, összefogja a Heves megyében működő nemzeti kisgazda szervezetek munkáját.

Az 1990-es országgyűlési választáson a Nemzeti Kisgazdapárt megyei listáján indult képviselőjelöltként. Jelenleg egyik fő tevékenységi területe pártja reprivatizációs programjának propagandája.

Forrás: Fazekas Gyula írásbeli közlése.

1991. május 7.

GYETVAI JÓZSEF

a Vállalkozók Pártjának egyik szervezője

Iparos családban született 1945. január 14-én Kálban. Szülei, nagyszülei vállalkozók voltak. Az államosítások idején a gépműhely, a cséplőgép és a traktor elvételével tönkrementek.

A családi hagyományokat folytatva géplakatos szakmát tanult, majd Salgótarjánban elvégezte a gépipari technikumot. 1965-ben nősült, felesége könyvelő. Két gyermekük van, Zsolt (1966) gépészmérnök, és Tímea (1973) középiskolai tanuló.

Dolgozott Kálban, majd Egerben. Egy munkahelyi konfliktusa nagymértékben hozzájárult vállalkozói pályájának megkezdéséhez. 1972-ben indította önálló üzemét, mely mára az egri Vécsey-völgyi ipari bázison Gyetvai Művekké nőtt.

1990. január 1-jén a Vállalkozók Pártjának lett a tagja. 1990 augusztusában a Heves Megyei Ipartestületek Szövetségének elnöke, szeptemberétől az Ipartestületek Országos Szövetségének elnökségi tagja lett.

A Vállalkozók Pártjának jelöltjeként az Eger és Vidéke Ipartestület támogatásával indult az országgyűlési és a helyhatósági választásokon is.

Igazából nem tekinti magát politikus alkatnak. A szigorú pártfegyelmet, ami egy pártvezetéssel együtt jár, nehezen tudná elviselni. Sem most, sem a jövőben nem kíván hivatásos politikus lenni.

Forrás: Gyetvai József szóbeli közlése.

1991. június

HORVÁTH LÁSZLÓ
országgyűlési képviselő
SZDSZ

A Komárom megyei Esztergomban született 1962. április 24-én, tisztviselő családban. Szülei az MSZMP tagjai voltak.

Az általános iskolát Esztergomban és Sopronban végezte. Esztergomban érettségizett 1980-ban. 1983-1987 között az egrí tanárképző főiskola népművelés-történelem szakos hallgatója volt. 1987-ben megnősült, egy gyermekük van.

Előbb általános iskolai tanárként dolgozott, majd az egrí főiskolára került tanársegédi beosztásba a népművelési tanszékre.

Az első tudatos hatások a demokratikus ellenzék – az SZDSZ és MDF – részéről érték. 1989 októberétől a Szabad Demokraták Szövetségének tagja és 1990 januárjától a párt ügyvivője.

Az 1990-es országgyűlési választáson egyéni és megyei listán indult. Képviselői mandátumához dr. Novák Rudolf SZDSZ képviselő lemondása után jutott, a megyei lista alapján. Mint képviselő az országgyűlés költségvetési bizottságának tagja.

Forrás: Horváth László írásbeli közlése.

1991. május 9.

JÁNOSI PÉTER

a Republikánus Nemzeti Párt megyei elnöke,
az országos választmány tagja

Református családban született 1943. március 14-én, Budapesten. Szülei – akik nevüket Jánossynak írták – a Rákosi-korszakban helyesebbnek látták, ha fiúk neve Jánosinak íródik. Apja a Weisz Manfréd Csepel Vas- és Fémművek tervezési igazgatója volt, tevékenykedett presbiterként is, valamint tagja volt a szociáldemokrata pártnak. A szülei a német megszállás alatt zsidó családot rejtegettek.

Iskoláit Budapesten végezte. 1961-ben érettségizett a Fáy András Gimnáziumban. 1963-ban villanyszerelő szakképesítést szerzett. 1957-ben diáktársaival megalakította a "Márciusban Újra Kezdjük Baráti Kör" M.U.K.B.K. nevű társaságot. 1963-ig működő illegális társaságuk – vállalva a lebukás veszélyét – kommunista emlékműveket rongált meg, valamint rendszerellenes röplapokat készített és terjesztett.

1963-ban bevonult a BM határőrségéhez Sopronba. Itt – annak ellenére, hogy nem volt KISZ-tag – KISZ-titkárrá választották, és visszamenőleg egészen 1957-ig igazolták KISZ-tagságát. Egy szolgálati szabálysértésért – mert KISZ-titkár volt és példát akartak statuálni – hat hónapot kapott, amit a "futkosón" kellett letöltenie. Leszerelése után még 1974-ig KISZ-tag volt, amikor is egy alapszervezeti gyűlésen nyilvánosan szétlépte tagkönyvét. 1967–1976-ig tartó első házasságából született három gyermekét a bíróság neki ítélte. Három gyermeke közül Ildikó (1967) férjezett, virágkötő, Péter (1969) jelenleg is vele élő tetőfedő, Mónika (1974) férjezett, eladó. 1977-ben újra megnősült és ebből a házasságából is született egy gyermekük Gergely (1983), aki tanuló.

Dolgozott a Csepel Vas- és Fémművek Varrógépgyárában, mint meős. Jelenleg a Mátra Építő Javító Szolgáltató BT ügyvezetője,

valamint egy osztrák érdekeltségű bank magyar alapítványánál tevékenykedik. Ennek keretében konkrét tervet adtak át a recski önkormányzatnak a Barkóczy kastély angolszász típusú felsőoktatási kollégiummá való fejlesztésére.

Politikai tevékenységét a republikánus eszmék határozzák meg. Ezért lett 1989 novemberében a Republikánus Nemzeti Párt tagja, majd megválasztották az országos elnökség tagjának is. A párt Heves megyei elnöke. Szervező tevékenységének köszönhetően az RNP-nek Parádsasváron, Recsken és Hevesen van helyi szervezete.

Forrás: Jánosi Péter írásbeli közlése alapján.

1991. május 18.

KÁDÁR ZSOLT

a Hazafias Választási Koalíció
független képviselőjelöltje

1953. december 17-én született Miskolcon. Édesapja pénzügyi szakemberként ment nyugdíjba, édesanyja szintén nyugdíjas. Miskolcon érettségizett 1972-ben, majd a debreceni Református Teológiai Akadémián tanult. 1978-ban papi vizsgát tett kitűnő eredménnyel.

A református egyház vezetősége Átányban, Hevesen és Szilvásváradon segédlelkészi feladatok ellátásával bízta meg. 1979-ben a szilvásváradai gyülekezet lelkipásztorává választotta. 1980 őszétől egy esztendő a skóciai Edinburg egyetemének teológiai fakultásán tanult és kutatott a Skóciai Református Egyház ösztöndíjasaként. Hazatérése után ismét Szilvásváradon folytatta szolgálatát. 1985-ben a miskolci tiszániméni egyházkerületi székházban működő

püspöki hivatalban titkári teendőkkel bízták meg. E mellett Mezőkövesden, Bükkábrányban, Mezőkeresztesen végzett lelkészi munkát. 1987-ben a megüresedett megyeszékhelyi lelkészi állásra meghívta és megválasztotta az egri református gyülekezet. Azóta él Egerben.

Nős, két leánygyermek édesapja. Felesége az egri Neumann János Gimnáziumban tanít magyar nyelv- és irodalmat, angol és orosz nyelvet.

Részt vett a – népfront által is kezdeményezett – Egyházközi Békebizottság létrehozásában, melynek titkárává, majd elnökévé választották. Tagja volt a HNF városi és megyei bizottságának. Elnökségi tagja a Családvédelmi Szövetségnek és a Várostházi Bizottságnak. Jelentős ökumenikus tevékenységet folytat. A világi események iránti fogékonyságát jelzi, hogy az Erdélyi Szövetség az ő hivatalában jött létre. Folyamatos felvilágosító, tájékoztató tevékenységgel segítette a menekülteket. A cserkészmozgalom megalkotásában is részt vett. Közéleti tevékenységét motiválja, hogy hosszabb távon is Egerben kíván élni és tevékenykedni. A Hazafias Választási Koalíció pártoktól független jelöltjeként indult az országgyűlési választásokon.

Forrás: Kádár Zsolt írásbeli közlése.

1991. június 6.

KALMÁR PÉTER az MSZP megyei elnöke

1941. július 4-én született Debrecenben, értelmiségi családban. Általános iskoláit Debrecenben és Egerben végezte, majd a Kandó Kálmán Híradás és Műszeripari Technikumban érettségizett. 1969-

ben szerzett mérnöki diplomát a Budapesti Műszaki Egyetemen. Felnőttként – munka mellett – politikai szociológiát tanult a politikai főiskolán.

Felesége bírósági elnök, három gyermekük van. Ketten felsőoktatási intézményben hallgatók, a harmadik pedig általános iskolai tanuló.

Munkába lépése óta Egerben dolgozik. Rövid ideig villamosmérnöként az Autóipari Forgácsoló Gyárban, majd a Vörös Csillag Traktorgyár Egri Gyárában volt művezető. 1971-től az MSZMP Eger Városi Bizottságának politikai munkatársa. 1977-83-ig Eger Város Tanácsának általános elnökhelyettese, majd a Heves Megyei Tanács Oktatási és Továbbképzési Intézetének igazgatója volt.

1959-től tagja volt a KISZ-nek, 1964-74-ig a Gépipari Tudományos Egyesületnek. 1966-ban lépett be az MSZMP-be.

A szocialista világnézet követőjének vallja magát, ezért lépett át 1989 novemberében az MSZP-be. 1991 januárjától az MSZP Megyei Szövetségének elnöke. 1990-ben a helyhatósági választáson a párt listavezetőjeként került be a városi képviselő-testületbe.

Forrás: Kalmár Péter írásbeli közlése.

1991. április 15.

DR. KAMRÁS ISTVÁN

a Magyar Néppárt – Nemzeti Parasztpárt megyei titkára,
a párt országos választmányának tagja

Kiskunlacházán született 1922. július 8-án Pest megyében. Szülei nem politizáltak. Apja rendőr volt. Nyugdíját 1948-ban megvonták, új munkaviszony alapján lett nyugdíjas 1962-től.

Iskoláit Budapesten végezte. 1948-ban szerzett jogász diplomát a Pázmány Péter Tudományegyetemen. Pályafutását a Magánalkalmazottak Biztosító Intézetében kezdte jogászként. 1955 decemberében az ügyészségtől elbocsátották. Később a Heves Megyei Bíróságon megyei bírósági tanácselnök. Innen vonult nyugdíjba 1989. július 1-jén. Nős, két felnőtt fia van: Lajos (1955) segédoperatőr, kisiparos, és Gábor (1960) agrármérnök.

Az első politikai hatások Budapesten érték 1942-44-ben a Soli Deo Gloria Kabai Márton Körében. 1946-1948 között a Nemzeti Parasztpárt tagja volt. Ezt tekintí politikai pályája legfontosabb állomásának. 1968 és 1987 között az MSZMP tagja. 1970-től 1980-ig szakszervezeti titkár a Közalkalmazottak Szakszervezetében.

1989 decemberében Egerben részt vett a Magyar Néppárt – Nemzeti Parasztpárt Heves megyei újjászervezésében. A párt Heves megyei bizottságának titkára, az országos választmány tagja, valamint az országos etikai bizottság elnöke. A Magyar Néppárt országgyűlési képviselőjelöltje volt Heves megye 6. számú választási körzetében, de az ajánlást nem sikerült megszereznie.

Legfontosabb politikai értéknek a nemzeti, állami önállóságot, valamint a világnézeti szabadságot tekintí.

Forrás: Dr. Kamrás István írásbeli közlése.

1991. május 7.

KÁRPÁTI GYULA az MSZDP megyei és Eger városi elnöke

Régi szociáldemokrata családból származik. 1931-ben született Egerben. Édesapja kisiparos, édesanyja nyomdász.

A polgári iskola elvégzése után szerszámkészítő ipari tanuló, majd a felszabadulás után segéd lett. Szakközépiskolában érettségizett esti tagozaton, majd Budapesten mestervizsgát tett. Ettől kezdve kisiparosként tevékenykedik.

1956-ban az egri munkástanács elnökévé választották. Az októberben újjászervezett SZDP-be is belépett, és a párt szervezőtitkára lett. 1957-ben B-listázták, ellenforradalmárnak bélyegezték. Ennek következményeit 33 évig viselte. Többször került sor biztonsági őrizetbe vételére, letartóztatására.

Az MSZDP újjászervezése során 1989-ben kapcsolódott be újra a párt életébe. A sikertelen választási hadjárat után lemondott az addigi pártvezetés, 1990. április 6-án őt választották meg az egri és a megyei vezetőség elnökévé.

Politikai hitvallásának a szociáldemokrata értékeket tartja. Számára a szociáldemokrácia, a jóléti állam, a szociális biztonság, az Európához csatlakozás összetartozó fogalmak.

Forrás: Választási szórólap (1990)

1991. május 2.

KEIEMEN JÓZSEF
országgyűlési képviselő
MDF

A Heves megyei Kömlő községben született. Szülei földművesek voltak. Nős, két gyermeke van.

Szakmai képzettségét tekintve mezőgazdász és általános iskolai tanár. A Gödöllői Állattenyésztési Vállalat Eger-Füzesabonyi Állomásán dolgozik 25 év óta. Az MSZMP-nek nem volt tagja. 1989-ben lépett a Magyar Demokrata Fórum tagjai sorába.

Politikai hitvallása a nép és nemzet szolgálata, ezt kívánja képviselni a parlamentben is.

Forrás: Heves Megyei Népújság 1990. március 21. szám

1991. július 31.

KERESZTES GYÖRGY

a KDNP Intéző Bizottságának tagja,
Gyöngyös város polgármestere

Budapesten született 1945. október 5-én. Édesapja minisztériumi tisztviselő, aki egyik alapító tagja, majd pártelnöke és jogtanácsosa a KDNP-nek. 1948-ban B-listára került, 1956-ban internálták, 1957-től jóideig rendőri felügyelet alatt állt.

Általános iskoláit Budafokon végezte, majd 1960-tól 1964-ig a budapesti Piarista Gimnáziumban tanult. Itt érettségizett. 1964-től 1966-ig vendéglátóipari szakmunkástanuló. 1968-ban szakmai képe-
sítést, később vendéglátóipari diplomát szerzett. Mindvégig a szakmájában dolgozott. Előbb felszolgáló a Gellért Szállóban, gyakorlati oktató a Vendéglátóipari Főiskolán, majd üzletvezető a HungarHotels Park Szállóban. 1973-tól Gyöngyösön a HungarHotels Mátra Szálló szállodaigazgatója.

1988-ban csatlakozott az MDF-hez, melynek városi ügyvezető elnökévé választották. 1989-ben belépett a KDNP-be. Előbb városi vezetőségi tag, majd a KDNP Intéző Bizottságának tagja lett. 1990-ben a helyhatósági választásokon egyéni választókerületben indult. Az önkormányzat alakuló ülésén megválasztották Gyöngyös város polgármesterének.

1987-től a gyöngyösi Bajza József Kulturális és Hagyományőrző Egyesület pénztárosa. 1991-től a Kolping Egyesület tagja lett. Mint polgármester a Heves Megyei Közgyűlés tagja.

Politikai meggyőződését a kereszténydemokrácia értékeivel azonosítja. A konzervativizmus, a keresztényliberalizmus, valamint a katolicizmus elveit és értékeit követi.

Forrás: Keresztes György írásbeli közlése.

1991. május 2.

KOMENCZI BERTALAN

országgyűlési képviselő

SZDSZ – FIDESZ

Gyöngyösön született 1947-ben, egy rendszeresen templomba járó református értelmiségi családban. Édesapja tisztviselő, a Kisgazdapárt tagja, édesanyja zenetanár.

Általános iskoláit szülővárosában végezte, középiskolába Gyöngyösön és Miskolcon járt, 1965-ben érettségizett. 1967-től 1972-ig a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem kémia-biológia szakos hallgatója.

Középiskolai tanárként a gyöngyösi Berze Nagy János Gimnáziumban tanított.

A politikai közéletbe 1988-ban kapcsolódott be. Alapító tagja és megyei szervezője volt az MDF-nek, ahonnan 1989. szeptember 30-án kilépett. 1991. január 1-jétől a Szabad Demokraták Szövetségének tagja, áprilistól városi ügyvivő. A pártban végzett munkája mellett elnöke a gyöngyösoroszi Környezetvédelmi Alapítványnak és a Mátravidék Védelméért Alapítvány Kuratóriumának. Alapító elnöke

a gyöngyösi Bajza József Kulturális és Hagyományőrző Egyesületnek.

Az 1990. évi országgyűlési választáson az SZDSZ és FIDESZ közös jelöltjeként indult a gyöngyösi 3. számú választókerületben. A két párt támogatásával sikerült a parlamentbe bejutnia. Mint képviselő tagja az országgyűlés környezetvédelmi bizottságának.

Politikai és világnézeti meggyőződésére a kritikai racionalizmus és a neoliberalizmus a jellemző.

Forrás: Komenczi Bertalan írásbeli közlése

1991. május 20.

DR. KOROMPAI JÁNOS
az MSZDP Országos Vezetőségének tagja,
a párt volt alelnöke

Egerben született 1919. február 1-jén, földműves-napszámos családban. Szülei római katolikus vallásúak voltak.

Elemi és középiskoláit Egerben végezte. Itt érettségizett 1937-ben. 1939-től a budapesti József Nádor Műszaki és Közgazdaságtudományi Egyetem Közgazdasági Karának hallgatója volt.

Először banktisztviselőként dolgozott. 1948-49-ben Eger város polgármestere volt. Legutóbbi munkahelye 1962-től – az 1979-ben történt nyugdíjazásáig – az egeri Dobó István Vármúzeum.

Az első tudatos politikai hatások a szociáldemokrata mozgalom részéről érték. 1945 januárjában belépett az SZDP-be, és az egeri városi szervezet elnöke lett. Később Heves megyei elnökké választották. A két munkáspárt egyesülése után 1948-ban kizárták az MDP-ből. 1957-ben a rendszer megdöntése elleni szervezkedés vádjával elítélték, 5 évet töltött börtönben. Szabadulása után csak

segédmunkásként tudott elhelyezkedni, majd a Dobó István Vármúzeum munkatársa lett. Igazságtalan bebörtönzését felülvizsgálták és büntetését 1989 decemberében bírói ítélettel eltörölték, rehabilitálták.

Az SZDP újjászervezése idején 1989 januárjában – Révész András és barátai inspirálására – kapcsolódott be a párt életébe. Az 1989 november elején tartott kongresszuson az országos pártvezetőség tagjává, a párt alelnökévé választották.

Az 1990. évi országgyűlési választáson az egri választási kerületben egyéni, Heves megyében – listavezetőként – megyei listán, és a párt országos listájának második helyén indult. Képviselői mandátumhoz nem jutott, mert mint ismeretes, az MSZDP nem tudott képviselőt juttatni a parlamentbe.

Forrás: Dr. Korompai János írásbeli közlése.

1991. április 29.

DR. LUKÁCS TAMÁS

országgyűlési képviselő

a KDNP Intéző Bizottságának tagja

1950. március 29-én született Egerben, katolikus értelmiségi családban. Édesapja 1945 előtt katonatiszt volt, 1945 után jó ideig kubikus, segédmunkás.

Iskoláit Egerben végezte. Az egri Gárdonyi Géza Gimnáziumban érettségizett 1968-ban. 1970-ben felvételt nyert az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karára. Itt szerzett jogi végzettséget 1976-ban. Nős, négy gyermeke van. Családja a keresztény szellemiség a jellemző.

Ügyvédként az Egri Ügyvédi Munkaközösség tagja volt. Családi környezetben érték az első politikai hatások. Politikai pályafutását mint ellenzéki, az Erdélyi Szövetségben és a Márton Áron Társaságban kezdte. Mindkét szervezetben alapító tag. A KDNP Heves megyei és egri szervezetének megalapításában kezdeményező szerepet játszott. Tagja lett a KDNP Országos Intéző Bizottságának, 1990 májusától 1991 májusáig a párt társelnöki funkcióját is betöltötte.

Az 1990 tavaszán tartott országgyűlési választásokon egyéni és megyei listán is indult. A választás eredményeként megyei listán került be a parlamentbe. Mint parlamenti képviselő tagja lett az emberi jogok bizottságának, valamint a költségvetési bizottságnak.

Politikai meggyőződése szerint toleráns minden politikai irányzat és érték iránt, de számára a kereszténydemokrácia politikai, erkölcsi értékei a követhetők és elfogadhatók.

Forrás: Lukács Tamás írásbeli közlése.

1991. május 2.

MANDÁK ATTILA

MDF Eger Városi Szervezetének elnöke

1941. február 15-én született Munkácson, értelmiségi családban. Általános iskolába Miskolcon járt, Egerben érettségizett 1978-ban. Ezt követően Miskolcon felsőfokú gépészeti tanulmányokat folytatott. Négy gyermeke van.

Munkába állásától kezdve megszakítás nélkül Egerben dolgozott, különböző munkahelyeken és beosztásban. Jelenleg művezető a TIGÁZ Egri Üzemegységénél.

Politikával 1986-ban kezdett foglalkozni. Részt vett egy irodalmi, társadalomkritikai egyesület szervezésében. 1989 januárjában csatlakozott az MDF-hez. A nemzeti liberális irányzat követője.

1990 májusától a párt Eger városi elnöke, a Heves megyei elnökség tagja. A helyhatósági választáson egyéni választókerületben indult és megválasztották a városi közgyűlés tagjává.

Forrás: Mandák Attila írásbeli közlése.

1991. május 2.

DR. NAGY IMRE
a HEMISZ elnöke

Egerben született 1958. június 12-én. Gyermekéveit Sarudon töltötte. Apját, aki mezőgazdász volt, mint osztályidegent munkahelyén állásából felfüggesztették.

1972-től az egri Alpári Gyula Közgazdasági Szakközépiskolában tanult, majd itt érettségizett 1976-ban. Ezután Budapesten a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem agrár szakát végezte el. 1981-ben tért vissza Egerbe, ahol középiskolai tanárként kezdett dolgozni. Tanári oklevelet, majd 1986-ban közgazdasági doktorátust szerzett számvitelből. Jelenleg az IRC Kft munkatársa.

Diákévei alatt került szoros kapcsolatba az ifjúsági mozgalommal. A KISZ egyetemi bizottságának, majd Heves megyei bizottságának a titkára.

1989. május 27-től a KISZ Heves Megyei Bizottságának jogutódjaként megalakult Heves Megyei Ifjúsági Szervezetek Szövetsége elnöke 1991 májusáig. A DEMISZ Eger Városi Szövetsége

támogatásával indult az országgyűlési választásokon, mint független képviselőjelölt.

Forrás: Dr. Nagy Imre írásbeli közlése.

1991. április 17.

DR. NYILAS JÁNOS

a Magyarországi Szövetkezeti és Agrárpárt
országos elnöke

Gyöngyössolymoson született 1939. január 17-én, földműves családban. Szülei vallásos emberek voltak, semmilyen pártnak nem voltak tagjai. Nő, egy gyermeke van.

Az általános iskolát szülőfalujában végezte. Gyöngyösön érettségizett 1966-ban. Ezután felvételt nyert a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Karára. Itt szerzett diplomát 1972-ben. Első foglalkozása földműves, 1973–1979 között a községi tanács elnöke volt, majd a gyöngyössolymosi Mátra Mezőgazdasági Termelőszövetkezet elnöke lett.

1989 novemberétől – az MSZAP megalakulása óta – a párt országos és községi elnöke. Miután hivatásos politikus nem kívánt lenni, az 1990. évi országgyűlési választáson nem indult, de pártja választási munkáját irányította a megyében. Az önkormányzati választásokon a gyöngyössolymosi önkormányzat tagjává választották. Politikai nézeteit pártja választási programja világosan tükrözi. Tömören fogalmazva: esélyegyenlőségen, létbiztonságon és a munkán alapuló demokratikus Magyarországot kíván, amely békében akar élni szomszédaival, Európával és az egész világgal.

Forrás: Dr. Nyilas János írásbeli közlése.

1991. július 10.

PETŐ IMRE

FKGP megyei szervezőtitkára
az országos nagyválasztmány tagja

Az észak-borsodi Perkupán született 1943. október 23-án. Szülei gazdálkodók voltak. A beszolgáltatások miatt a két hold föld kevésnek bizonyult a család fennmaradásához, így az édesapja fűrómunkásnak állt, anyját pedig a tsz sorolta be.

Középiskoláit Ózdon végezte a gimnáziumban, majd az egri főiskolán szerzett magyar–orosz–rajz szakos tanári oklevelet.

A főiskola elvégzése után nevelőtanárként dolgozott 9 évig a szakmunkásképzésben. Munka mellett a Kossuth Lajos Tudományegyetemen magyar nyelv és irodalom szakos diplomát szerzett. Jelenleg a gyöngyösi Vak Bottyán János Ipari Szakközépiskolában tanít. Korábban soha nem volt párttag.

Az induló ellenzéki mozgalmakban tevékenyen részt vett. Egyik alapító tagja a gyöngyösi MDF szervezetnek, az FKGP-nek, a TDDSZ-nek és a Nyilvánosság Klubnak. Részt vett a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének megalapításában is. Jelenleg a Független Kisgazdapárt gyöngyösi ügyvivője és megyei szervezőtitkára. Küldöttként részt vesz a párt országos nagyválasztmányának munkájában is.

Munkáját mindenfajta anyagi ellenszolgáltatás nélkül végzi, bízva pártja és a többpártrendszerű demokrácia megerősödésében, a nemzet felemelkedésében.

Forrás: Pető Imre írásbeli közlése.

1991. május 8.

POKORNYI ENDRE
országgyűlési képviselő
MDF

1939-ben született Hatvanban. Szülei katolikus szellemben nevelték. Általános és középiskoláit Hatvanban végezte, majd 1965-ben szerzett gyógyszerészi diplomát, a budapesti orvostudományi egyetemen. Dolgozott kutatóintézetben, falusi gyógyszerárban. Húsz év óta Mátraházán, az Állami Gyógyintézetben főgyógyszerész. Felesége – munkatársa a szakmában és a politikában egyaránt. Két gyermekük van.

1956-ban diákként tagja volt a Nemzetőrségnek. Egyetemi éveiben KISZ-tag volt de az MSZMP-be nem lépett be.

Aktívan csak a Magyar Demokrata Fórum megalakulása óta politizál. Alapító tagja az MDF gyöngyösi szervezetének. Az MDF I. Országos Gyűlése az országos választmány tagjai sorába választotta.

Politikai törekvése, valódi emberi közösségek létrehozása, és e közösségek önzetlen szolgálata.

Forrás: Heves Megyei Népújság 1990. március 21. sz.

1991. június 18.

PONGRÁCZ JÓZSEF
országgyűlési képviselő
MDF

1944. augusztus 28-án született a Pozsony melletti Éberhardon, egy katolikus család ötödik gyermekeként. Édesapja hivatalnok volt, aki 1944. november 4-én a Margit híd felrobbantásakor halt

meg. Iskoláit Pozsonyban és Budapesten végezte. Gyógyszerész diplomát 1970-ben szerzett Budapesten. 1969-ben nősült, felesége is gyógyszerész. Két gyermekük van. 1977 óta élnek Hevesen. Korábban nem volt párttag.

1988 decemberében lett a Magyar Demokrata Fórum tagja. Számára az MDF programja jelenti a biztosítékot egy békés, demokratikus politikai és gazdasági rendszerváltozáshoz.

Forrás: Heves Megyei Népújság 1990. március 21. sz.

1991. június 18.

ROMÁN ISTVÁN

az FKGP volt megyei elnöke

1923. október 2-án született Kerecsenden, kisparaszti családban. A négy polgári elvégzése után mezőgazdasági középiskolát végzett Budapesten, majd a Műegyetemre nyert felvételt.

A Független Kisgazdapárttal 1941 őszén került kapcsolatba Mistéth Endre műegyetemi tanársegéd révén. 1944. december 21-től 1945. március 23-ig munkaszolgálatos volt. 1945 őszén került a párt Heves megyei szervezetébe, ahol egyrészt a választások szervezésében és a paraszti jelöltek támogatása terén tevékenykedett, másrészt – mint szakember – a mezőgazdaság általános érdekvédelmének irányítását kapta feladatul. Két hetenként kellett járnia a Szövetséges Ellenőrző Bizottsághoz jelentést tenni a gazdaság helyzetéről.

1947 tavaszán – mikor már látni lehetett, hogy a Kisgazdapárt nem tudja programját maradéktalanul megvalósítani –, Nagy Ferenc miniszterelnök országos utasításba adta, hogy a kisgazdák a

paraszti önkormányzati szerveket erősítsék meg, mert ezen keresztül lehet a parasztságot a legjobban támogatni.

Így került a megyei Parasztszövetség támogatásával az egri hegyközség élére, mint hegybíró. E feladat mellett utasítást kapott fiatal parasztok külföldi tanulmányútjának szervezésére, hogy az oroszok kivonulása után tapasztalataikat felhasználva segítsenek a párt és a mezőgazdaság újjászervezésében. Az akció során a megyéből sok fiatalot sikerült svájci, dániai tanulmányútra kiküldeni.

A hegyközség 1949. február 2-án történt felszámolása után egyénileg gazdálkodott. 1950-ben vizsgálati fogságban volt az AVH-n. 1956-ban a kerecsendi munkástanács elnöke volt és több társával együtt (Dr. Lévai József, Török Sándor) megkísérelték a megyei Kiszgazdapártot újjászervezni. Ezt követően 1957-ben ismét "begyűjtötték", majd rendőri felügyelet alá helyezték.

1989 tavaszán megszervezte az FKGP helyi szervezetét, melynek mindmáig elnöke. 1989. november 19-től 1990. június 3-ig volt a megyei választmány elnöke.

Forrás: Román István írásbeli közlése.

1991. május 2.

RÓZSA GYÖRGY

a Magyar Radikális Párt megyei elnöke

Egerben született 1958. február 3-án. Apja dolgozott állatösszeíróként, fémcsiszoló munkásként, majd katonatiszt volt 1956-ig. Szülei mindketten ateisták voltak.

Középiskolai tanulmányait levelező tagozaton végezte el. Először segédmunkás, majd eladó volt. Dolgozott az egri borkombi-

nátnál, mint szeszfinomító. Jelenleg vállalkozó. Nős, egy gyermekük György (1980) tanuló.

Korábban KISZ-tag, majd három hónapig KISZ-titkár volt, de bizalmatlansági indítvánnyal leváltották. Legfontosabb politikai értéknek a demokráciát tekint, politikai hitvallása a diktatúraellenesség.

1989 októberében vette fel a kapcsolatot a Magyar Radikális Párt országos központjával. 1989. október 9-től a párt Heves megyei szervezetének titkára, majd 1991 márciusától elnöke.

Forrás: Rózsa György szóbeli közlése.

1991. június 19.

SOMLAI GYÖRGY

az SZDSZ Országos Tanácsának tagja

1959. január 3-án született Egerben. Mezőgazdasági üzemmérnök. Jelenlegi munkahelye a detki mezőgazdasági termelőszövetkezet.

Politikai tevékenységet 1980-ig a KISZ-ben végzett. Jelenleg az SZDSZ tagja. 1990-től a gyöngyösi regionális szervezet ügyvivője, és 1991-től az országos tanács tagja.

Forrás: Somlai György írásbeli közlése.

1991. május 9.

DR. SOMODI MIKLÓS
az FKGP megyei elnöke

Jászszentandráson született 1928. október 28-án, paraszt családban. Édesapja termelőszövetkezeti tag, édesanyja háztartásbeli. Felesége általános iskolai tanár, egy gyermekük van.

Általános iskolába Hevesen járt, a középiskolát Jászapátiban és Gyöngyösön végezte. 1961-ben végzett a debreceni Mezőgazdasági Akadémián, majd tanári diplomát szerzett az Agrártudományi Egyetem Tanárképző Intézetében 1965-ben. 1953-tól 1962-ig előbb gépállomási agronómus, majd járási tanácsi főagronómus volt. 1962-től szakközépiskolában tanított. 1970-től az agrár-felsőoktatásban dolgozott egyetemi adjunktusként, majd egyetemi docensként.

1989-ben vonult nyugdíjba. Ugyanebben az évben kapcsolódott be az FKGP munkájába. 1990-től az FKGP Heves Megyei Választmányának elnöke. Az 1990-ben megtartott országgyűlési választásokon a párt a hevesi választási körzetben indította képviselőjelöltként.

Korábban nem volt párttag. Politikai aktivitását 1970-től az Agrártudományi Egyesület munkájában kamatoztatta.

Forrás: Dr. Somodi Miklós írásbeli közlése.

1991. április 30.

SZAJLAI CSABA
a FIDESZ Országos Tanácsának tagja

1968. szeptember 27-én született Füzesabonyban, római katolikus családban. Az érettségi után felsőfokú tanulmányokat folytatott. E mellett dolgozott a füzesabonyi munkaerő-szolgálati irodában.

A FIDESZ iránti szimpátiája 1989-ben ébredt fel benne Nagy Imre és mártírtársai temetésekor. A szövetségbe Egerben lépett be, majd szülővárosában 1990 tavaszán lett a helyi csoport megalapítója. Az országgyűlési választások idején még nem volt olyan erős FIDESZ-csoport a városban, hogy képviselőjelöltet állíthattak volna. A helyhatósági választások során képviselői megbízatást kapott választóitól a városi önkormányzatba.

A képviselőtestületben két bizottságban is dolgozik. Egyik szervezője, majd elnöke lett az önkormányzat ifjúsági alapítványának. A FIDESZ Országos Tanácsa tagjává 1990 októberében választotta meg a megyei koordinációs tanács. Gyakran publikál a megyei lapban.

Forrás: Szajlai Csaba írásbeli közlése.

1991. április 30.

SZARVAS BÉLA

országgyűlési képviselő
MDF

Egerben született 1959-ben, régi szőlőtermelő polgárcsaládban. A szülők beleoltották a környék, a város szeretetét.

A Cifra-hóstyán nőtt fel. A Cifrakapu-téri Általános Iskolába járt, az egri közgazdasági szakközépiskolában érettségizett.

A középiskola elvégzése után felvételt nyert a Pénzügyi és Számviteli Főiskola salgótarjáni tagozatára. Aktív főiskolai életet élt. Volt kollégiumi titkár, de megválasztották diákrektornak is. Főiskolai tudományos diákköri munkája során, majd szakdolgozatában is a nemzetiségi kérdéssel foglalkozott.

A főiskola elvégzése után megnősült. Első munkahelye Nyíregyházán volt. Itt tett okleveles könyvvizsgálói vizsgát. 1985-ben költözött vissza Egerbe. Az ÉGSZI kirendeltségének vezetője lett.

Az MDF megalakulása után belépett az országos szervezetbe, ahol alapító tagnak számít. Az egri szervezet tagjaként 1989 júliusától elnöki funkciót látott el.

A párt egri szervezete az országgyűlési választásokra készülve jelöltként állította az egri 1. sz. választókerületben, valamint a megyei listán is. Egyéni jelöltként került be a parlamentbe.

Politikai nézetei szerint magát a népi-nemzeti és nemzeti-liberális irányzat követőjének tartja.

Forrás: Heves Megyei Népújság 1990. márc. 21. sz.

Szarvas Béla írásbeli közlése.

1991. augusztus 7.

TAJCS FERENC az MSZMP megyei elnöke

A Heves megyei Sarud községben született 1930. február 5-én. Édesapja 1945 előtt gazdasági cseléd, 1945 után magángazdálkodó, majd tsz-tag volt. A háború után a Nemzeti Parasztpárt tagja és helyi vezetője lett.

Általános iskoláit szülőfalujában és Poroszlón végezte. Munka mellett végezte el a mezőgazdasági technikumot Mezőtúron, majd az egri közgazdasági szakközépiskolában érettségizett 1974-ben. Nős, négy gyermek apja.

Első munkába lépésekor mezőgazdasági gépszerelő, majd technikus lett. Nyugdíjba a MÉDOSZ Heves Megyei Bizottságától ment 1982-ben. A két időszak között 1963-tól 1970-ig volt termelőszövetkezeti elnökhelyettes és párttitkár.

1951-től tagja volt a Magyar Dolgozók Pártjának, majd az MSZMP-nek lett a tagja. A párt 1989 októberi kongresszusa után továbbra is az MSZMP-be igazolt. Jelenleg a megyei koordinációs bizottság elnöke.

Régen is, de a továbbiakban is a munkásság, a bérből és fizetésből élők politikai érdekeit kívánja képviselni.

Forrás: Tajcs Ferenc írásbeli közlése.

1991. május 17.

DR. VASAS JOACHIM
az MSZMP KB területi titkára

1946. november 24-én született a Heves megyei Kömlőn. Édesapja mezőgazdasági szakmunkás, majd a termelőségvetkezeti megszervezése után tsz-tag lett, akárcsak édesanyja. Szülei, politikai meggyőződésük alapján az MKP-hoz, az MDP-hez, majd az MSZMP-hez tartoztak.

Az általános iskolát szülőfalujában végezte, majd az egri Dobó István Gimnáziumban érettségizett 1965-ben. A középiskola elvégzése után az egri tanárképző főiskolára nyert felvételt, ahol matematika-műszaki ismeretek szakon szerzett általános iskolai tanári diplomát. Munka mellett végezte el az ELTE BTK tudományos szocializmus szakát. Kandidátusi disszertációját Moszkvában védte meg 1987-ben. 1970-ben nősült, felesége pedagógus, két gyermeke van.

Első munkahelye 1969-72 között az egri főiskola KISZ Bizottsága volt, legutóbbi munkaköre: az MSZMP Heves Megyei Oktatási Igazgatóságának igazgatója. Jelenleg a Gödöllői Agrártudományi Egyetem adjunktusa.

Az első tudatos politikai hatások a középiskolai KISZ szervezetben érték, ahol alapszervezeti titkár volt. 1966-ban lépett be az MSZMP-be. A párt 1989 októberi kongresszusa után továbbra is az MSZMP-be igazolt. A megyét harmadmagával képviseli a KB-ban. 1989. december 17-én az MSZMP KB területi titkárává választották. Politikai, ideológiai meggyőződése szocialista, világnézete materialista.

Az 1990 tavaszán megtartott országgyűlési választások során egyéni és megyei listán indult, de nem tudott képviselői mandátumhoz jutni.

Forrás: Dr. Vasas Joachim írásbeli közlése.

1991. május 6.

WEIL ZOLTÁN IVÁN
az SZDSZ Országos Tanácsának tagja

Budapesten született 1961. december 9-én, kereskedő családban. Édesapja 1971-ig az MSZMP tagja volt.

Az általános iskolát Balatonfüreden és Budapesten végezte 1967 és 1976 között. Egerben érettségizett 1980-ban. 1981 és 1989 között a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem fizika szakos hallgatója volt.

Első foglalkozása parodista, jelenleg szellemi szabadfoglalkozású. Az SZDSZ-ben érték az első politikai hatások. 1989 márciusa óta tagja a pártnak. A párt egri régióját képviseli az SZDSZ Országos Tanácsában.

Forrás: Weil Zoltán Iván írásbeli közlése.

1991. május 9.

VII.

A RENDSZERVÁLTOZÁS KRONOLÓGIÁJA (1988–1900)

1988. május 20–22.

Az MSZMP Országos Pártértekezlete.

1988. június 14.

Az MSZMP Heves Megyei Bizottsága ülést tartott, ahol elvégezték a saját munkájuk elemzését, áttekintették a pártbizottság összetételét, és a testület feladatát. /NU/

1988. június 24.

A Gyöngyösi Városi Bizottság úgy döntött, hogy pártértekezlet összehívása nélkül is el tudja végezni saját munkájának megítélését és megújítását. /P/

1988 szeptember

GATE Üzemmérnöki Intézetének alapszervezete Gyöngyösön levéllel fordult a pártalapszervezetekhez, melyben kijelentették „a pártértekezlet ügyében nem kérték a véleményünket, ezért lépünk fel kezdeményezően”. Kérték a városi pártértekezlet összehívását „mivel a várt megújulás nem halad a kívánt ütemben”. A levél nem kapott publicitást, de a Városi Pártbizottság felkérte az alapszervezeteket, hogy vitassák meg a levelet. 135 alapszervezeti taggyűlésből 105 esetben döntöttek a pártértekezlet összehívása mellett. /P/

Megalakul Egerben a FIDESZ helyi csoportja Révész Tamás főiskolai hallgató vezetésével. /E/

1988. szeptember 21.

MSZMP Heves Megyei Bizottságának ülése megállapította, hogy a megújulás feltételei, „pártértekezlet összehívása nélkül is megteremthető”. /NU/

1988. szeptember 23.

MSZMP Eger Városi Pártbizottsága Németh László első titkár vezetésével úgy döntött, hogy pártértekezletet hívnak össze. A megyei pártlapban október 20-án jelent meg a pártbizottság feladatterve. /NU/

1988. október 13.

MSZMP Heves Megyei Bizottságának ülésén Politikai programot fogadtak el. Meghirdették a pártmunka nyilvánosságának korszerűsítését. Döntöttek személyi kérdésekről, részleges személycserékre került sor a testületben. Első titkár: Barta Alajos. Titkárok: Kiss Sándor, dr. Asztalos Miklós, Juhász Lajos. /NU/

1988. október 19.

Megalakult az MDF gyöngyösi csoportja. Az egri csoport egy hónappal később szerveződött /1988. november 16./. /E/

1988. október 21.

KISZ értekezlet Felsőtárkányban, ahol Barta Alajos az MSZMP megyei első titkára kijelentette: „Az országos pártértekezlet a tagság leegyszerűsítve élte át”. Kérte, hogy a „...tagság adja meg a bizalmat a kicserélődött megyei pártbizottságnak...”. /NU/

1988. október 22.

MSZMP Gyöngyösi Bizottsága a pártértekezlet összehívásáról döntött. /NU/

1988. november 11.

Az MSZMP Heves Megyei Bizottságának ülése megállapította, hogy szélesebb körben kellett volna kikérni a tagság véleményét. Korábbi döntésüket felülvizsgálva megállapították, hogy „A megújulás feltételeinek megteremtése megyei szinten is pártértekezlet keretében valósulhat meg eredményesen.” /NU/

1988. november 12.

„Összefogással, cselekvéssel a megújulásért”. E mottó jegyében zajlott le a városi pártértekezlet Egerben. Új összetételű pártbizottságot választottak, de a titkárok a régiek maradtak. /NU/

1988. november 16.

Gyöngyösön megalakult az FKGP helyi csoportja, két nappal megelőzve az országos pártalakulást. /E/

1988. november 26.

Városi pártértekezlet Gyöngyösön. Az új első titkár: Rajki Sándorné lett. /NU/

1988. december 3.

Városi pártértekezlet Hatvanban. Az első titkár: Tótpál Jánosné lett. /HN/

1988. december 30.

Interjú a Heves Megyei Népújságban Barta Alajos megyei első titkárral. Az első titkár kijelentette: „A megye lakosságának döntő többsége a szocializmusban látja a kibontakozás útját, újabb, demokratikusabb szocializmust, és nem más rendszert akar!” /NU/

1989. január 20.

Megalakult az MDF hatvani csoportja 30 fővel, szóvivő: Dr. Baranyai Miklós orvos. /HN/

1989. január 21.

Az MSZMP megyei értekezletén a személycserék következtében „rég-új” vezetés alakult. Első titkár: Kiss Sándor, titkárok: Dr. Vasas Joachim és Juhász Lajos. /NU/

1989. január 26.

Az Erdélyi Szövetség megalakulása a megyeszékhelyen kb.: 100 fővel. /NU/

1989. január 28.

Az új megyei első titkár a Népújságban megjelent interjúban kijelentette: „Első konkrét teendőm az apparátussal való találkozás volt, ... ennek az apparátusnak vissza kell adni a hitét, ... hogy jól felkészült, önmagában bízó apparátus tudja szolgálni a testületet.” /NU, P/

1989 február

Megalakult az SZDSZ egri csoportja a főiskola pinceklubjában. /E/

1989. március 10.

Az MDF egri szervezetében előadást tartott Joó Rudolf: „A magyar kisebbségekről a Kárpát medencében” címmel. /NU/

1989. március 13.

Kerekasztal megbeszélés a város fejlesztéséről Gyöngyösön. Résztvevők: az MSZMP, a KISZ, a Szakszervezet, a HNF, a FIDESZ, a Városvédő Egyesület, az FKGP, az MDF és a Bajza Egyesület. /NU/

Megalakult az MSZDP egri szervezete. Elnöke dr. Korompai János. A szervezet március 28-ra kidolgozta programját: „Vissza Európába” címmel. /NU/

1989. március 15.

Március 15-dikét a megyében külön ünnepelték a társadalmi, politikai szervezetek (MSZMP, KISZ, Szakszervezet, Tanács, Népfront) és az ellenzéki pártok (FIDESZ, SZDSZ, FKGP, MDF). /NU, P/

1989. március 30.

Megalakult az Egri Szociális Unió. /E/

1989. március 31.

A megyei agrárreformkör alakult. Elnöke dr. Nyilas János a gyöngyössolymosi Mátra TSZ elnöke. /NU/

1989. április 4.

Jenes Pál megyei tanácsstag bizalmatlansági indítványt nyújtott be Schmidt Rezső megyei tanácselnök ellen, akinek – szerinte – nincs meg „a politikai intelligenciája, nem ért a szakigazgatási munkához, és csak papírról tud beszélni”. /NU, HH/

1989. április 12.

Megalakult az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola reformköre, nyilatkozatuk április 24-én jelent meg a Népújságban. /E/

1989. április 15.

Megalakult az egri városi pártbizottság reformköre, „a reformkör politikai szabadegyetem jelleggel tevékenykedik”, fogalmazta meg célkitűzésüket Gábor László. /NU, HH/

1989. április 18.

A FIDESZ, az MDF, az MSZDP, az SZDSZ egri csoportjai megalakították a Független Politikai Kerekasztalt. „... sok olyan probléma van Egerben, amely megoldásra vár – nyilatkozta Tarján Gyula soros elnök –, az alapkérdésekben egyetértünk.” Alapító iratuk május 12-én jelent meg a megyei sajtó hasábjain. /NU, HH/

1989. április 19.

Gyöngyösön megalakult az MSZMP reformköre. A reformkört nyílt levélben üdvözli az MDF helyi szervezete: „... a felhívásukban közölt alapokon szót fogunk érteni...” – jelentették ki. Nyilatkozatuk Népújság által cenzúrázott részeit a gyöngyösi Prés közölte le. /NU, HH, P/

1989. április 21.

SZDSZ bemutatkozó nagygyűlést tartott Egerben, a Technika Házában. Vendég: Kőszegh Ferenc és ifj. Rajk László, aki kijelentette, „az SZDSZ nem párt, de pártként működik”. /NU, HH/

A Heves Megyei Tanács megerősítette posztján Schmidt Rezső megyei tanácselnököt, miután az MSZMP Heves Megyei Bizottsága politikai támogatásáról biztosította őt. /NU, HH/

1989. április 29.

Az egri MDF szervezet kezdeményezésére egyeztető fórumot rendeztek a megyei APEH székház megépítésével kapcsolatban, a politikai pártok, a tanács, és az APEH részvételével. A fórum résztvevői szerint a 100 millió Ft költséggel épülő székház „sérti a megye népének igazságérzetét”. /HH, NU/

1989. május 4.

Tiltakozó gyűlést rendeztek Gyöngyösön a pártok és társadalmi szervezetek részvételével (az MSZMP reformköre, az FKGP, az

MDF, a FIDESZ, a Bajza Egyesület), a Gyöngyösorosziában épülő Használt Akkumulátor Feldolgozó Üzem ellen. A gyűlés egyik szónoka Komenczi Bertalan szerint: „eddig alattvalóként élt az ember, ezután állampolgárként szeretne élni, ami azzal jár, hogy bele kíván szólni környezetének alakításába”. /HH/

1989. május 18.

Az egri szociáldemokraták felhívása a párt tagjaihoz a párt-egység védelmében. „Generációs ellentétek osztják meg a pártot” – állapította meg dr. Korompai János, a párt országos alelnöke. /NU, HH, EU/

1989. május 20.

Megalakult a Mátraalji Ifjúsági Szervezet Gyöngyösön. /P/

1989. május 29.

A KISZ jogutódjaként megalakult megyénkben a HEMISZ. /E/

1989 június

A gyöngyösi reformkör és az egri tanárképző főiskola reformköre követelte dr. Vasas Joachim lemondását, aki az 1956-os események sajátos interpretálásával vált a bolsevik szilárdság példájává, kijelentve: „1956 csak száz méterig volt népfelkelés, amíg elindultak a Műegyetemről; Nagy Imre kivégzése helyes és jogszerű volt”. Sajtópolémiaja Elek Istvánnal már személyeskedésbe csapott át. Dr. Vasas Joachimnak „Van tömegbázisa is, egy emberként sorakozik fel mögötte a Münnich Ferenc Társaság” – állapította meg a Heti Hírnök szemleírója. /HH, P/

A FIDESZ ülősztrájkot tartott a Megyei Pártbizottság lépcsőin. A 20–30 tüntető tiltakozott a pártvagyon kiárúsítása ellen, és követelte a párt kivonulását a munkahelyekről. /NU/

1989. június 1.

A gyöngyösi és az egri tanárképző főiskola reformköre állásfoglalásában követelte a pártkongresszus összehívását, és a szegedi platformtervezet elfogadását. /NU/

1989. június 8.

A Magyar Demokrata Fórum népújságbeli felhívásában követelte, hogy a rendpártiak, azaz a Münnich Ferenc Társaság tagjai lépjenek a nyilvánosság elé. /NU/

Megyei kerekasztal megbeszéléseken aktuális problémákról fejtik ki véleményüket az SZDSZ, az MDF, az MSZDP képviselői és a megyei tanács vezetői. (HAF Üzem, APEH Székház). /NU/

1989. június 9.

A megyei reformkörök küldöttei találkoztak Gyöngyösön. A résztvevők közleményükben szögezték le céljukat: „a reformeszmék épüljenek be a közgondolkodásba”. /NU/

1989. június 14.

Hatvanban megalakult az MSZMP reformköre 24 fővel. Programjukat a Hatvani Napló 7. száma közli. /HN/

1989. június 16.

Az MDF kezdeményezésére tiszteletadásból gyertyát gyújtottak az 1956-os decemberi egri sortűz áldozatainak emlékére. /NU/

1989. június 29.

A Heves Megyei Pártbizottság bizalmat szavazott dr. Vasas Joachim ideológiai titkárnak, és elvetette a gyöngyösi és más reformkörök elképzelését a pártvagyon elszámolásáról, a többpárt-rendszerre való áttérésről, a megyei PB új funkciójáról. Ugyanakkor nem fogadta el a kritikát, miszerint „a megyei pártbizottság az események után kullog”, valamint hogy a döntéséről nem értesíti a reformköröket. /NU, HH, P/

Az MDF követelte Barta Alajos, volt megyei első titkár, és országgyűlési képviselő lemondását, aki személyében felelős azért, hogy az ő első titkársága idején „Hevest a legkonzervatívabb megyék között tartják számon”. /NU, HH/

1989. július 13.

A Münnich Ferenc Társaság közleményben búcsúzott Kádár Jánostól. /NU/

Az MDF állásfoglalást közölt a politikai apparátusok leépítéséről. Az állásfoglalásban megfogalmazták: „Az apparátusok (KISZ, MSZMP, Szakszervezetek) kiselejtezés, létszámcsökkentés miatt felszabaduló káderei, mintegy kárpótlásul, különböző szakmai területek kulcspozícióit kapják meg, tekintet nélkül arra, hogy a pozíció betöltésére szakmailag és emberileg alkalmasak e”. Ezért tiltakoztak Kónya Lajos, volt gyöngyösi MSZMP titkár kinevezése ellen a GYIVI igazgatói székébe. /NU, HH/

1989. augusztus 21.

Gyöngyösön megalakult a Heves Megyei Egyesületek Szövetsége. Célja: segíteni „megyénk társadalmi önszerveződését és érdekképviselését”. /NU/

1989. augusztus 24.

Megjelent a megyei Ellenzéki Kerekasztal felhívása a társadalmi szervekhez, intézményekhez, állampolgárokhoz a pártvagyon felmérése, igazságos megosztása és közérdekű használata érdekében. /NU, HH/

1989. augusztus 30.

A gyöngyösi reformkör a platformszabadság alapján az MSZMP kongresszusára jelölteket állított és választási irodát működtetett. /HH/

1989. augusztus 31.

A hatvani ellenzéki kör (MDF-SZDSZ) első felhívása a város lakóihoz: „javasoljanak olyan személyeket környezetükből, akit képessége, megbízhatósága, szakértelme, másokért való kiállása, becsületes életmódja alapján alkalmasnak tartanak tanácsí, illetve országgyűlési képviselőnek”. /NU/

1989. szeptember 4–15.

A rendszerváltás szabadiskolája címmel az egri SZDSZ előadássorozatot indított meghívott előadókkal, pártszervezés céljából. /NU, EU/

1989. szeptember 8.

Az MSZMP Heves Városi Bizottsága soros ülését határozatképtelenség miatt nem tartották meg. /HH/

1989. szeptember 14.

A Hazafias Népfront egri elnöksége követelte, hogy a Népfront kaphasson jelöltválasztási jogot a képviselőválasztáson. Részlet az indoklásból: „a Hazafias Népfront vidéken konszenzus teremtető erő”. /NU/

1989. szeptember 20.

A Marxista Egységplatform Ribánszki Róbert vezetésével nagygyűlést tartott Egerben. /NU, HH/

1989. szeptember 21.

Megalakult a Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalm egri csoportja. /NU/

Az egri Ellenzéki Kerekasztal állásfoglalása: „Élesszük újjá a kulturális életet!”. /NU/

1989. szeptember 29.

Az egri és a gyöngyösi ellenzéki szervezetek (az MDF, az SZDSZ, a FIDESZ, az FKGP) felvonulást rendeztek, követelve a Munkásőrség megszüntetését. Jelszavaik: „Munkásőrség oszolj!” /FIDESZ/; „A munkához nem kell őr!” /SZDSZ/. /NU/

1989. szeptember 30.

Megalakult a KDNP megyei szervezete. Az alakuló ülésen vezetőséget választottak és alapszabályt fogadtak el. /E/

1989 október–november

Az SZDSZ aláírásgyűjtési akciója a négy igenes népszavazás kiírásáért. /E/

1989. október 7.

Az FKGP első Heves megyei nagygyűlése Gyöngyösön a Mátra Művelődési Házban, ahol a megye 21 településéről kb. 200 fő jelent meg. /HH/

1989. október 9–11.

Megalakult az MSZP.

1989. október 14.

Heves megyében megalakult a Magyarországi Szövetkezeti és Agrárpárt. /E/

1989. október 18.

Az MSZMP Heves Megyei Bizottsága feloszlatta önmagát, és megválasztotta az MSZP Megyei Koordinációs Bizottságát. /NU/

1989. október 23.

Megemlékezések az 1956-os forradalom évfordulójáról. Közös ellenzéki (SZDSZ, FIDESZ, MDF, FKGP) ünneplések. Egerben gyertyagyújtás az áldozatok emlékére; Gyöngyösön ünnepi ülés a Mátra Művelődési Központban; Gyöngyösorosziában emlékműavatás; Hatvanban kopjafás megemlékezés. /NU, HH/

1989. november 2.

Az MSZMP tagtoborzó és zászlóbontó gyűlést tartott Egerben, a Dohánygyár nagytermében. /NU/

1989. november 7.

Ellenzéki Kerekasztal alakult Gyöngyösön, a Bajza Egyesület, a FIDESZ, az MDF, az FKGP, az SZDSZ: részvételeével. „A kerekasztalban résztvevő szervezetek égetően sürgősnek tartják a pártállamtól örökölt csődtömeg felszámolásának a megkezdését”. /NU, P/

1989. november 8.

Megalakult a KDNP gyöngyösi szervezete. Ügyvezető útkár Reisz István. /E/

1989. november 18.

Az FKGP megalakította a Gyöngyösi Földműves Gazdakört, 24 fővel. /P/

1989. november 18–19.

Az SZDSZ szegénység ellenes hétvégét rendezett Egerben (olcsó ruhavásár). /E/

1989. november 19.

Megalakult az FKGP Heves megyei választmánya. /E/

1989. november 24.

Parádsasváron megalakult a Republikánus Nemzeti Párt. Megyei vezetője: Jánosi Péter. /NU, HH/

1989. november 26.

Népszavazás. November 24-én a Népújságban különböző felhívások jelentek meg. A POFOSZ: 4 igenre; a KDNP: 1 nem – többi igenre; a HEMISZ: az első nem – a többi igenre mozgósított. Az MDF „nem megyünk el, nem szavazunk” felhívást adta közre. /NU/

1989. december 1–2.

Egerben az MDF megszervezte első piaci találkozóját. /NU/

1989. december 3.

Az MSZMP tanácsulást tartott Egerben, vezetőség választással egybekötve. /NU/

1989. december 6.

Az MSZP alakuló ülést tartott Gyöngyösön. November végéig 352 fő lépett be a pártba. A 168 alapszervezeti titkár közül 29, a Városi Pártbizottság 25 tagjából 14, a 9 kongresszusi küldött közül 4 nem igazolt át az MSZP-be. /HH/

1989. december 12.

Emléktáblát avattak Egerben az 1956-os sortűz áldozatainak emlékére. A táblánál az MDF, a POFOSZ, a KDNP, az FKGP, az MSZP, a Magyar Nemzeti Szövetség koszorúzott. Az SZDSZ, a FI-

DESZ, az MSZDP külön megemlékezést tartott gyertyagyújtással egybekötve. /NU/

1989. december 18.

Megalakult a Magyar Néppárt Heves Megyei Bizottsága. Elnöke Tóth Mihály gazdálkodó. /NU/

1989. december 22.

Ellenzéki pártok gyűjtést rendeztek Romániának, és másnap elindult az első teherautó. /E/

1989. december 23.

Tiltakozó nagygyűlés és gyertyagyújtás az egri Dobó téren, a „romániai véres terror és diktatúra ellen”, az ellenzéki szervezetek kezdeményezésére. /NU/

1990. január 4.

Pártszakadás az FKGP-ben. A gyöngyösi szervezetből 4 fő kilépett és megalapította a Nemzeti Kisgazdapárt gyöngyösi szervezetét. /E/

1990. január 5.

Megalakult a Vállalkozók Országos Szövetségének egri szervezete. /NU/

1990. január 6.

Az MSZMP megyei aktíva értekezletet tartott. /NU/

1990. január 12.

Az SZDSZ és a FIDESZ nyílt levélben fordult a Heves megyei Rendőrkapitányság Állambiztonsági helyetteséhez, amelyben követelték a III./III. ügyosztály megszüntetését. /NU/

Az ellenzéki pártok tüntettek az egri rendőrkapitányság előtt, a Duna-gate botrány miatt. /NU/

Az FKGP segélyszállítmány indított Erdélybe. /E/

1990. január 16.

Az MSZP Heves Megyei Koordinációs Tanácsa követelte Horváth István belügyminiszter lemondását. /NU/

1990. január 22.

Megkezdődött az ajánlószervények gyűjtése a képviselőjelöltek állításához. /E/

1990. január 23.

Egerben megalakult a Demokrata Nyugdíjasok Pártja. /E/

1990. január 24.

Zöld Párt alakult Hatvanban. /NU/

1990 február – március

A Népújság február másodika és március hatodika közötti számaiban, az Egri Újság február 9-ei és február 23-ai számaiban közölte a pártok programjait. /NU, EU/

1990. február 2.

Az országgyűlési választási kampány beindulása. /E/

1990. február 8.

Az Egri TV minden hétfőn ismertette a választásokon induló pártok programjait és bemutatta a képviselőjelölteket. /NU/

1990. február 10.

Aláírásgyűjtés kezdődött az egri egyetem felállításáért. Kezdeményezők: a DEMISZ és az Egri Szociális Unió. /NU/

1990. február 15.

Az MSZDP Heves megyei szervezete aláírásgyűjtő kampányt kezdett a kamatadó eltörléséért. /NU/

1990. február 26–27.

A megyei listaállító pártok képviselőket delegáltak a választási bizottságokba. /E/

1990 március

A Heves Megyei Népújság, az Egri Újság, a gyöngyösi Prés és a Hatvani Napló bemutatta a képviselőjelölteket. /NU, EU, P, HN/

1990. március 1.

A pártok képviselőjelöltjei kijelentették, hogy támogatják az egri egyetem felállítását. /NU/

1990. március 2.

Az SZDSZ választási nagygyűlést tartott Egerben, melynek vendége Pető Iván, a párt megyei listavezetője. /NU/

1990. március 11.

Az FKGP választási gyűlése a gyöngyösi „Legényegylet”-ben. /NU/

1990. március 15.

Megemlékezés a nemzeti egység jegyében. /NU/

1990. március 21.

Az MSZMP Heves Megyei Bizottsága tiltakozott a köztéri szobrok letakarása ellen, amit a megyei tanács rendelt el. Ugyancsak tiltakoztak ennek választási célokra való használása ellen, amit – véleményük szerint – a pártok folytatnak. /NU/

1990. március 23.

Az SZDSZ „rendszer és kampányzáró buli”-t rendezett Egerben. /NU/

1990. március 25.

Az országgyűlési választások első fordulója.

1990. március 30.

MDF-FKGP-FDNP választási szövetség alakult. Megállapodtak, hogy az erősebb pozícióban lévő jelöltet támogatják. /NU/

SZDSZ-FIDESZ együttműködési megállapodás. Elhatározták, hogy az esélytelen képviselőjelöltek visszalépnek az esélyesebb javára. /NU/

1990. április 4.

A választás második fordulójába jutott egri képviselőjelöltek (Szarvas Béla, Novák Rudolf, Lukács Tamás) TV-beszélgetése. /NU/

Az SZDSZ egri választási gyűlésén a szónok Kiss János, a párt elnöke. /NU/

MSZMP megünnepelte április 4-ét. /NU/

1990. április 5.

Nyilvános vita az egri képviselőjelöltek között, a Megyei Művelődési Ház nagytermében. /NU/

1990. április 8.

Az országgyűlési választások második fordulója.

1990. április 9.

A Megyei Választási Bizottság átadta a megbízóleveleket a területi listán mandátumot szerzett képviselőknek: dr. Lukács Tamásnak, dr. Novák Rudolfnak és Pokornyi Endrének. /NU/

1990. április 14.

Az SZDSZ a szavazás megismétlését kérte a noszvaji szavazókörben. /NU/

1990. április 29.

A Legfelsőbb Bíróság döntése: nem kell szavazni Noszvajon. /NU/

1990. május 2.

Az FKGP „Hangya” szervező gyűlést rendezett Gyöngyösön. /E/

1990. június 1.

Az MSZMP juniálist tartott az ecséi tónál, az önkormányzati választásokra való készülődés jegyében. /NU/

1990. június 30.

Péter-Pál napi nagygyűlést rendeztek a kispazdák Gyöngyös főterén. Meghirdették az „Új beszédek, új arcok, új szokások” elvét. /NU/

1990. július 16.

Dr. Vass Géza az MSZP megyei elnöke lemondott tisztségéről. /NU/

1990. július 29.

Népszavazás a köztársaság elnökének megválasztásáról. Megyénkben a szavazásra jogosult 255.470 állampolgárból részt

vett 41.094 fő /15,85 %/, ebből 36.076 **igen** és 4.568 **nem** volt a szavazatok aránya. /E/

1990. augusztus 12.

Az FKGP besenyőtelki pártnapjának programja: szentmise, naggyűlés, kiscigánybál. /NU/

1990. augusztus 20.

Politikai fesztivált tartottak Egerben a Szépasszony-völgyben. A pártpavilonokban propaganda anyagokat kínáltak. A műsorban helyi és országos politikusok léptek fel. /NU/

1990. augusztus 21.

Megalakult a Független Szociáldemokrata Párt maklári szervezete. /E/

1990. augusztus 22.

KDNP-i naggyűlés Gyöngyösön. Bemutatkozott dr. Varga László New York-i ügyvéd. /E/

1990. augusztus 31.

Az MDF 36 szervezetének küldöttei megválasztották a párt megyei választmányát. /E/

1990 szeptember

A megyei sajtó közreadta az önkormányzati választásokra készülő pártok programjait és bemutatta képviselőjelöltjeit. /NU, EU, P, GYH/

Az önkormányzati választásokra készülve az SZDSZ megalakította Egerben a Liberális Klubot. A klub célja: „a civil szerveződés elindítása”. /NU, EU/

1990. szeptember 7.

Az MDF–FKGP–KDNP választási koalíciója közös választási gyűléseket rendezett. /NU, EU/

1990. szeptember 14.

Szabadelvű Választási Szövetség alakult Egerben: SZDSZ–FIDESZ–Ipartestület–Zöld Párt részvételével. /EU/

1990. szeptember 17.

FIDESZ nagygyűlés Poroszlón. Orbán Viktor beszédben kérte a megjelenteket, hogy „feltétlenül vegyenek részt a helyhatósági választásokon”.

Az MDF gyöngyösi gyűlésén dr. Balsai István igazságügy-miniszter a meghívott vendég. /NU/

1990. szeptember 21.

A Heves megyei társadalmi szervezetek létrehozták a Társadalmi Egyesülések Szövetsége /TESZ/ Heves megyei szervezetét. /E/

1990. szeptember 30.

A helyhatósági választások első fordulója.

1990. október 5.

Dr. Novák Rudolf az SZDSZ egri képviselője lemondott mandátumáról: „Eger érdekét egy főállású, hivatásos képviselő érvényesítse”, mert az „ügyvédi munka és a képviselőség nem gyakorolható párhuzamosan” – jelentette ki. /EU/

Megalakult a Mátravidéki Gazdasági Egyesület. /E/

1990. október 14.

A helyhatósági választások második fordulója. Füzesabony polgármesterének választották a kereszténydemokrata dr. Pásztor Józsefet. Pétervására polgármestere Pál László független képviselő lett. /NU/

1990. október 21.

Az egri képviselőtestület 31 tagja 21:10 szavazati aránnyal megválasztotta a szabaddemokrata dr. Ringellhann Györgyöt a város polgármesterének. /NU/

1990. október 23.

Megemlékezéseket tartottak az 1956-os forradalom évfordulóján. /NU/

1990. október 24.

A független Szinyei Andrást választották Hatvan város polgármesterének. A megválasztást a KDNP és a FIDESZ támogatta. /NU/

1990. október 25.

Gyöngyös polgármestere Keresztes György, kereszténydemokrata politikus lett. /NU/

Eger megyei jogú város lett. /NU/

1990. október 27.

Heves polgármestere dr. Hegedűs György, az MDF tagja. /NU/

1990. október 15–30.

Az önkormányzatok megtartották első üléseiket, amelyen átadták a megbízóleveleket, megválasztották a megyei közgyűlés képviselőit, kidolgozták és elfogadták a szervezeti és működési szabályzatukat. /NU/

1990. december 14.

A Heves Megyei Közgyűlés alakuló ülése. A közgyűlés elnöki funkciójára javasolták dr. Hegedűs György hevesi polgármestert és Pálos Oszvald hatvani ügyvédet. A szavazás eredménytelen volt, mivel egyik jelölt sem kapta meg a 2/3-os többséget. /NU/

1990. december 28.

A megyei közgyűlés újabb ülése. A közgyűlés 2/3-os többséggel megválasztotta dr. Jakab István volt megyei vb-titkárt a közgyűlés elnökévé. /NU/

VIII.

TÁBLÁZATOK AZ ORSZÁGGYŰLÉSI ÉS ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOKRÓL

Választó- kerület	Képviselőjelöltek	Párt, társa- dalmi szerv.	Érvényes szava- zatok száma	Szavazatok meg- oszlása (%)
1. EGER	1. dr. Bánhidy Péter	FKGP	2206	6,42
	2. Bársony Dénes	MSZP	2381	6,93
	3. Farkas Zsuzsanna	FIDESZ	2000	5,82
	4. Gyetvai József	VP	1235	3,59
	5. Kádár Zsolt	HVK	1881	5,47
	6. dr. Korompai János	MSZDP	2044	5,94
	7. DR. LUKÁCS TAMÁS	KDNP	2961	8,61
	8. dr. Nagy Imre	független	1161	3,37
	9. DR. NOVÁK RUDOLF	SZDSZ	6496	18,90
	10. dr. Somogyi Márton	független	848	2,46
	11. Szabó Péter	független	2926	8,51
	12. SZARVAS BÉLA	MDF	6573	19,13
	13. dr. Vasas Joachim	MSZMP	1644	4,78

Megjegyzés: a, A második fordulóba továbbjutott képviselőjelöltek nevét nagybetűvel szedtük.
b, A Magyar Közlöny (44. sz. 1990. máj. 13. 1062–1063. old.) adatai szerint a 2. fordulóban a három képviselőjelöltre leadott szavazatok száma és ezek %-ban kifejezett aránya némileg más.

Az 1. forduló eredményei

2. sz. választókerület: PÉTERVÁSÁRA

Országgyűlési választások

1. B. táblázat

Választó- kerület	Képviselőjelöltek	Párt, társa- dalmi szerv.	Érvényes szava- zatok száma	Szavazatok megoszlása (%)
2. PÉTER- VÁSÁRA	1. DR. CHIKÁN ZOLTÁN	KDNP	2841	11,42
	2. Csabai Ernő	független	931	3,74
	3. Csepregi Béla	MSZAP	842	3,38
	4. Ferencz Tiborné	MSZMP	1696	6,82
	5. HORVÁTH LÁSZLÓ	SZDSZ	5238	21,06
	6. KELEMEN JÓZSEF	MDF	4863	19,55
	7. Pífkó András	FKGP	1813	7,29
	8. Szakács György	HVK	971	3,90
	9. Szántó Márton	MSZP	1846	7,42
	10. Tarjányi Gyula	MSZDP	1644	6,61
	11. Zsidoi Istvánné	független	2179	6,76

Az 1. forduló eredményei
 3. sz. választókerület: GYÖNGYÖS

Országgyűlési választások
 1. C. táblázat

Választó- kerület	Képviselőjelöltek	Párt, társa- dalmi szerv.	Érvényes sza- vazatok száma	Szavazatok meg- oszlása (%)
3. GYÖNGYÖS	1. Balázs Gyula	NKGPP	1100	3,35
	2. Csépany Ferenc	HVK	411	1,25
	3. Csongrádi Csaba	független	765	2,33
	4. Dér István	MSZMP	1165	3,55
	5. Kármán Csaba	független	603	1,84
	6. KOMENCZI BERTALAN	SZDSZ-FIDESZ	9416	28,73
	7. dr Magda Sándor	MSZAP	1677	5,11
	8. Pál Sándor	független	867	2,64
	9. Pető Imre	FKgP	1821	5,55
	10. Pokorny Endre	MDF	3806	11,61
	11. Rajki Sándorné	MSZP	3336	10,18
	12. REISZ ISTVÁN	KDNP	6254	19,08
	13. dr Thuróczy János	független	1545	4,71

Az 1. forduló eredményei
4. sz. választókerület: HATVAN

Országgyűlési választások
1. D. táblázat

Választó- kerület	Képviselőjelöltek	Párt, társa- dalmi szerv.	Érvényes sza- vazatok száma	Szavazatok meg- oszlása (%)
4. HATVAN	1. DR. BAJUSZ IMRE	SZDSZ	5503	20,16
	2. DR. BARANYAI MIKLÓS	MDF	8884	32,55
	3. Érsek Zsolt	független	1361	4,98
	4. Horváth Gyula	HVK	893	3,27
	5. Kisterenyei Ervin	MSZP	1999	7,32
	6. Kovács János	FIDESZ	2099	7,69
	7. DR. MOLNÁR LAJOS	KDNP	3407	12,48
	8. dr. Nagy Béla	MSZM	1559	5,71
	9. Vágó József	MSZAP	1587	5,81

Az 1. forduló eredményei
5. sz. választókerület: HEVES

Országgyűlési választások
1. E. táblázat

Választó- kerület	Képviselőjelöltek	Párt, társa- dalmi szerv	Érvényes sza- vazatok száma	Szavazatok meg- oszlása (%)
5. HEVES	1. BOSSÁNYI LÁSZLÓ	KDNP	3826	16,43
	2. Budai Sándor	MSZAP	1089	4,67
	3. dr. Gulyás Ferenc	független	832	3,57
	4. KOVÁCSNE NAGY MAGDOLNA	SZDSZ	4005	17,20
	5. Mikó Pál	MSZDP	1231	5,28
	6. Ozsvári László	HVK	984	4,22
	7. PONGRÁCZ JÓZSEF	MDF	4412	18,95
	8. dr. Somodi Miklós	FKGP	2260	9,71
	9. Szatmári László	NKGPP	349	1,49
	10. Szőke Emil	MSZP	2318	9,96
	11. Sztankovics Béla	MSZMP	1219	5,23
	12. Tóth Lajos	független	748	3,21

Az 1. forduló eredményei
6. sz. választókerület: FÜZESABONY

Országgyűlési választások
1 .F. táblázat

Választó- kerület	Képviselőjelöltek	Párt, társa- dalmi szerv	Érvényes sza- vazatok száma	Szavazatok meg- oszlása (%)
6. FÜZES- ABONY	1. Berényi László	HVK	836	3,97
	2. Blahó István	MSZMP	1641	7,94
	3. ELEK ISTVÁN	MDF	4917	23,37
	4. Harmati László	MSZAP	687	3,26
	5. Hidvégi Györgyné	FKGP	1798	8,54
	6. HORVÁTH ANIKÓ	SZDSZ	4332	20,59
	7. dr. Papp Sándor	független	1589	7,55
	8. dr. Pásztor József	KDNP	3876	18,42
	9. Tóth Tibor	MSZP	1329	6,31

2. forduló eredményei

Országgyűlési választások

Az érvényes szavazatok megoszlása a képviselőjelöltek mögött álló pártok szerint

2. táblázat

Párt	MDF		KDN		SZDSZ		FIDESZ	
vál. ker.	szám	%	szám	%	szám	%	szám	%
1. EGER	9002 (8995) (Szarvas Béla)	40,44	4280 (4273) (dr. Lukács Tamás)	19,2	8976 (8969) (dr. Novák Rudolf)	40,3		
2. PÉTER- VÁSÁRA	6401 (Kelemen József)	41,06	2368 (dr. Chikán Zoltán)	21,0	5919 (Horváth László)	38,0		
3. GYÖNGYÖS			10703 (Reisz István)	49,9	10760 (Komenczi Bertalan)	50,13		
4. HATVAN	8338 dr. Baranyai Miklós	50,04	3155 (dr. Molnár Lajos)	18,9	5168 (dr. Bajusz József)	31,0		
5. HEVES	6112 (Pongrácz József)	44,30	4092 (Borsányi László)	29,7	3590 (Kovácsné Nagy Magdolna)	26,0		
6. FÜZES- ABONY	6202 (Elek István)	44,72	3990 (dr. Pásztor József)	28,75	3681 (Horváth Anikó)	26,5		

Megjegyzés: a, A mandátumot elnyert pártot és képviselőjelöltet dupla kerettel jelöltük.

b, A Magyar Közlöny (1990. máj. 13. 44. sz.) adatait zárójelbe tettük.

Az érvényes szavazatok megoszlása párt-
listánként Heves megyében az 1. választási
fordulóban (márc.25.)

Országgyűlési választások
3. táblázat

A választók nyilvántartásaiban lévő választópolgárok száma:	257 364	
A választáson résztvettek száma:	168 146	(65,33%)
Érvényes szavazatok száma:	161 965	(96,32%)

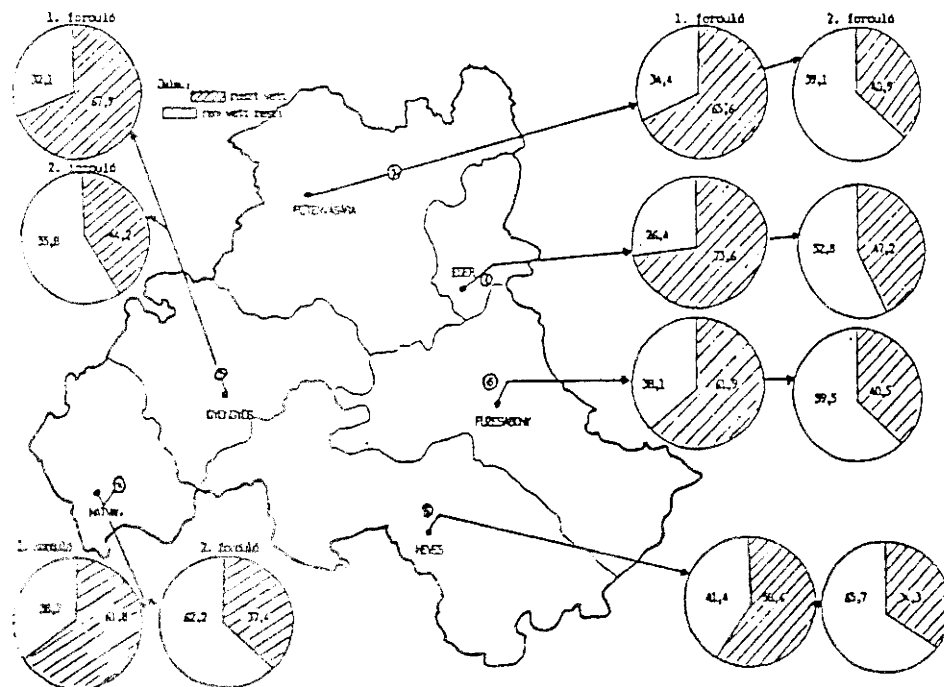
A 4 %-nál több szavazatot elért pártok (csökkenő sorrendben)

Párt	Érvényes szavazatszám	Az összes érvényes szavazat (%)	A pártlistára leadott szavazatok arányai országosan	A listán megválasztott orsz. gyűli képviselők
MDF	37 402	23,09	24,73	Pokorny Endre
SZDSZ	32 070	19,80	21,39	dr. Novák Rudolf
KDNP	21 599	13,33	6,46	dr. Lukács Tamás
MSZP	16 601	10,24	10,89	
FIDESZ	12 943	7,99	8,95	
FKGP	12 212	7,53	11,73	

Megjegyzés: A táblázat elkészítéséhez a Magyar Közlöny 44. számának (1990. május 13.) adatait is felhasználtuk (1077-1078, 1082. old.).

A szavazáson való részvétel Heves megye választókerületében
az országgyűlési választások 1. és 2. fordulóján

Országgyűlési választások
4. táblázat

Heves megye megválasztott országgyűlési képviselői
1990.

Országgyűlési választások
5. táblázat

NÉV	Párt	Bejutás módja
1. dr. Baranyai Miklós orvos	MDF	4. sz. egyéni választókerület
2. Elek István újságíró		6. sz. egyéni választókerület
3. Kelemen József mezőgazdász		2. sz. egyéni választókerület
4. Pokorny Endre gyógyszerész		megyei listán, 1.
5. Pongrácz József gyógyszerész		5. sz. egyéni választókerület
6. Szarvas Béla üzemgazdász		1. sz. egyéni választókerület
7. dr. Lukács Tamás ügyvéd	KDNP	megyei listán, 1.
8. dr. Novák Rudolf ügyvéd	SZDSZ	megyei listán, 1.
9. Komenczi Bertalan középiskolai tanár		3. sz. egyéni választókerület

Az 1. és 2. forduló összesítése
A KISLISTÁS VÁLASZTÁS ADATAI

Önkormányzati választások
1. táblázat

A jelöltet állító párt, szervezet megnevezése	Az összes képviselőjelölt száma		A megválasztott a képviselők száma		A megválasztott képviselők megoszlása	
	1. ford.	2. ford.	1. ford.	2.ford.	pártok szerint	az összes képviselők %
Független jelöltek	1421	37	615	19	634	66,67
SZDSZ	151	3	57	1		6,10
SZDSZ-KDNP	13		6			0,63
SZDSZ-FIDESZ	7		3		70	0,32
SZDSZ-FKGP	6		2			0,21
SZDSZ-MDF	1		1			0,11
MDF	167		54			5,68
MDF-FKGP	9		4			0,42
MDF-FFSZ-FKGP	6		2		64	0,21
MDF-KDNP	8		2			0,21
MDF-SZDSZ	2		2			0,21
FKGP	213		45			4,73
FKGP-MDF-KDNP- SZDSZ	10		7			0,74

Az 1. és 2. forduló összesítése
A KISLISTÁS VÁLASZTÁS ADATAI

Önkormányzati választások
1. táblázat folytatása

A jelöltet állító párt, szervezet megnevezése	Az összes képviselőjelölt száma		A megválasztott a képviselők száma		A megválasztott képviselők megoszlása	
	1. ford.	2. ford.	1. ford.	2.ford.	pártok szerint	az összes képviselők %
FKGP-KDNP	9	3				0,32
FKGP-MDF-SZDSZ	10		3		62	0,32
FKGP-MDF	11		2			0,21
FKGP-FFSZ-MDF	4		1			0,11
FKGP-SZDSZ	4		1			0,11
KDNP	72		33			3,47
KDNP-MDF-FKGP	14		8			0,84
KDNP-SZDSZ	7		4			0,42
KDNP-FKGP-MDF	1		1		46	0,11
MSZP	77		21			2,21
MSZP-MSZMP-						
DEMISZ-VP	11		2		23	0,21
Agrárszövetség	9		7		7	0,74
FIDESZ	12		6		6	0,63

Az 1. és 2. forduló összesítése
A KISLISTÁS VÁLASZTÁS ADATAI

Önkormányzati választások
1. táblázat folytatása

A jelöltet állító párt, szervezet megnevezése	Az összes képviselőjelölt száma		A megválasztott a képviselők száma		A megválasztott képviselők megoszlása	
	1. ford.	2. ford.	1. ford.	2.ford.	pártok szerint	az összes képviselők %
Tenki Független Faluszövetség	8		5		5	0,53
MSZMP-MSZP	1		1			0,11
MSZMP	42		4		5	0,42
Tarnaörsi Faluszövetség	5		4		4	0,42
Cigány Kisebbség	10		4		4	0,42
FFSZ-MDF-FKGP	5		3		3	0,32
Faluszövetség	7		3		3	0,32
Vállalkozók Pártja	4		2		3	0,21
VP-Faluszövetség	2		1			0,11
Közeleti Fórum Gyöngyösoroszi Szerv.	11		2			0,21
Közeleti Fórum-GYUI	1		1		3	0,11

Az 1. és 2. forduló összesítése
A KISLISTÁS VÁLASZTÁS ADATAI

Önkormányzati választások
1. táblázat folytatása

A jelöltet állító párt, szervezet megnevezése	Az összes képviselőjelölt száma		A megválasztott a képviselők száma		A megválasztott képviselők megoszlása	
	1. ford.	2. ford.	1. ford.	2.ford.	pártok szerint	az összes képviselők %
Gyöngyös és Vidéke Ipartegyesület	8	1	2		2	0,21
MSZDP	9		1		1	0,11
Parabola Társaság	1		1		1	0,11
Tűzoltó Egyesület	1		1		1	0,11
Recsk és Köknyéke Egyesült Ipartest.	1		1		1	0,11
Független Gazdakör	3		1		1	0,11
Sarudi Faluszövetség	1		1		1	0,11
Magyarországi Cigányok Kult. Szöv.	nincs adat		1		1	0,11

Az 1. és 2. forduló összesítése
A POLGÁRMESTER VÁLASZTÁS ADATAI

Önkormányzati választások
2. táblázat

A jelöltet állító párt, szervezet megnevezése	A polgármesterjelöltek száma		A megválasz- tott polgármesterek száma		Polgármes- terek pártok szerinti megoszlása	Az összes polgármester % -ban
	1. ford.	2. ford.	1. ford.	2. ford.		
Független jelöltek	296	11	87	3	90	78,95
MDF	23		7	8		6,14
MDF-FKGP-SZDSZ	2		1			0,88
SZDSZ	16		5		6	4,39
SZDSZ-KDNP	1		1			0,88
SZDSZ-MDF	1		0			
SZDSZ-FIDESZ	1		0			
SZDSZ-FKGP	1		0			
MSZP	8		3		3	2,63

Az 1. és 2. forduló összesítése
A POLGÁRMESTER VÁLASZTÁS ADATAI

Önkormányzati választások
2. táblázat folytatása

A jelöltet állító párt, szervezet megnevezése	A polgármesterjelöltek száma		A megválasz- tott polgármesterek száma		Polgármes- terek pártok szerinti megoszlása	Az összes polgármester %-ban
	1. ford.	2. ford.	1. ford.	2. ford.		
KDNP	5		2		3	1,75
KDNP-MDF-FKGP	1		1			0,88
FKGP	20		2		3	1,75
FKGP-MDF	2		1			0,88
FKGP-MDF-KDNP-S ZDSZ	1		0			
FKGP-KDNP	2		0			
Tenki Független Faluszövetség	1		1		1	0,88

A LISTÁS VÁLASZTÁS ADATAI
2. forduló

Önkormányzati választások
4. táblázat

A jelöltet indító párt, társadalmi szervezet megnevezése	A listán szereplő jelöltek száma				A listán leadott szavazatok száma				Elnyert mandátumok száma			
	E	GY	HA	HE	E	GY	HA	HE	E	GY	HA	HE
SZDSZ	10	13	20	7	4338	789	1325	277	6	1	3	1
KDNP	15	24	5	9	1656	1819	952	222	2	4	2	1
FIDESZ	6	9	6	4	1897	2152	445	362	2	4	1	2
MDF	17	13	14	8	2156	1058	1085	538	3	2	2	2
MSZP	10	12	12	9	1130	936	456	522	1	2	1	2
FKGP	15	16	10	8	690	290	241	237	1	0	0	1

Rövidítések: E = Eger,

GY = Gyöngyös,

HA = Hatvan,

HE = Heves

Az 1. és 2.forduló öszevont adatai
A MEGVÁLASZTOTT POLGÁRMESTEREK
HEVES MEGYÉBEN (1990. 04. 05-i állapot)

Önkormányzati választások
5. táblázat

PÁRTOK	Polgármesterek			Helyi képviselők			
	10 ezer fő		Össz:	10 ezer fő alatti települések	10 ezer fő feletti		Össz:
	alatti	feletti			települések		
					egyéni	listás	
MDF	7	1	8	64	9	9	82
KDNP	3	2	5	46	10	9	65
FKGP	4	-	4	62	-	2	64
SZDSZ	6	1	7	70	14	11	95
FIDESZ	-	-	-	6	5	9	20
MSZP	3	-	3	22	2	6	30
Független	90	-	90	634	10	-	644
Agrárszövetség	-	-	-	7	-	-	7
MSZMP	-	-	-	5	-	-	5
Egyéb szervezet	1	-	1	30	-	-	30
ÖSSZESEN	112	4	118	946	50	46	1042

HEVES MEGYE MEGVÁLASZTOTT
POLGÁRMESTEREI

Önkormányzati választások
6. táblázat

Település	Megválasztott polgármester	Ajánló párt, társ. szerv.
1. Abasár	Juhász Béla	független
2. Adács	Fodor Lajos	független
3. Aldebrő	Farkas László	FKGP
4. Andornaktálya	Balogh László	független
5. Apc	Gémes Gábor	független
6. Atkár	Krizsány Gyuláné	független
7. Átány	Nemes Kálmánné	független
8. Balaton	Kormos Béla	SZDSZ
9. Bátor	Derecskei Csaba	MDF
10. Bekölce	Dorkó János	független
11. Besenyőtelek	Kalóz András	független
12. Bélápátfalva	Barta Norbert	független
13. Boconád	Sedon János	független
14. Bodony	Kovács G. Imre	független
15. Boldog	Kepes János	független
16. Bükkzsenterzsébet	Zay László	független
17. Bükkzsentháromton	Magyar Árpád	független
18. Bükkszék	Huszár István	független
19. Csány	Bánki Ede	független
20. Demjén	Vályi János	független
21. Detk	Pelle Sándor	SZDSZ
22. Domoszló	Krizsó Sándor	független
23. Dormánd	Ferencz Vilmos	független
24. Ecséd	Bóta Lajosné	független
25. Eger	dr. Ringellhann György	SZDSZ
26. Egerbakta	Mata József	független
27. Egerbocs	Burgundi István	független
28. Egercsehi	Szabó István	MSZP
29. Egerfarmos	Poczok Sándor	független

30. Egerszalók	Sinkó István	független
31. Egerszólát	Tuza Ferenc	független
32. Erdőkövesd	Sály László	KDNP
33. Erdőtelek	Oszlanczi István	független
34. Erk	Csintalan Györgyné	MDF
35. Fedémes	Molnár Istvánné	független
36. Feldebrő	Kelemen József	független
37. Felsőtárkány	Bakondi Simon	független
38. Füzesabony	dr. Pásztor József	KDNP
39. Gyöngyös	Keresztes György	KDNP
40. Gyöngyöshalász	Hegede József	SZDSZ
41. Gyöngyösoroszi	Tóth Tiborné	FKGP
42. Gyöngyöspata	Molnár Károly	független
43. Gyöngyössolymos	Lukács László	független
44. Gyöngyöstarján	Szamosvölgyi Péter	független
45. Halmajugra	Godó Ferencné	független
46. Hatvan	Szinyei András	KDNP
47. Heréd	Temesvári József	KDNP
48. Heves	dr. Hegedűs György	MDF
49. Hevesaranyos	Király György	független
50. Hevesvezekény	Balogh Sándorné	független
51. Hort	Kassa László	független
52. Istenmezeje	Bíró Sándor	független
53. Ivád	Bacsó István	független
54. Karácsond	Számel István	független
55. Kál	Tompai Vilmos	független
56. Kápolna	Lendvai Mátyás	MDF
57. Kerecsend	Gémes László	független
58. Kisfüzes	Menyhárt Imre	független
59. Kisköre	dr. Orosz István	független
60. Kismána	Koncsos Sándor	független
61. Kompolt	Farkas Pál	független
62. Kömlő	Cseh József	független
63. Lőrinci	Varga Antal	független

64. Lúdas	Ivony Attila	SZDSZ
65. Maklár	Ujj István	FKGP
66. Markaz	Szekrényes József	független
67. Mátraballa	Bíró János	független
68. Mátraderecske	Zám Ferenc	független
69. Mátraszentimre	Szabad Lajos	független
70. Mezőszemere	Bukta Ferenc	független
71. Mezőtárkány	Siska Jánosné	független
72. Mikófalva	Farkas Árpád	független
73. Mónosbél	Varga Sándorné	független
74. Nagyfüged	Bernát János	SZDSZ
75. Nagykökényes	Török László	független
76. Nagyréde	Balázs József	független
77. Nagytálya	Hevesi László	független
78. Nagyút	Kovács András	független
79. Nagyvisnyó	Likai Jánosné	független
80. Noszvaj	Pintér Elemér	MDF
81. Novaj	Berecz János	független
82. Ostoros	Kisari Zoltán	független
83. Parád	Nagy Oszkár	független
84. Parádsasvár	Holló Henrik	független
85. Petőfibánya	Fekete László	független
86. Pély	Kalmár Mária	független
87. Pétervására	Pál László	független
88. Poroszló	Halász Károly	független
89. Recsk	Fekete József	MDF
90. Rózsaszentmárton	Láng Jánosné	független
91. Sarud	Íj. Kiss István	független
92. Sirok	Lakatos István	független
93. Szajla	Horuczi Flórián	független
94. Szentdomonkos	Sipos József	független
95. Szihalom	Farkas József	MDF
96. Szilvásvár	Egri Zoltán	SZDSZ
97. Szúcs	Bóta János	MDF

98. Szücsi	Kulcsár Károly	független
99. Tarnabod	Kovács László	független
100. Taranaleesz	Palkovics Ákos Pál	független
101. Tarnaméra	Bencze László	független
102. Tarnaörs	Papp István	független
103. Tarnaszentnária	Hidvégi Pál	független
104. Tarnaszentmiklós	Szécsi Ernő	független
105. Tarnaszáday	Mester András	független
106. Tenk	Török Margit	Tenki Független Faluszövetség
107. Terpes	Sály István	független
108. Tiszanána	Sallós Károlyné	független
109. Tófalú	Szalay László	független
110. Újlőrincfalva	Soltész András	MSZP
111. Vámosgyörk	Varga D. István	FKGP
112. Váraszó	Pálfi István	független
113. Vécs	Buzás István	független
114. Verpelét	dr. Prokai János	MSZP
115. Visonta	Ambrus Józsefné	független
116. Visznek	Tóth Józsefné	független
117. Zagyvaszántó	Oldal Alfréd	független
118. Zaránk	Géczi István	független

IX.

NÉVMUTATÓ

Ágai Ferenc dr. 61.
Alföldi Zoltán 88.
Andrássy Tamás dr. 15., 80.
Angyal István 84.
Antall József 45.
Asztalos László dr. 34.
Asztalos Miklós dr. 121.

Bajusz Imre dr. 41.
Bajzáth Csaba 84.
Bajzáth Mária 94.
Balázs Gyula dr. 72., 61.
Balázs István 60.
Balázs Mihály 58.
Balogh István 26., 60.
Balogh László 79.
Balogh Péter 61.
Balsai István dr. 54., 55., 133.
Barankovics István 53.
Baranyai Miklós dr. 17., 21.,
42., 95., 122.
Baráz Csaba 79.
Barkóczi István 68.
Barta Alajos 121., 122, 126.
Barta Imre 76.
Bánffy György 29., 34., 37.,
42.
Bánhidi Pál dr. 73.
Bánhidy Péter dr. 56.
Bán László 8., 17., 19., 73.,
74., 95.
Bán Lászlóné 73.

Bárdos Rezső dr. 78.
Beer Ferenc 88.
Beke Kata 54.
Bencze László dr. 80.
Benedekffi Vilmos 79.
Benke László 27.
Benkő Endre 79.
Beberova János 72.
Bereczki László 68.
Berecz Lajos 79.
Berei Zsolt 68.
Berényi József 71.
Berényi László 27., 33.
Berháth Imre dr. 84.
Berta Csilla 79.
Berta István 87., 88.
Berta Miklós 71.
Bertók Gyula 79.
Béres Tibor 60.
Bíró János 71.
Boda Csaba 40.
Borbándi Erik 92.
Borhy Imre 79.
Bornemissza Péter 61.
Boros Béla 70.
Boros László 91.
Bossányi László 78.
Bozó József 85.
Bóka Sándor 86.
Bóta Lajosné 61.
Bóta László 76.
Bóta Mária 76.

- Böröcz István dr. 34.
 Brosszmann Zsuzsanna 91.
 Burgermeister Edit 76.
 Burgermeister Erzsébet 76.

 Chikán Zoltán dr. 17., 19., 20.,
     78., 96.
 Czakó Gábor dr. 58.
 Czakó István dr. 35.
 Czajlik Péter dr. 26., 93.
 Czenthe Huba 80.
 Czövek Ágnes 88.

 Csabai Ernő 27.
 Csajkás László 60., 80.
 Cseli Zita 91.
 Csengeri Árpád 80.
 Csépe Béla 54.
 Csia László 76.
 Csipe Imre 76.
 Csoma Lajos 68., 91.
 Csontos Ágostonné 26.
 Csóka János 69., 70., 91., 92.
 Csörgő Péter 68.

 Dala László 79.
 Dankó János 72., 79.
 Danyi Béláné 60., 78.
 Daróczi Zoltán 55.
 Daróczy Attila 10., 68.
 Dávid György 71.
 Denke Gergely 8., 81.

 Dékány László dr. 91.
 Dér János 71., 74.
 Dér Péter 91.
 Dolinszki Tamás 54.
 Dornbach Alajos 54.
 Dósa László 79.
 Dózsa Balázs 72., 79.
 Dráviczki Imre 89.
 Dudás Ildikó 77.

 Egedi Gábor 68.
 Elek István 17., 21., 37., 41.,
     54., 97., 125.
 Erdei Zoltán 91.

 Farkas Gabriella dr. 9., 17.,
     19., 20., 40., 56., 59.,
     79., 80., 97.
 Farkas Gábor 69.
 Farkas Kálmánné 87., 88., 89.
 Farkas Teodóra 77.
 Farkas Zsuzsanna 13., 17.,
     19., 20., 69., 75., 99.
 Fazekas Gyula 9., 9., 17., 19.,
     20., 72., 90., 99.
 Fehér István 58., 60.
 Fehér József 60.
 Fekete István 8., 81.
 Figeczki István 68.
 Flaskai Miklós 87.
 Fodor Gábor dr. 34., 54.
 Forgács József 86.

Friedl Károly 85.

Gali László 36.

Garami Zoltán dr. 84., 85.

Gábor László 15., 89., 124.

Gálfi Antal 91.

Gelsei Sándor 66.

Glattfelder Béla 55.

Guba Dezső 26.

Gulyás Ferenc dr. 38., 99.

Gyarmati János 72.

Gyepes László 84.

Gyetvai József 17., 19., 20.,

27., 100.

Győri László 8., 81., 91.

Gyurkó Péter dr. 91.

Hacsi Lajos 89.

Hagymási Sándor 72.

Hagymási Tivadar 82.

Hajagos József 92.

Harmos István 77.

Hasznos Miklós 34.

Hauser Zoltán dr. 89.

Havasi László 93.

Hegedűs György dr. 64., 134.

Hegedűs Katalin 81.

Hemelóczki József 84.

Herczeg László dr. 79.

Herman István 58.

Hertelendi Csaba 91.

Hidvégi Györgyné 73.

Hiesz György 87., 89.

Holló Gábor 79.

Honfi Gábor 76.

Hongrád Lajos 88.

Hordós Julianna 91.

Hornyák István 73., 74.

Hornyák Istvánné 73.

Horváth Balázs dr. 54.

Horváth Ernő 83.

Horváth Gyula 33.

Horváth István 27., 83., 130.

Horváth László 17., 20., 21.,

22., 42., 58., 101.

Horváth Mátyás 91.

Horváth Tamás 72.

Husztai József 70.

Illés Sándor 92.

Irlanda Dezső 59.

Jakab István dr. 134.

Jantsky Erzsébet dr. 26.

Jánosi Péter 17., 18., 19., 20.,

26., 90., 102., 128.

Jenes Pál 123.

Joó Rudoif 123.

Juhász Ferenc 60.

Juhász Lajos 88., 121., 123.

Kádár János 126.

Kádár Zsolt 17., 19., 20., 103.

- Kálmán Csaba 27.
 Kalmár Péter 11., 17., 19., 20.,
 57., 87., 88., 104.
 Kamrás István dr. 17., 19.,
 20., 26., 81., 104.
 Karniczki István dr. 58.
 Kárpáti Gyula 17., 18., 19.,
 20., 84., 105.
 Kárpáti István 79.
 Kecskeméti Sándor 26.
 Kelemen István 79.
 Kelemen József 17., 20., 21.,
 29., 33., 42., 106.
 Keller Béla 26.
 Keresztes György 9., 17., 19.,
 20., 58., 64., 78., 79.,
 106., 134.
 Keresztesiné Farkas Erika 92.
 Kékesi Katalin 15.
 Képes István 61.
 Kéri Kálmán 34.
 Király Gábor 79.
 Király József 69.
 Kiss György 61., 84.
 Kis János 54., 131.
 Kiss Jánosné 26., 69.
 Kiss Sándor 87., 121., 123.
 Kohajda László dr. 27.
 Komáromy Endre dr. 84.
 Komenczi Bertalan 9., 17.,
 20., 21., 27., 42., 54.,
 75., 79., 107., 125.
 Komenczi Bertalanné 92.
 Komlósi Marianna dr. 91.
 Konkoly Ferenc 83.
 Koós Anna 79.
 Korompai János dr. 8., 17.,
 18., 19., 20., 29., 84.,
 108., 123.
 Korózs Lajos 88.
 Kovács Endre 79.
 Kovács Gyula 8., 81.
 Kovács János 41.
 Kovács István 70.
 Kovácsné dr. Nagy Magdolna
 41., 91.
 Kovács Pál dr. 74.
 Kozmányi Gyula 79.
 Kozmányi Gyuláné 80.
 Kónya Lajos 126.
 Körösi Béla 73.
 Kőszeg Ferenc 54., 124.
 Kulcsár Károly 61.
 Kun Frigyes 81.
 Kurnuczy István 86.
 Kürthy János 86.
 Laczkóné Kassa Mária 60.
 Lakatos Sándor 73.
 Lévai Ferenc 92.
 Lévai József dr. 114.
 Lőrincz László 70.
 Lukács Tamás dr. 8., 9., 17.,
 20., 21., 36., 40., 42.,

109., 131., 132.

Maczkóné Dósa Erzsébet 60.

Magda Sándor dr. 27., 29.

Magyar Elemér dr. 91.

Mandák Attila 17., 19., 20.,
79., 80., 81., 110.

Marsi László 91.

Májer Sándor 84.

Medveczki István 86.

Mészáros György 58.

Mészáros Gyula 90.

Mogyorósi Zsolt 69., 79., 91.

Molnár István 74.

Molnár Miklós dr. 59., 78.

Móczár Katalin 69.

Nacsa János 55.

Nagy Ferenc dr. 88.

Nagy György 71.

Nagy Gyula 58.

Nagy Imre 116., 125.

Nagy Imre dr. 17., 19., 20.,
27., 29., 33., 77., 110.

Nagy László 86.

Nagy Miklós 91.

Nagy Oszkár 61.

Nagy Sándor dr. 88.

Nagy Zsigmond dr. 26., 86.

Nádas János dr. 86.

Némedi Varga Helga 69.

Németh Imre 79.

Németh László 121.

Novák Rudolf dr. 17., 22., 29.,
35., 36., 41., 42., 54.,
91., 101., 131., 132.

Nyerges Pál 88.

Nyers Rezső 34.

Nyilas János dr. 17., 19., 20.
37., 85., 111., 123.

Offenbacher Géza dr. 79.

Offenbacherné Czakó Judit
79.

Orbán Viktor 46., 54., 133.

Ózsvári László 27.

Órsi Tibor 79.

Pallagi Miklós 84.

Pamper Zsuzsanna 68.

Papp László 70.

Patkó József 37., 79.

Patkós László 68.

Patrik János 79.

Pálfy István 89.

Pál László 91., 133.

Pálos Oszvald 134.

Pászti Zsolt 92.

Pásztor József dr. 41., 49.,
133.

Peti Tamás 73.

Pető Ernő 91.

- Pető Imre 7., 9., 17., 19., 20.,
72., 73., 112.
- Pető Iván dr. 29., 34., 35., 42.,
131.
- Petrasovics Anna 25., 34., 73.,
95.
- Péchi Dezső dr. 79.
- Péczeli Terézia dr. 92.
- Pintér László 73.
- Pokorny Endre 17., 21., 40.,
42., 79., 112., 132.
- Pokorny Endréné 79.
- Pongrácz József 17., 20., 21.,
42., 54., 113.
- Poór Tibor 79.
- Poórné Tancsics Györgyi 79.
- Pónyi László 68.
- Pristyák Zsolt 68.
- Puchi Béla 8., 81.
- Puzsoma Jenő 83.
- Rajki Sándorné 87., 88., 122.
- Rajk László ifj. 124.
- Rácz József 89.
- Redela Anna 91.
- Reisz István 34., 40., 42., 78.,
128.
- Restás László dr. 85.
- Révész András dr. 108.
- Révész Tamás 10., 72., 121.
- Ribánszki Róbert 127.
- Ringelhann György dr. 49.,
58., 63., 133.
- Rockenbauer Zoltán 55.
- Román István 7., 17., 18., 19.,
20., 73.
- Rónaháti István 34.
- Rózsa György 9., 17., 18., 19.,
20., 82., 115.
- Rózsa Mihály 9.
- Sas József 53.
- Sándor András 79.
- Sándor Sándor 86.
- Sánta Tibor 70.
- Sárosi Károly 87., 88.
- Sárossy László 54.
- Schmidt Rezső 123., 124.
- Semperger Tibor dr. 88., 89.
- Simon József 91.
- Skoda Róbert 68.
- Sohatzkiné Molnár Ilona 85.
- Somlai György 17., 20., 92.,
115.
- Somodi Miklós dr. 7., 17., 19.,
20., 33., 54., 60., 73.,
116.
- Somogyi Géza 61.
- Soós Tamás 27.
- Sóvári Tivadar 79.
- Surján László dr. 34., 46., 54.
- Szabad Ferenc 77.
- Szabad Károly 92.

- Szabó Gyula 68.
 Szabó Imre 72.
 Szabó István 91.
 Szabó János dr. 58.
 Szabó Pál 79., 80.
 Szabó Péter 27.
 Szabó Tamás 54.
 Szajlai Csaba 17., 20., 72.,
 116.
 Szakács György 27.
 Szamosvári György 72., 79.
 Szamosvölgyi András 73., 74.
 Szarvas Béla 17., 20., 21., 41.,
 42., 79., 117., 131.
 Szászfa Gyula 91.
 Székács György 79.
 Széll László 79.
 Széll Lászlóné 79., 82.
 Széplaki Ferenc 91.
 Szilvási László 89.
 Szinyei András 64., 134.
 Sziráki Márta 92.
 Szkalák István 79.
 Szoboszlai György 24.
 Szokolai Károly dr. 79.
 Szokolai Károlyné 79.
 Szőke Emil 87.
 Szűcs András 79.
 Tajcs Ferenc 8., 17., 19., 20.,
 86., 118.
 Tamás Gáspár Miklós 46., 54.
 Tarjányi Gyula 37., 84., 124.
 Teski Tibor 68.
 Thümmerer Vilmos 56.
 Thürmer Gyula 34., 55.
 Tompos József 79.
 Torgyán József dr. 54.
 Tóbi János 88.
 Tóth Dezső 77.
 Tóth Gábor 79.
 Tóth Lajos 29.
 Tóth Mihály 26., 81., 129.
 Tóth Szilárd 72.
 Tóth Zoltán 66.
 Tótpál Jánosné 122.
 Török József 114.
 Török Margit 71.
 Török Zsolt 77.
 Töröcsik Mari 27.
 Töröcsik Miklós dr. 89.
 Tőzsér Ferenc 91.
 Tresó András dr. 79.
 Uracs Tibor 80.
 Üsztöke József 61.
 Vankó Viktor 72.
 Varga Ferenc 92.
 Varga László dr. 132.
 Varga Mihály 76.
 Vasas Joachim dr. 8., 17., 19.,

20., 29., 55., 86., 89.,
118., 123., 125., 126.
Vass Géza dr. 40., 87., 132.
Várkonyi György 49., 56.
Veres Károly 70.
Vezér Győző 88.
Viktor Péter 26., 86.

Weil Zoltán Iván 17., 19., 20.,
37., 40., 60., 91., 119.
Wiltner Willibald dr. 79.

Zarkaházi Ildikó 86.
Zombori Ottó 26.

Zsákai András 61.
Zsidei Istvánné 27.

X.

HELYSÉGNÉV-MUTATÓ

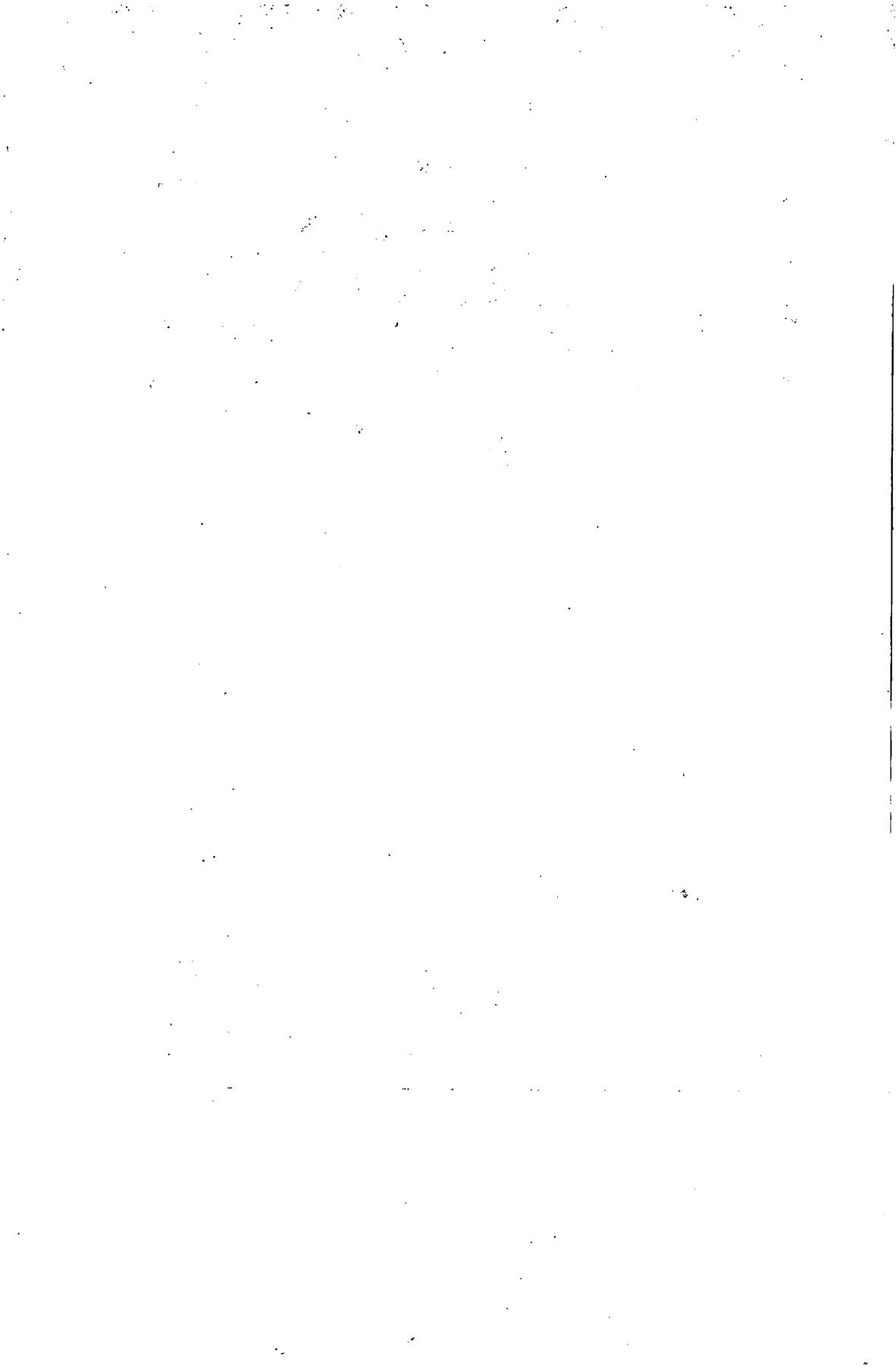

- Abasár 90.
 Adács 50.
 Andornaktálya 54., 95.
 Átány 103.
 Atkár 73.

 Balaton 91.
 Balatonfüred 119.
 Bekölce 39.
 Besenyőtelek 41., 56., 57., 90.,
     91.
 Bélapátfalva 50., 91.
 Bodony 50.
 Budafok 103.
 Budapest 95., 97., 99., 102.,
     104., 105., 106., 108.,
     110., 112., 113., 114.,
     119.
 Bükkszék 50., 79., 91.
 Bükkábrány 103.
 Domoszló 50., 54., 92.
 Debrecen 97., 104., 107., 116.,
     119.
 Detk 115.
 Eberhard 113.
 Ecséd 57., 61., 132.
 Eger 7., 8., 9., 10., 11., 13.,
     14., 15., 18., 20., 24.,
     26., 27., 31., 33., 34.,
     35., 36., 44., 48., 49.,
     51., 52., 54., 55., 56.,
     58., 60., 61., 62., 63.,
     68., 69., 72., 73., 76.,
     78., 79., 80., 81., 82.,
     84., 85., 86., 87., 88.,
     91., 92., 93., 95., 96.,
     98., 99., 101., 103.,
     104., 105., 108., 109.,
     110., 112., 115., 116.,
     117., 118., 119., 121.,
     123., 124., 125., 126.,
     127., 128., 129., 130.,
     131., 132., 133., 134.
 Egerbakta 79.
 Egercsehi 91.
 Egerfarnos 54.
 Egerszalók 82., 84.
 Erdőtelek 25.
 Erk 54.
 Esztergom 101
 Feldebrő 91.
 Felsőtárkány 75., 122.
 Füzesabony 13., 24., 26., 27.,
     35., 50., 54., 55., 56.,
     57., 72., 73., 79., 88.,
     91., 97., 106., 116.,
     133.
 Gödöllő 111., 119.
 Gyöngyös 7., 8., 10., 11., 12.,
     13., 15., 20., 21., 24.,
     26., 27., 31., 33., 34.,
     35., 36., 44., 45., 48.,
     49., 51., 54., 55., 58.,
     59., 60., 61., 63., 64.,

- 67., 72., 73., 75., 76.,
 78., 79., 84., 85., 87.,
 88., 90., 92., 100., 105.,
 106., 107., 111., 112.,
 113., 115., 116., 121.,
 122., 123., 124., 125.,
 126., 127., 128., 129.,
 130., 131., 132., 133.,
 134.
- Gyöngyöshalász 70., 73., 75.,
 79., 92.
- Gyöngyösorosi 48., 73., 79.,
 107., 128.
- Gyöngyöspata 56., 73.
- Gyöngyössolymos 73., 80.,
 85., 111., 123.
- Gyöngyöstarján 90.
- Hatvan 11., 13., 20., 24., 26.,
 27., 31., 35., 41., 44.,
 48., 49., 51., 53., 54.,
 55., 56., 58., 60., 61.,
 63., 34., 72., 77., 78.,
 80., 84., 86., 87., 88.,
 95., 112., 122., 126.,
 127., 130., 131., 134.
- Heréd 90.
- Heves 11., 13., 20., 24., 25.,
 26., 31., 41., 44., 49.,
 51., 54., 55., 58., 61.,
 63., 64., 72., 77., 80.,
 83., 87., 88., 93., 102.,
 103., 113., 116., 127.,
 134.
- Hevesvezekény 71.
- Istenmezeje 50.
- Jászapáti 116.
- Jászszentandrás 116.
- Kál 41., 73., 80., 100.
- Kápolna 80.
- Karácsond 72., 80.
- Kerecsend 17., 20., 54., 75.,
 80., 83., 97., 114.
- Kékestető 58.
- Kiskunlacháza 104.
- Kompolt 91.
- Kömlő 39., 50., 106., 118.
- Lakitelek 21.
- Lőrinci 35., 72., 87., 88., 92.
- Maklár 8., 73., 82., 84., 91.,
 95., 132.
- Markaz 56.
- Mátraderecske 55., 80.
- Mátrafüred 58.
- Mátraháza 58., 112.
- Mezőkeresztes 103.
- Mezőkövesd 103.
- Mezőtárcány 39.
- Mezőtúr 118.
- Mezőszemere 41., 57.
- Miskolc 81., 107., 110.
- Monor 21.
- Monosbél 75.
- Mosonmagyaróvár 46.
- Moszkva 118.

Munkács 110.
Nagyfüged 73.
Nagykálló 97.
Nagykökényes 50.
Nagyréde 54., 55., 70., 72., 73.
Nagyvisnyó 56.
Noszvaj 54., 70., 80., 132.
Novaj 56.
Nyíregyháza 117.
Ostoros 50., 93.
Ózd 112.
Parád 11., 50., 57., 61., 90.
Parádsasvár 11., 50., 90., 102.,
128.
Pécs 96.
Perkupa 112.
Pétervására 24., 26., 36., 45.,
54., 80., 84., 88., 133.
Petőfibánya 38., 80.
Poroszló 41., 54., 55., 57., 71.,
72., 80., 118., 133.
Recsk 48., 90., 92., 93., 102.
Rózsaszentinárton 72.
Salgótarján 100., 117.
Sarud 48., 71., 91., 11., 128.
Sirok 27., 87.
Sopron 101., 102.
Szajla 91.
Szarvaskő 36.
Szentdomonkos 75.
Szihalom 72., 80., 91.
Szilvásvár 20., 80., 91., 103.

Szücsi 50., 57., 61., 71.
Tarnaórs 48., 54., 70.
Tarnaszentmiklós 25.
Tarnaszárd 25., 39.
Tenk 48., 71.
Terpes 72.
Tiszabő 96.
Tiszanána 54., 80., 88.
Tófalu 54., 80.
Váckisújfali 99.
Vámosgyörk 48., 56., 90.
Váraszó 50., 71.
Verpelét 20., 54., 73., 80., 84.
Vécs 73.

XI.

A RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

APEH	=	Adó és Pénzügyi Ellenőrző Hivatal
BT	=	Betéti Társaság
BTK	=	Bölcsészettudományi Kar
DEMISZ	=	Magyar Demokrata Ifjúsági Szövetség
DNP	=	Demokrata Néppárt
DNYP	=	Demokrata Nyugdíjasok Pártja
E	=	Egyéb (A pártok és politikai vezetők szóbeli és írásbeli közlése.)
ELTE	=	Eötvös Lóránd Tudomány Egyetem
ESZU	=	Egri Szociális Unió
EU	=	Egri Ujság
EVI	=	Eger és Vidéke Ipartestület
FIDESZ	=	Fiatal Demokraták Szövetsége
FKGP	=	Független Kisgazda és Polgári Párt
FSZDP	=	Független Szociáldemokrata Párt
GATE	=	Gödöllői Agrártudományi Egyetem
GYH	=	Gyöngyösi Hírek

GYIVI	=	Gyermek és Ifjúságvédő Intézet
HAF	=	Használt Akkumulátor Feldolgozó
HEMISZ	=	Heves Megyei Ifjúsági Szervezetek Szövetsége
HII	=	Heti Hírnök
HN	=	Hatvani Napló
HNF	=	Hazafias Népfront
HVK	=	Hazafias Választási Koalíció
HVKE	=	Hatvan Város Közművelődési Egyesülete
IDF	=	Ifjúsági Demokrata Fórum
KB	=	Központi Bizottság
KDNP	=	Kereszténydemokrata Néppárt
KIOSZ	=	Kisiparosok Országos Szövetsége
KISZ	=	Kommunista Ifjúsági Szövetség
KMBH	=	Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves Megye Közlársasági Megbízott Területi Hivatala
MÁV	=	Magyar Államvasutak

MDF	=	Magyar Demokrata Fórum
MDP	=	Magyar Dolgozók Pártja
MEDOSZ	=	Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Dolgozók Országos Szövetsége
MHME	=	Mozgássérültek Heves Megyei Egyesülete
MISZ	=	Mátraaljai Ifjúsági Szervezet
MKP	=	Magyar Kommunista Párt
MNP-NPP	=	Magyar Néppárt - Nemzeti Paraszt Párt
MCDSZ	=	Magyar Cigányok Demokratikus Szövetsége
MCIP	=	Magyar Cigányok Igazság Pártja
MCKSZ	=	Magyar Cigányok Kulturális Szövetsége
MCSZDP	=	Magyar Cigányok Szociáldemokrata Pártja
MSZAP	=	Magyarországi Szövetkezeti és Agrárpárt
MSZDP	=	Magyarországi Szociáldemokrata Párt
MSZMP	=	Magyar Szocialista Munkáspárt
MSZP	=	Magyar Szocialista Párt
MRP	=	Magyar Radikális Párt

MZP	=	Magyarországi Zöld Párt
NKGP	=	Nemzeti Kisgazda Párt
NU	=	Heves Megyei Népújság, ill. 1990. április 1-től Heves Megyei Hírlap
P	=	Prés
RNP	=	Republikánus Nemzeti Párt
SZDP	=	Szociáldemokrata Párt
SZDSZ	=	Szabad Demokraták Szövetsége
TDDSZ	=	Tudományos Dolgozók Demokratikus Szövetsége
TESZ	=	Társadalmi Egyesületek Szövetsége
TFFSZ	=	Tenki Független Faluszövetség
VP	=	Vállalkozók Pártja

RÉSUMÉ

Our work was meant to become a political almanac which would examine and analyse the organisational and personnel changes of the political regime-change in Heves county.

We have made an in-depth (extensive) analysis on the forming, composition and functioning of these organisations as well as a political-sociological one about the politicians' lives, presenting the social-political processes of the regime-change, and all those events which mark the important transition from dictatorship into democracy.

We have analysed the results of the parliamentary and local authority elections, arranging into chronological order all the significant movements between 1988–1990.

Finally, we have completed our book with tables and graphs.

**Az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola
Tudományos Közleményeinek kötetei**

Amerikanisztikai tanulmányok
Angol filológiai tanulmányok
Francia filológiai tanulmányok
Germanistische Studien
Szláv filológiai és metodológiai tanulmányok
Tanulmányok a biológiai tudományok köréből
Tanulmányok a filozófia köréből
Tanulmányok a fizikai tudományok köréből
Tanulmányok a földrajztudomány köréből
Tanulmányok az irodalomtudomány köréből
Tanulmányok a kémia köréből
Tanulmányok a közgazdaságtudomány köréből
Tanulmányok a magyar nyelvről
Tanulmányok a matematikai tudományok köréből
Tanulmányok a neveléstudomány és pszichológia köréből
Tanulmányok az oktatástechnológia és informatika köréből
Tanulmányok a politikatudomány köréből
Tanulmányok a számítástechnika köréből
Tanulmányok a testnevelés- és sporttudományok köréből
Tanulmányok a történelemtudomány köréből